DARBININKAS

Vol. LXVI, Nr. 50
Gruodžio - December 18, 1981 Penktadienis-Friday

SECOND-CLASS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207

30 centų

Linksmų
šv. Kalėdų

Savaitės įvykiai

Graikijos min. pirmininkas ir gynybos ministeris Andreas Papandrou painformavo Nato valstybių gynybos ministerių konferenciją, kad Graikija atšaukia savo ankstesnį nutarimą grįžti į Nato karinį sektorių.

Į J.T. gen. sekretorius atsisakė kandidatuoti ir dabartinis gen. sekr. Kurt Waldheim, ir Tanzanijos užs. reik. ministeris Salim A. Salim, nes abu neteko vilties būti išrinkti, tačiau abu vėl žada kandidatuoti, jei kiti kandidatai dėl kurių nors priežasčių negautų reikiamos balsų daugumos.

Prezidentas Reagan su savo patarėjais svarsto, kokių priemonių reikėtų imtis prieš Libiją už tai, kad jos diktatorius Qaddafi išsiuntęs keletą žudikų JAV prezidentui ir kitiem aukštiem pareigūnam nužudyti.

Kinijos komunistų partija pareiškė, kad Mao Zedong pažiūros į meną ir literatūrą buvusios nekorektiškos, tačiau jų pagrindinė mintis ir toliau turi būti respektuojama.

Valst. sekr. Haig prikišo Nikaragvos užsienio reikalų ministeriui per didelį ginkavomąsi ir bandymą su Sov. S-gos ir Kubos pagalba pasidaryti centrinės Amerikos karine galybe ir patikino, kad JAV siekia turėti su ja normalius santykius.

Nobelio premijos laureatas Andrei D. Sacharov ir jo žmona Jelena Bonner po 9 dienų badavimo sovietų organų buvo nugabenti į neskelbiamą ligoninę, tačiau atrodo, kad jo žmonos Amerikoj gyvenančio sūnaus sužadėtinei Jelizavetai Andrejevai bus leista iš Sov. S-gos išvykti.

Kinija pareiškė, kad ji esanti kantri dėl susijungimo su Taivanu.

Jemeno prez. Ali Abdullah Saleh ir Pietų Jemeno prez. Ali Nasser pasirašė susitarimą dėl glaudesnio politinio ir ūkinio bendradarbiavimo. Prieš 2 metus abi valstybės buvo nutarusios susijungti, bet dėl ideologinių skirtumų tai negalėjo būti įgyvendinta.

Rumunija, varginama didelės ūkinės krizės, pašalino iš partijos centro komiteto du ten senai įsitvirtinusius pareigūnus Virgil Trofin ir Vasili Ogirlaci ir pakeitė kasyklų srities partijos sekretorių už klaidingų gamybos duomenų skelbimą.

JAV ir Turkija sutarė sudaryti jungtinę gynybos grupę abiejų valstybių bendradarbiavimui gynybos srity padidinti. Ten lankęsis JAV gynybos sekr. Caspar W. Weinberger pritarė Turkijos vyriausybės žygiam demokratijai atstatyti.

Sov. S-ga numato per dabartinį penkmetį sumažinti aliejaus eksportą 20 proc.

Daniją valdanti socialdemokratų partija per vykusius parlamento rinkimus išrinko tik 59 atstovus iš 179 parlamento narių. Dabartinis min. pirmininkas Anker Jorgensen numato atsistatydinti.

Lenkijos primas ir Gniezno arkivyskupas Josef Glemp paragino min. pirmininką Wojciech Jaruzelski ir Solidarumo unijos vadą Lech Valensa vėl atnaujinti pasitarimus.

Nežinomi teroristai pagrobė 3 viršum Venecuelos skridusius keleivinius lėktuvus su per 100 keleivių ir nuskraidino juos į Kubą, kur keleiviai buvo paleisti, o teroristų likimas liko neaiškus.

GALINGA KALINIŲ DVASIA

Iš Lietuvos K. Bažnyčios Kronikos Nr. 48

Kaip kituose numeriuose, taip ir šiame numeryje skiriama nemaža vietos kaliniam, kurie įkalinti kaip tik dėl kovos už tikėjimo laisvę, dėl savo patriotinių nusiteikimų. Skelbiami jų laiškai ar laiškų ištraukos.

Lietuvi, neužmiršk!

Aprašydama inž. Vytauto Vaičiūno teismą ir jo nubaudimą, Kronika skyrių baigia kalinių sąrašu. Tą skyrelį pavadino "Lietuvi, neužmiršk".

Toliau skelbiamos šios pavardės: Petras Plumpa, Sergiejus Kovaliovas, Vladas Lapienis, Balys Gajauskas, Viktoras Petkus, Petras Paulaitis, Julius Sasnauskas, Antanas Terleckas, Anastazas Janulis, Algirdas Statkevičius, Povilas Buzas, Vytautas Skuodis, Povilas Pečeliūnas, Gintautas Iešmantas, Ona Vitkauskaitė, Genė Navickaitė, Jadvyga Stanelytė, Vytautas Vaičiūnas, Mečislovas Jurevičius.

"Ir kiti neša nelaisvės pančius, kad tu galėtum laisvai gyventi ir tikėti!"

Kreipiasi į pasaulio komunistų vadus

Permės lageryje esąs **Gintautas Iešmantas** išsiuntė laišką — kreipimąsi į Europos komunistų partijų vadovus. Tas kreipimasis yra toks:

"1980 m. gruodžio 15-22 dienomis Vilniuje, kartu su lituanistu P. Pečeliūnu ir docentu V. Skuodžiu, buvau teisiamas už tai, jog propagavau socialismą su žmogišku veidu. rašiau poemas ir eilėraščius, aukštinančius gėrį, laisvę, tiesą ir draugystę (kūriniai nebuvo išspausdinti), ir troškau, remdamasis Konstitucija, kad Lietuva išstotų iš TSRS, būtų nepriklausoma, laisva socialistinė valstybė.

Kreipiuos į visus geros valios žmones, ypač į visus Europos komunistų partijų vadovus padaryti viską, kad mums būtų suteikta laisvė, prašant TSRS generalinį prokurorą peržiūrėti mano grupei sufabrikuotą bylą, dalyvaujant Europos šalių advokatams."

Lietuvos jaunimui!

"Dėkoju už pilietinę bei moralinę paramą, kurią patyriau teismo metu. Ypač džiugina jūsų drąsa ir ryžtas kovoje dėl laisvės ir tiesos. Jūs — mūsų viltis ir ateitis! Trokštu vieno — tesiplečia judėjimas už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę", — baigia savo laišką G. Iešmantas.

ŽINIOS IŠ PERMĖS LAGERIO

Šeši kilometrai nuo stoties Vsesviatskaja išsidėstę griežto režimo lageriai. Viename iš jų kalinami 1980 gruodžio 22 Vilniuje nuteisti: **Povilas Pečeliūnas** ir **Gintautas Iešmantas.**

G. Iešmantas dirba prie staklių, o P. Pečeliūnas — virtuvėje. Pečeliūnas dirba po 12 valandų į parą. Žinant silpną jo sveikatos būklę, toks darbas jo jėgas visiškai nualina. Dar baisesnis moralinis teroras: barakuose nuolatinės kovos, atima bet kokią galimybę kurti (kūrybiniam darbui), neleidžiama skaityti pavergėjų dvasios neatitinkančios literatūros.

(Bado streikas dėl Biblijos)

Tame pačiame lageryje iš Leningradiečio V. Poreš buvo atimta Biblija. Protestuodamas prieš tokį elgesį, pastarasis paskelbė bado streiką, išbadavo 77 paras. Maitino prievartiniu būdu — ampulėmis, tačiau Biblijos negrąžino.

(Atsisakė taisyti spygliuotą tvorą)

Hitlerio valios vykdytojai, norėdami pasityčioti iš savo aukų, liepdavo jiem patiem išsikasti duobę. Permės lagerio prižiūrėtojai kartą įsakė kaliniam taisyti jų tvorų spygliuotą vielą, tačiau kaliniai atsisakė tai daryti.

Panašiai 1981 balandžio 18, Didįjį Šeštadienį, 7 lietuviai atsisakė dirbti šeštadienėnėje talkoje.

(Nesirūpina kalinių sveikata)

Lagerio administracija visai nesirūpina kalinių sveikata. Vietinis gydytojas arba nepakanka-

(nukelta į 2 psl.)

Kristaus gimimas, dail. Giotto paveikslas Paduvoj

INSTITUTAS, TYRINĖJĄS LIETUVOS BAŽNYČIOS DABARTINĘ PADĖTĮ

Šveicarijoj veikiantis institutas "Glaube in der Zweiten Welt" (Tikėjimas antrajame pasauly) atlieka labai svarbų vaidmenį, informuojant vokiškai kalbančias tautas apie Lietuvos Bažnyčios ir jos tikinčiųjų dabartinę padėtį. Kiekviename instituto leidžiamo biuletenio numery yra pateikiama žinių apie Lietuvą, daugiausia remiantis Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos spausdinama dokumentine medžiaga. Institutas buvo įsteigtas 1972 metais, katalikų ir evangelikų iniciatyva. Jam nuo pat įsisteigimo vadovauja evangelikų kunigas Eugen Voss.

Turėdamas tikslą tyrinėti tikinčiųjų padėtį komunistų valdomuose kraštuose ir apie ją pastoviai informuoti Vakarų pasaulio visuomenę, ypač vokiškai kalbančiuose kraštuose, institutas spausdina specialias studijas ir leidžia informacijų biuletenį vokiečių kalba.

Pasirodžius Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikai, institutas pats pirmasis pradėjo skelbti vokiškai kalbančiai visuomenei Kronikoj spausdinamas žinias apie Lietuvos tikinčiųjų persekiojimą, jų vedamą kovą už religinės laisvės ir kitų pagrindinių žmogaus teisių apsaugojimą. Vėliau institutas pradėjo spausdinti atskirus leidinius su dokumentine medžiaga apie Lietuvą, taip pat Lietuvos pogrindžio leidinių ištisus vertimus į vokiečių kalbą.

1978 buvo išleistas Aušros penkto numerio ištisas vertimas, 1980 — studija "Taip gyvena Lietuvos katalikai", 1981 - dviejuose sąsiuviniuose platesnės apimties kita studija "Katalikai Sovietų Sąjungoj". Vienas iš sąsiuvinių beveik visas buvo skirtas Lietuvos Katalikų Bažnyčiai, dokumentinę medžiagą pailiustruojant gausiomis nuotraukomis iš dabartinio religinio gyvenimo Lietuvoj.

Instituto "Glaube in der Zweiten Welt" direktorius kun. Eugen Voss spaudai duotame pasikalbėjime iškėlė ekumeninį tarpkonfesinį krikščionių bendradarbiavimą, informuojant plačiuosius visuomenės sluoksnius apie tikinčiųjų Sovietų Sąjungoj ir jos valdomuose kraštuose patiriamas skriaudas. Krikščionių kančios pačioj Sovietų Sąjungoj pastarųjų 60-ties metų laikotarpy, pažymėjo jis, ir tikinčiųjų persekiojimas kituose Centro bei Rytų Europos kraštuose nuo antrojo pasaulinio karo pabaigos iki šių dienų įtikino visų konfesijų krikščionis, jog prieš kovingą ateizmą tegalima atsilaikyti tik suglaustomis visų tikinčiųjų gretomis. Tuo būdu yra drauge patarnaujama ir visų krikščionių vienybės reikalui. (K.L.)

Sovietijoje smunka sveikatos apsauga

Sovietų S-gos gyventojam medicinos pagalbą teikia per 1 mil. gydytojų, arba 38 gydytojai kiekvienam 10,000 gyventojų, o JAV-ėse tik 430,000 gydytojų, arba tik 19 gydytojų kiekvienam 10,000 gyventojų; jos ligoninės turi daugiau lovų už visas Europos ligonines kartu ir beveik tris kartus daugiau kaip JAV ligoninės, bet, nepaisant šito, sovietinė medicinos pagalba nuo 1960 rodo blogėjimo žymių. Tai atsitiko dėl čia minimų priežasčių.

Sovietų medicinos biurokratija yra atsakinga tik valstybei, o ne ligoniui, todėl neturį vilties pasveikti ligoniai yra iš ligoninės išrašomi iš anksto, ir tuo būdu sumažinamas ligoninėse mirusiųjų skaičius. Sovietų pramonė negamina ligoniam vežiojamų kėdžių, ir vietoj jų naudojami tik neštuvai su atitinkamu personalu. Ligoniai laikomi ligoninėse tris kartus ilgiau kaip Vakarų ligoninėse.

Medicinos pagalba yra labiau orientuota į patį gydymą, o ne į gyventojų apsaugojimą nuo ligų.

1920 ir 1930 sovietų sveikatos ministerija kovai su šiltine ir cholera reikalavo paruošti vis daugiau gydytojų, o nekreipė dėmesio į geresnį jų paruošimą. Ši būklė nepasikeitė ir dabar. Sov. S-gos medicinos mokslo programos yra trumpesnės ir ne tokios intensyvios, kaip Vakarų.

Sov. S-gos ūkio planavimas mažai kreipia dėmesio moderniem medicinos aparatam planuoti ir gaminti. Visoj Sov. S-goj tėra tik kelios dešimtys inkstų dializės aparatų, ir ji importuoja tik kelis šimtus aparatų širdies plakimui reguliuoti (pacemakers). Ji iki šiol nežino po vartojimo išmetamų vamzdelių, adatų, švirkštų ir įvairių ligoninės lovom reikmenų.

Skausmą mažinantieji vaistai Sov. S-goj yra retai tevartojami, o įvairūs aparatai vartojami nemokšiškai. Net 75 proc. Roentgeno nuotraukų neįmanoma interpretuoti. Valstybė pagamina tik 1/4 jai reikalingų respiratorių, bet ir iš pagamintų 1/3 yra nuolat sugedę.

Pietų Afrikos vyriausybė paskelbė, kad jos kariuomenės daliniai vėl buvo įsiveržę į Angolą ir sunaikino pietvakarių Afrikos partizanų stitinę bazę.

TARPTAUTINIAME SIMPOZIUME PRISIMINTA LIETUVA

Algimantas Gureckas, JAV LB ryšininkas tarptautiniam reikalam, Japonijoje vykstančiame Tarptautinių ir Teritorinių reikalų simpoziume padarė platų pranešimą apie Lietuvos padėtį sovietinėje vergijoje. Iš Sapporo miesto, kur minėta konferencija vyksta, A. Gureckas telegrama painformavo JAV LB Visuomeninių reikalų tarybą apie japonų spaudos ir plačiosios japonų visuomenės simpoziumui teikiamą didelį dėmesį. Simpoziume aststovaujamų užsienio kraštų tarpe esama Afganistano, Kambodijos, Kinijos Liaudies Respublikos, Ukrainos (atstovauja adv. Smorodski iš JAV) ir Lietuvos (atstovauja A. Gureckas).

Sov. Sąjungos imperializmas simpoziumo metu stipriai buvo kritikuotas ir pasmerktas. Užsienio atstovam buvo parodytos iš tolo sovietų okupuotos japonų salos, kurių viena tėra 3.7. km. atstume nuo Hokkaido salos, kurioje vyko simpoziumas. Gruodžio 1 ukrainiečių ir lietuvių atstovai buvo priimti parlamentaro ir Jungtinės socialdemokratų partijos pirmininko Hideo Den ir Japonijos užsienio reikalų ministerijos sovietų sekcijos vicedirektoriaus Yuichi Kusumoto. Gruodžio 2 Tokio mieste ukrainiečių ir lietuvių atstovus priėmė Japonijos atstovų Rūmų vado pavaduotojas (vice-speaker) Haruo Okada. Simpoziumą stipriai puolė sovietų "Izvestia".

A. Gč.

Džiaugsmingų Kalėdų Švenčių
ir Viešpaties palaimintų Naujųjų Metų
visiems pranciškonų rėmėjams ir visame pasaulyje
esantiems lietuviams.

TĖV. PAULIUS BALTAKIS, OFM
Pranciškonų Provincijolas

KRISTAUS GIMIMO ŠVENTĖJE

MIELIEM MŪSŲ SKAITYTOJAM, BENDRADARBIAM IR RĖMĖJAM LINKIME KALĖDŲ DŽIAUGSMO IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ.

"DARBININKO"
Redakcija ir Administracija

ĮPRASMINKIME KALĖDŲ ŠVENTES

Jei religinio momento mum aiškinti nereikia, o Kūčių vakaro tradicijas, atsinešę iš savo tolimos tėvynės, jas perduodame naujom kartom, tai vistik pasiruošimas šventėm turėtų ir gyvenimo realybėje, šalia religinio momento, atgauti savo orumą. Čia kalbu apie paprotį prisiminti visus savo šeimos narius dovanomis. Jaunimas nekantriai laukia Kalėdų Senelio ir svajoja apie žaislus, kurie taip įkyriai reklamuojami televizijoje, laikraščiuose, žurnaluose.

Tiesa, kad Kalėdos tai ne Kalėdos be dovanų. Po eglute įspūdinga krūva dailiai suvyniotų dovanų yra būtina Kalėdų švenčių dalis, be kurios daug kas jaustųsi nusriaustas. Tad skubame visi į krautuves, ieškodami elektroninių žaislų, megztinių, sporto įrankių, drabužių, kurių tarpe turi būti bent viena pora šlepečių, pižama ir chalatas . . .

Drabužiai susidėvi, susinešioja apavas, sulūžta žaislai, išsisemia baterijos, varančios robotus, lėktuvus ir magiškas žaidimų lentas. Nuolatos skatinama pirkti, ypatingai jaunimui, "auklėjančias" donavas. Mūsų šeimose svarbi auklėjimo proceso dalis yra lietuviškos sąmonės palaikymas ir žadinimas. Turėtų knyga atgauti savo buvusį prestižą, kai prieš daugelį metų knyga buvo laikoma gražia dovana. Vaikų darželio amžiaus vaikam įteikta po eglute pirmoji lietuviška spalvavimo knygutė su pirmomis raidėmis turėtų nepaprastos reikšmės vaiko psichologijai, knygutės gavimą susiejant su kalėdinės dovanos atmosfera. Suaugusiem turime plokšteles, lietuviškus drožinius, skulptūras, nebrangius mūsų menininkų paveikslus, kurie visados puoštų mūsų bičiulių ar giminių namus. Jaunoji karta, sukūrusi savo šeimą, šalia kasdieninio gyvenimo reikmenų, nevisada turi dekoratyvinių dalykėlių savo namam papuošti. Įprasminkime Kalėdas lietuviška dovana, o jų apstu kiekvienam amžiui, kiekvienai kišenei . . . Vienoje lietuviškoje krautuvėje radau nedidelių juostų, kuriose buvo įausti lietuviški vardai. Tokios juostos labai tinka laikyti knygose skaitomai vietai atžymėti. Pagalvokime, kaip gražu, kada moksleivis ar studentas savo vadovėlyje laiko lietuvišką juostelę su savo vardu, ją nuolat varto, ją nuolat vartoja ir tuo būdu nuolatos prisimena savo lietuvišką tapatybę pačiu natūraliausiu būdu.

Tai tik vienas payyzdys. Jų būtų galima išvardinti dešimtimis.

Šalia įprastų praktiškų dovanų nupirkime knygą, pensininkui apmokėkime jo mėgiamo laikraščio prenumeratą, draugam, dovanokime lietuviškas pramogines ir klasiškos muzikos plokšteles, kurių turime apsčiai. Ir dovana bus graži, ir bus palaikoma lietuviškoji kultūra, ir bus įprasminta didžioji mūsų šventė kilniu, kultūringu mostu.

Aurelija Balašaitienė

Prez. Reagan panaikino savo ankstyvesnį draudimą buv. oro kontrolieriam užimti federalines tarnybas, bet draudimas vėl grįžti į jų turėtus darbus tebegalioja.

Pietų Afrikos vyriausybė suteikė Ciskei srity gyvenantiem juodiesiem tariamą nepriklausomybę, kurios nei viena užsienio valstybė iki šiol nepripažino.

Rumunijos sostinėj Bukarest demonstravo šimtai tūkstančių rumunų, reikalaudami pašalinti iš Europos branduolinius ginklus.

IŠ PAVERGTOS LIETUVOS KULTŪRINIO GYVENIMO

— Pavergtoje Lietuvoje **į pirmaeilius smuikininkus iškilo dar gana jaunas muzikas Raimundas Katilius.** Spaudoje apie jį rašoma: "Greit jau dešimtmetis, kai be R. Katiliaus smuikavimo neįsivaizduojami smuiko muzikos koncertai, kūrinių premjeros, mūsų meno reprezentacijos svetur". Smuiku groti R. Katilius išmoko M.K. Čiurlionio mokykloje E. Armonienės klasėje. Tačiau tada nebuvęs uolus muzikos mokinys. Pamėgti smuiką jį paskatinęs žymus muzikas ir geras mokytojas *A. Livontas*. Vėliau R. Katilius lankė Maskvos P. Čaikovskio vardo konservatoriją. Kai kurį laiką grojo Maskvos kvartete. 1972 laimėjo net du smuikininkų solistų konkursus — Helsinkyje ir Montrealyje. Koncertavo Rusijoje, Gruzijoje, Estijoje, Suomijoje, Portugalijoje, JAV, Kuboje ir kitur. Labai mėgstamas ir Lietuvoje. Į muzikos pasaulį jis yra išvedęs daugelį lietuvių kompozitorių — F. Bajoro, O. Balakausko, V. Barkausko, J. Juzeliūno, E. Balsio, A. Rekašiaus, V. Laurušo, P. Dickaus — naujų kūrinių, juos pagrodamas viešai pirmą kartą. Jo interpretacijoje ryškiai pasireiškia smuikininko asmenybė, jo individualumas. Tai ir esanti jo žavesio mįslė.

Gimtasis Kraštas (Nr. 42) paskelbė, kad seniau tarp išeivijos lietuvių buvusią populiarią dainą "Užaugau Pasvaly" sukūrė plačiau nežinomas autorius *J. Skinkaitis*. Daina pirmą kartą buvo išspausdinta D.T. Bačkausko Saulėje, 1891 spalio 1 numeryje. Tos dainos autoriumi iki šiol buvo laikomas pasvalietis liaudies poetas Jonas Burkus. J. Skinkaičio biografijos žurnalistei D. Gargasaitei nepavyko rasti.

— Vilniaus dailės parodų rūmuose įvykusioje **dail. Aloyzo Stasiulevičiaus** kūrinių parodoje buvo daugybė Vilniaus vaizdų: senųjų ir dabartinių architektūros paminklų, gatvių vaizdų, istorinių ir dabarties momentų. A. Stasiulevičius yra dar jaunas tapytojas (g. 1931). Meno mokyklą baigęs Lietuvoje. Meno dalykus kai kurį laiką dėstė Telšių taikomosios dailės mokykloje, nuo 1960 yra Vilniaus M.K. Čiurlionio mokyklos dėstytojas.

— **Spalio revoliucijos sukakties iškilmėse** Sov. Sąjungos vadai Maskvos raudonojoje aikštėje demonstravo savo karinę galybę ir sakė karingas kalbas prieš tariamus agresorius ir imperialistus. Tačiau gausiuose plakatuose didelėmis raidėmis buvo įrašytas žodis TAIKA. Pasaulis žino, kad sovietai, net duonos neturėdami, bilijonus sukiša ginklavimuisi ir ruošimuisi karui. Jie garsiai kalba apie atominio karo grėsmę, ateinančią iš Amerikos ir iš NATO. Bet iš tikrųjų atominio karo pavojus kyla tik iš Sovietų Rusijos skubaus ginklavimosi ir noro pavergti visą laisvąjį pasaulį. Nuolatinės sovietų kalbos apie taiką daugiausia ir rodo tokio karo pavojų. Taikos žodžiu jie nori užmigdyti laisvojo pasaulio budrumą, kad pasaulis užmirštų, jog *sovietinė taika reiškia laisvų tautų pavergimą*. Net Vilniuje žmonės buvo išvaryti į gatves su plakatais, kuriuose įrašytas tik vienas žodis — TAIKA, kituose dar — TAUTŲ DRAUGYSTĖ. Tai apgaulūs šūkiai. Juose tikrai glūdi atominio karo grėsmė. Tam puolamajam karui visų jėgų įtempimu ruošiasi rusiška sovietinė imperija.

— Pavergtoj Lietuvoj ir **kultūrinės organizacijos yra stipriai pajungtos politikai.** Sovietinė anomalija yra pirminė partinė organizacija kultūrinėje organizacijoje. Tai politinės ir ideologinės priežiūros grupė, turinti teises kontroliuoti kūrybinę veiklą. Literatūros ir Meno savaitraštyje (Nr. 45) paskelbta Rašytojų sąjungos pirminės partinės organizacijos *metinė ataskaita*. Tos organizacijos vadovas (politrukas) yra jaunas rašytojas beletristas *Ramūnas Klimas*. Savo ataskaitiniame pranešime jis plačiai apžvelgė metinį pavergtos Lietuvos *literatūrinį derlių*. Jis pripažino, kad parašoma ir menkaverčių kūrinių. Tačiau jo *kriterijai buvo politiniai ir ideologiniai*, tai jo vertinimais negalima pilnai pasitikėti. Tarp iškiliųjų romanų A. Klimas minėjo *Alf. Bieliausko* romaną "Ramūs laikai", *V. Petkevičiaus* "Šermukšnių lietus", *A. Zurbos* "Integralas", *J. Mikelinsko* "Kur lygūs laukai" (išleista tik trilogijos I-oji dalis), naujo romanisto, iki šiol pasireiškusio tik literatūros moksle *R. Gudaičio* "Sėjėjai", *S.T. Kondroto* "Žalčio žvilgsnis", *brolių Dirgėlų* "Šermenų vynas", *E. Uldukio* "Pašvaistė". "*Apysakų grupėje* pranešėjas minėjo *J. Apučio, R. Kašausko, B. Vilimaitės, A. Sprindžio, B. Baltrušaitytės*, satyrikės *V. Žilinskaitės* kūrinius. *Poezijos žanre* ypač išsiskyrė *A. Bernotas* (laureatas), *V. Bložė. Draminės kūrybos* sritis buvusi tuštoka. Tos tuštumos priežastis, kad lietuviškos pjesės sunkiai patenka į teatrų scenas. *Vaikų literatūroje* buvusios kartojamos senos temos, nusidėvėjusios idėjos, nudilusi forma. Pranešėjas pasidžiaugė *literatūros mokslininkų darbais: R. Pakalniškio* monografija "Lietuvių poema", *R. Trimonio* studija "Žmogus ir epocha poezijoje", *J. Lankučio* monografija apie Juozą Grušą, *S. Lipskio* monografija apie Joną Šimkų, *V. Kuzmicko* knyga apie Keturakį-Vilkutaitį. Diskusijose dalyvavo J. Macevičius, V. Radaitis, Alf. Bieliauskas (jis pabrėžė, kad lietuvių kūrinių vertimai į svetimas kalbas esą labai blogi), J. Mačiukevičius, V. Sventickas, A. Baltrūnas, J. Baltušis. Gana kritiškas žodis buvo Rašytojų sąjungos pirmininko A. Maldonio. Jis pareiškė: "Spaudoje pasirodo eilėraščių, kuriuose nemaža abstraktinio, tuštoko žodžių žaismo, dvasinės anemijos". Išsigelbėjimą iš tos anemijos jis mato socialistinio realizmo principuose. O iš tikrųjų tie socialistinio realizmo principai ir žudo pavergtos Lietuvos literatūrinę kūrybą. Susirinkime dalyvavo ir daugiau partijos ideologų: S. Šimkus, S. Renčys, L. Gudaitis, Į pirminės partinės rašytojų organizacijos biurą "išrinkti" R. Klimas, A. Baltrūnas, B. Čipkus, M. Karčiauskas.

Pr.Ň.

PIRMIEJI LITUANISTIKOS KATEDROS MECENATAI

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba 1981 lapkričio 20 pasirašė sutartį su Illinois universitetu Chicagoje steigti amžiną **Lituanistikos Katedrą, kuriai reikalinga surinkti 600,000 dol. per ateinančius penkerius metus.**

Pirmieji šios katedros mecenatai yra Chicagos ir apylinkių lietuviai: Romas ir Emilija **Sakadolskiai** (1,000 dol.), Alicija **Rugytė** (1,000 dol.), Vytautas ir Aldona **Kamantai** (1,000 dol.), Vaclovas ir Asta **Kleizos** (1,000 dol.), Povilas ir Rūta **Kiliai** (1,000 dol.), Raimundas ir Danutė **Korzonai** (1,000 dol.), dr. Algis ir Violeta **Pauliai** (2,000 dol.), Antanas ir Marija **Rudžiai** (1,000 kun. dr. Juozas **Prunskis** (1,000 dol.), Izidorius **Straukas** (1,000 dol.), dr. Algimantas **Gleveckas** (3,000 dol.), dr. Antanas **Razma** (1,000 dol.), dr. Kazys **Ambrozaitis** (1,000 dol.).

Visos aukos Lituanistikos katedrai atskaitomos nuo JAV mokesčių. Pažadėtos aukos gali būti mokamos per penkerius metus. Čekius rašyti LITHUANIAN WORLD COMMUNITY FOUNDATION vardu ir siųsti PLB Fondui šiuo adresu: Lithuanian World Community Foundation, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill 60636, USA.

Solistė Gina Čapkauskienė dainuoja su solistu Algiu Grigu Montrealio Mindaugo šaulių kuopos 25 metų sukakties minėjimo koncerte spalio 17. Solistė ateinančiais metais atvyksta koncertuoti į New Yorką. Nuotr. Jony's Photo Studio

OKUPUOTOJE LIETUVOJE ŠIEMET MIRĘ KUNIGAI

Šiais 1981 metais Lietuvoje mirė šie k u n i g a i: Viešintų altaristas Povilas Paškevičius, Adakavo klebonas Kazimieras Viršila, Salantų altaristas Antanas Jakaitis, Mosėdžio altaristas Antanas Kaubrė, Vidiškio klebonas Klemensas Valančius, kun. Juozapas Čiurlionis, Plungės klebonas Adomas Milerius, Skriaudžių altaristas Kazimieras Krušnauskas, Kazlų Rūdos klebonas Antanas Bakys, Adutiškio klebonas Bronius Laurinavičius.

Iš Liet. Kat. Bažnyčios Kronikos

(atkelta iš 1 psl.)

mai kvalifikuotas, arba sąmoningai nesuteikia medicininės pagalbos.

P. Pečeliūnui iki šiol nesutvarkyti dantys, o G. Iešmantui paskyrė vaistus akim, kurie sukėlė uždegimą ir tik po ilgų debatų iš rajono centro buvo iškviestas gydytojas, kuris paskyrė Iešmantui tinkamus vaistus.

Tėvynę išsinešiau širdy

P. Pečeliūnas 1981 m. gegužės mėnesį savo laiške rašo: "Man daug kas linki ištvermės. Aš dar kartą kartoju: jos pakanka. Viską nulemia vidinis pasaulis ir toji Šviesa, kuri ryškiausiai spindi Rezurekcijos Šventėje (Velykose). Tos vertybės, dėl kurių kai kas tiek daug sielojasi, yra menkos. Tikrosios vertybės eina kartu su žmogumi. Su manim kartu iškeliavo ir tikroji Šviesa, ir savo Tėvynę išsinešiau širdyje.

Šviesa nugali tamsą. Tai ir yra mano tikėjimo trykštanti versmė. O žmones reikia mylėti, kokie bebūtų! Nei kerštu, nei neapykanta dar niekas nepagerino pasaulio. Bet meilė jau davė vaisius. Ir meilei priklauso ateitis."

(Bus daugiau)

VALDAS C. DUOBA, lietuvis advokatas. 357 Larkfield Road., East Northport, N.Y. 11731. Tel. 516 368-3740. Namų telefonas vakarais tik išimtinais atvejais 516 757-2671. New Yorko ofisas Lito patalpose: 86-01 114th St., Richmond Hill, N.Y. 11418. Tel. 212 441-2611.

ALICE'S FLORIST SHOP, lietuviškam rajone — lietuviška gėlių parduotuvė. Gėlės įvairiom progom. 846-5454. 107-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N.Y.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME — Moderni koplyčia, Air-conditioned, A. J. Balton-Baltrūnas, Licensed Manager and Notary Public, 660 Grand St., Brooklyn, N.Y. 11211; ST 2-5043.

BUYUS FUNERAL HOME, Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.), telef. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios koplyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliam pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudinai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujoj vietoj — OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y. Telef. 847-2323 (namų telef. 847-4477). Įstaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klijentais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SUNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern. 1883 Madison St., Ridgewood; N.Y. 11227. Telef. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA — Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai, Dalia ir Albertas Radžiūnas, sav. — 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, N.Y. 11368. Telef. 779-5156.

ATIDARYTAS NAUJAS DANTŲ GYDYMO CENTRAS

Dr. Donatas Aleksandravičius, Vedėjas

VISA MASTERCHARGE

METRO DENTAL SERVICE, P.C.

116-06 Myrtle Avenue
Richmond Hill, N.Y. 11418

Prieinamos kainos, modernūs įrengimai, patogus privažiavimas Jamaica ir Myrtle Ave. autobusais, atidarytas kasdien vakarais ir šeštadieniais.

SKAMBINTI: (212) 441-0909

Susitarti dėl laiko ir pasitikrinti kainas

FLORIDA REAL ESTATE
Rezidencinės ir Komercinės Nuosavybės
Apartmentai • Kondominiumai • Nuomavimas
Angelė E. Karnienė
REALTOR ••• BROKER ••• NOTARY
3701 Gulf Boulevard, St. Petersburg Beach, Fl. 33706
Telefonas (813) 360-2448. Vakare (813) 345-2736

NEW JERSEY, NEW YORK — "Lietuvos Atsiminimai", šeštad. WEVD 8-9 val. vak. 97.9 FM. Taip pat "Music of Lithuania", trečiad., 6:05-7:00 val. vak., iš WSOU, 89.5 FM. Dr. J. J. Stukas, Dir. adresas: 234 Sunlit Dr., Watchung, N.J. 07060. Telef. (201) 753-5636.

NEW YORK — NEW JERSEY — Laisvės Žiburys, sekmadieniais 9-10 val. ryto WHBI 105.9 FM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364. Tel. 212 229-9134.

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI SUKURIAMI IR NEMOKAMAI PRISTATOMI Į VISAS KAPINES NEW YORK, NEW JERSEY IR CONNECTICUT VALSTIJOSE. ĮSTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

Kasolino MEMORIALS
66-86 80 ST., MIDDLE VILLAGE, QUEENS
Phones: 326-1282 326-3150
TAI MŪSŲ VIENINTELĖ VIETA — — GAUSI PARODŲ SALĖ

KVEČAS JONAS
1933 + 1976

VYTIS
KELIONIŲ IR TURIZMO AGENTŪRA

- LĖKTUVAI
- LAIVAI (CRUISES)
- TRAUKINIAI (AMTRAK)
- AUTOBUSAI
- NUOMOJAMOS MAŠINOS
- VIEŠBUČIAI
- ĮDOMIŲ VIETŲ LANKYMAS
- GRUPINĖS KELIONĖS Į LIETUVĄ

MOKĖTI GALIMA VISOMIS KREDITO KORTELĖMIS
JOKIO EKSTRA MOKESČIO UŽ PATARNAVIMĄ
PILNAI APDRAUSTA IR AKREDITUOTA AGENTŪRA

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE
2129 KNAPP STREET
BROOKLYN, N.Y. 11229
TEL.: (212) 769-3300

DARBININKAS The Lithuanian Weekly Published by Franciscan Fathers

341 Highland Blvd. Brooklyn, N. Y., 11207

Editorial Office (212) 827-1352
Business Office (212) 827-1351

Publication No. (ISSN 0011-6637)

Second class postage paid at Brooklyn, N.Y., Post Office

Subscription per year — $15.00. Single Copy 30 cents

POSTMASTER: Send Change of Address Notice to: 341 Highland Blvd. Brooklyn, NY 11207

Eina nuo 1915 m., 1951 m. sujungs AMERIKA, LDS organa DARBININKA ir LIET. ŽINIAS ● Prenumerata metam $15.00 ● Straipsnius ir korespondencijas redakcija talpo savo nuožiura ● Pavardė pasirašyti straipsniai nebutinai išreiškia redakcijos nuomonę ● Už skelbimu turinį ir kalba redakcija neatsako.

Redaguoja REDAKCINE KOMISIJA

Mūsų laikai ir Kristus

Minėdami Kristaus gimimą žmogaus prigimtyje, ir mintimis, ir vaizduote dažnai ribojamės prakartėlės vaizdu, vienas kitas mintimis ir vaizduote pasiekiame matytą Kristaus gimimo vietą Betliejuje. Bet, kaip vienų Kalėdų (1928) proga Motina Marija Kaupaitė laiške savo kongregacijos seserims sako, mūsų protas nepajėgia suprasti tokios aukos, kad Amžinoji Išmintis apsigyventų kūdikio kūne ir tą auką tesėtų nors ir neilgame žmogaus gyvenime iki mirties ant kryžiaus. Žmogaus protui nelengva suprasti, ką ta auka paliko mums.

Žmonių kalbos žodžiais neįmanoma išreikšti visko, ką davė Kristus žmonių laikinam gyvenimui ir užtikrindamas galimybę amžinos pomirtinės laimės. Tačiau ne tik tai. Jis paliko pavyzdį, pamokymų kiekvieno asmens gyvenimui, kiekvienam šeimos nariui — tėvams ir vaikams, jaunimui ir subrendusiems, visai visuomenei. Kas savo kilnumu gali viršyti tuos individus, kurie stengiasi gyventi Kristaus žodžiu ir jo dvasia, kokios šeimos yra pavyzdingiausios ir visokia prasme geriausios?

Šiais metais net nekrikščionių spauda atkreipė visuomenės dėmesį į šv. Pranciškų Asyžietį, kurio gimimo 800 metų sukaktį minėsime 1982 metais. Kokios filosofijos ar visuomenės tvarkymo sistemos galėtų lygintis su tuo Asyžiaus beturčiu, ką davė ir duoda žmonijai jo palikta dvasia? Visi sutinka, kad ta dvasia ir mūsų laiko žmonijai yra nepalyginamai naudingesnė už visas mūsų laiko politines ir militarines galybes. Šios ir dabar kelia galvą ne tos, kurios galėtų žmonijai daugiau gero padaryti, o tos, kurios turi daugiau ginklų, kad galėtų sugriauti tai, ką ramūs žmonės sukuria.

Kristus, atėjęs į žmonių tarpą žmogaus prigimtyje, daugiau nepaliko mūsų vienų. Jo gimimo šventė yra panaši į mūsų gimtadienį, kurį paminėję, gyvename toliau. Ir Kristus, kurio gimimą minime, toliau pasilieka su mumis Eucharistijoje. Kartu su juo pasilieka su mumis ir jo žodžiai, jo asmens ir gyvenimo pavyzdys, kurie visada ir visokiais atvejais yra geriausias atsakymas į gyvenimo pateikiamus klausimus, kelias visokiose situacijose, šviesa, jėga, ištvermė visokiuose sunkumuose, užsimojimuose, pareigose. Su mumis Kristus yra ir Eucharistijoje, ir neregimuose malonės būduose. Yra daugybė atvejų, kad asmenys, bendraują su Kristum Eucharistijoje, patiria tokių atsakymų, patarimų, kokie neužrašyti net Evangelijoje. Gyvenime pildosi Kristaus žodis, kad jis žmonių žodžiais ne viską pasakė, ką turėtų pasakyti, o po to kalbės Tiesos Dvasia (Jn. 16, 13).

Kristaus gimimo šventės proga galime jį pagarbinti susitelkdami prie jo gimimo paveikslo-prakartėlės, tačiau ir tada, ir visada atsiminkime, kad jis yra su mumis Eucharistijoje, visada ir visur yra su mumis savo malone.

Kai stengiamės ir kovojame, kad savyje ir kituose skleistume ir palaikytume tai, ką mums davė ir duoda Kristus, tai stengiamės pirmoje eilėje už save, tačiau tuo pačiu ir už kitus; ne vien už ateitį čia žemėje ar amžinybėje, bet ir už šiandieninį mūsų pačių ir visos žmonijos gyvenimą.

(nukelta į 5 psl.)

LIETUVIŠKOS PARAPIJOS RAIDA

A. MASIONIS

Šv. Kazimiero parapija Patersone lapkričio 15 paminėjo savo 70 metų gyvavimo sukaktį.

Iškilmingas mišias už parapiją, jos kūrėjus ir rėmėjus koncelebravo Pietų Passaico apskrities dekanas monsinjoras John E. Morris ir parapijos administratorius kun. Vytautas Palubinskas. Monsinjoras Morris mišių metu pasakė gražų pamokslą, ypatingai iškeldamas etninių grupių kalbos, religinių ir tautinių papročių, atsivežtų iš savo tėvynės, reikšmę parapijos gyvenime. Jis pabrėžė, kad visa tai parapiją glaudžiai jungia į savitą vienetą ir padeda jai, kaip tokiai, ilgiau išsilaikyti.

Tuoj po pamaldų buvo iškilmingi pietūs parapijos salėj. Juose dalyvavo 124 parapiečiai ir svečiai. Kadangi monsinjoras Morris turėjo tą sekmadienį kitų įsipareigojimų, jis, kurį laiką pabuvojęs vaišėse, prieš išvykdamas, dar kartą prabilo į parapiečius ir svečius, sveikindamas parapiją jos sukakties proga ir linkėdamas jai dar ilgus metus tokiai išsilaikyti. Toj savo kalboj jis tarp kitko prisiminė savo seminarijos dienas ir ruošimąsi kunigystei bei apaštalavimui tikinčiųjų tarpe. Čia jis paminėjo vieną įdomų faktą, vėl iš naujo pabrėždamas gimtosios kalbos svarbą. Būdamas savo kilme airis, bet nebūdamas tikras, kad pateks į airių parapiją, jis dar seminarijoj pradėjo mokytis italų kalbos, nes žinojo, kad kai kuriose parapijose italai sudaro daugumą. Tačiau atsitiko taip, kad jis gavo vokiečių ir austrų parapiją ir turėjo vėl mokytis kitos kalbos, būtent vokiečių, kad galėtų, kaip reikia, aptarnauti savo parapiečius. Dabar jis net pamokslus pasakąs vokiškai. Gražus pavyzdys kai kuriem mūsų lietuviam kunigam, kurie be jokio ypatingo reikalo lietuviškose parapijose ima laikyti pamaldas ir sakyti pamokslus angliškai.

Msgr. John E. Morris ir parapijos administratorius kun. Vytautas Palubinskas koncelebruoja mišias parapijos 70 metų sukakties proga. Nuotr. Marijos Rugytės

Iš kur parapijos vardas

Šv. Kazimiero parapija, aiškino kalbėtojas, gavo vardą iš Šv. Kazimiero draugijos, kuri įsisteigė Patersone dar 1900, nes šios draugijos iniciatyva buvo įkurta ir parapija ir pradėta statyti bažnyčia. Draugija, tiesa, buvo tik pašalpinė, bet ji rūpinosi ne tik savo narių, bet ir kitų lietuvių katalikų ir dvasiniais reikalais. Ji, pvz., organizuodavo lietuviškas pamaldas, kol dar parapijos nebuvo, pakviesdavo lietuvius kunigus, ypač Velykų laikotarpy, išklausyti lietuvius išpažinčių jų gimta kalba ir atlaikyti pamaldas. Ne visuomet jau buvo taip lengva gauti kunigus iš artimesnių parapijų, nes jie ir ten buvo reikalingi, tad vienais metais (1900) draugija siuntė savo atstovus ieškoti lietuvio kunigo net į Baltimorę, už 200 mylių, iš kur porai dienų parsigabeno kun. Palujanskį.

Kai Šv. Kazimiero dr-ja 1904 jau turėjo apie 50 narių ir Patersone bei apylinkėse priskaitė 160 lietuvių praktikuojančių katalikų, nutarė išsirūpinti savą lietuvį kunigą, steigti savo parapiją ir statytis bažnyčią. Tai buvo didelis ir rizikingas žygis, ypač turint galvoj, kad dauguma jų buvo mažamoksliai, kai kurie net beraščiai, dirbo labai paprastus ir menkai apmokamus darbus. Tad jų ano meto ryžtas yra nepaprastai reikšmingas pavyzdys net ir mum dabar, nes kažin ar šiandien 160 mūsų lietuvių katalikų drįstų imtis organizuoti kur nors naują parapiją, juo labiau statyti naują bažnyčią.

Parapija vis auga ir didėja

Tiesa, reikia pastebėti, kad jie tada buvo jauni, energingi. Jie čia kūrė šeimas, ir parapija greit didėjo. Kai 1911 parapija buvo įsteigta, ji jau turėjo 198 parapiečius. Bažnyčia buvo pastatyta ir pašventinta 1912. Pirmuoju parapijos klebonu buvo kun. A. Daugis. Pirmame parapijos gyvavimo dešimtmety, t.y. nuo 1911 iki 1922, parapijoj buvo 140 sutuoktuvių ir pakrikštytas 271 naujagimis. Šiame dešimtmety, be jau minėtos Šv. Kazimiero dr-jos, kuri 1912 jau turėjo 137 narius, ir be Šv. Onos dr-jos, įsisteigusios 1905, jau atsirado parapijos choras, Lietuvos vyčiai, kurie turėjo net savo orkestrą iš 14 muzikantų, Šv. Vardo vyrų dr-ja, Šv. Rožančiaus dr-ja ir tretininkai. Parapijos salėj po klebonija buvo rengiami koncertai, vaidinimai, o Patersono apylinkėse — piknikai, kurie sutraukdavo šimtus žmonių net iš kaimyninių parapijų.

Parapija dar labiau sustiprėjo ir savo lietuviška dvasia, ir skaičium, kai po antrojo pasaulinio karo į ją įsiliejo nauja lietuvių tremtinių banga. Čia tuoj atsirado Lietuvių tremtinių draugija, iš kurios vėliau išsivystė Lietuvių Bendruomenė, įsikūrė šeštadieninė lituanistinė mokykla, tautinių šokių grupė, moksleiviai ateitininkai, sutvirtėjo choras. Vėl buvo rengiami koncertai, vaidinimai, gausūs Nepriklausomybės šventės minėjimai. Iš parapijos aukų lapų ir kitų sąrašų yra nustatyta, kad prie Šv. Kazimiero parapijos vienu ar kitu metu (nes, ieškodami darbų, kėlėsi kitur) yra priklausę 258 naujieji ateiviai.

Galima drąsiai teigti, kad 1951-1961 dešimtmetis buvo Patersono Šv. Kazimiero parapijai gražiausias gyvavimo laikotarpis. Šiame dešimtmety prie parapijos priklausė 243 šeimos, kurias (kartu su viengungiais ir viengungėmis) sudarė 296 vyrai, 323 moterys ir 236 vaikai (129 berniukai ir 107 mergaitės). Iš viso parapija turėjo 855 parapiečius. Šiuo metu parapijos klebonas kun. J. Kinta jau nepajėgė vienas parapijos aptarnauti ir turėjo vikarus, iš pradžių kun. J. Klumbį, o paskui kun. V. Demikį. Šiame laikotarpy parapijoj buvo net 14 visokių draugijų, neskaitant bendrinių organizacijų, tokių, kaip Lietuvių Bendruomenė, Balfas, susivienijimai ir kt.

Šitaip parapijai išaugus, nusistatyta senąjį medinį bažnyčios pastatą pakeisti nauju erdvesniu ir jau mūriniu. Šį kartą tuo rūpinosi jau nė viena Šv. Kazimiero draugija, bet visos parapijos organizacijos, vadovaujant klebonui kun. J. Kintai. Švenčiant parapijai 1961 auksinį jubiliejų, bažnyčios statyba jau buvo gerokai pažengusi ir kitais, 1962, metais buvo užbaigta. Šis pastatas jau, aišku, turėjo kainuoti parapijai ne 5,900 dolerių, kaip ana medinė, bet su visais įsiskolinimais ir procentais apie 120 tūkstančių dolerių.

Lūžis prapijos gyvenime

Šitaip parapijai išaugus, pasistačius gražią, tvirtą bažnyčią, prisisteigus tiek organizacijų ir turint dar nemaža jaunimo, atrodė, kad jos ateitis yra užtikrinta d daugeliui metų. Tačiau įjvyko tai, ko, švenčiant auksinį jubiliejų, visai nebuvo nei laukta, nei tikėtasi. Tiesa, aname dešimtmety prieš pat auksinį jubiliejų dar buvo 64 sutuoktuvės ir pakrikštyta 138 naujagimiai. Nors mirimų per tą laiką buvo 117, bet vis tiek parapijoje dar buvo 21 žmogaus prieauglis. Tai turbūt ir yra buvęs paskutiniu laiku didžiausias prieauglis. Po to parapiečių skaičius jau ėmė nesulaikomai mažėti. Per paskutinius du dešimtmečius jų skaičius sumažėjo apie 550 žmonių, nes praėjusių metų parapijos apyskaitiniame aukotojų sąraše randame tik 216 pavardžių. Kadangi atskira pavardė dažnai atstovauja ne vienam asmeniui, bet šeimai, tai, apytikriai apskaičiavus, parapiją pastoviai remiančių, kartu su proginėmis ir vienkartinėmis aukomis, turėtų būti dar apie 330 asmenų. Bet kur dingo dar 550 parapiečių, ypač kad kurį laiką dar buvo ir šiokio tokio prieauglio?

(Bus daugiau)

LIETUVIAI PRANCIŠKONAI AMERIKOJE

40 metų sukaktis

T. JUSTINAS VAŠKYS, OFM

2

Kardinolas nebuvo priešingas mūsų įsikūrimui, jei tik tam pritartų Chicagos lietuviai klebonai, bet jie, nors kiekvienas atskirai buvo prižadėję mūsų įsikūrimą remti, savo posėdyje nutarė pranciškonų į Chicagą neįsileisti ir patarė kurtis ten, kur nėra lietuvių kunigų. Ir nustebau, ir nusiminiau, bet nieko nebegalėjau padaryti.

Nepasisekus Chicagoje, bandžiau kitas vyskupijas. Pas Newarko vyskupą vykau kartu su Kunigų Vienybės delegacija, vadovaujama prel. P. Juro. Nieko nelaimėjome. Vyskupas pasiskundė, kad jau ir taip turįs per daug pranciškonų. Apie jų perteklių kalbėjo man ir Pittsburgho vyskupas J. Boyle. Aplankiau vyskupus New Yorke, Albany, Scrantone, Columbus (Ohio). Saginaw, Mich., vyskupą užklupome kartu su tėvu Juvenaliu Hot Springs, Ark., bet niekur negavome nei leidimo, nei pritarimo, net nei užuojautos.

Kun. J. Valantiejus jau kada šnekino mane mėginti kurtis Maino valstijoje, bet tenai nebuvo lietuvių, o aš vis dairiausi vietų arčiau didesnių mūsų žmonių telkinių. Tik kai po trejų metų ieškojimo ir Pittsburgho vyskupas atšaukė savo leidimą gyventi jo vyskupijoje, man nieko kito neliko, kaip vykti į tolimąją Maino valstiją, esančią toli nuo didžiųjų lietuvių centrų. Portlando vyskupas J. McCarthy, prašomas kleb. kun. J. Valantiejaus, kleb. kun. J. Vaitekūno ir kun. J. Bružo (su jais kartu aplankėme vyskupą 1943 rugsėjo mėn.), leido įsikurti mažame Greene kaimelyje ir pavedė rūpintis Maino lietuvių sielovada. Pirmasis pastovus lietuvių pranciškonų vienuolynas buvo paties vyskupo pašventintas 1944 rugpjūčio 6. Šis kuklus vienuolynas tapo centru plačios Lietuvos pranciškonų religinės ir tautinės veiklos JAV ir Kanadoje.

Mums būtinai reikėjo žmonių, gerai mokančių angliškai, o mes tos kalbos nė vienas gerai dar nemokėjome. Tada čia įkūriau ir Putnamo seselių vienuolyno skyrių, į kurį atvyko dvi anglų kalbą gerai mokančios seselės ir tvarkė visus mūsų angliškus susirašinėjimus. Jos administravo ir Šv. Pranciškaus Varpelį.

Kai Greene susitelkė daugiau pranciškonų, 1946 birželio 7 buvo įkurtas lietuvių pranciškonų savarankiškas valdymosi vienetas — komisariatas. Tai buvo didelis laimėjimas. Komisariato įkūrimu ordino vadovybė parodė savo didelį palankumą ir pasitikėjimą lietuviams pranciškonams.

Padidėjus pranciškonų skaičiui, bandėme įsikurti Bostone, bet, negavę kard. Cushingo leidimo, antrąjį vienuolyną įkūrėme Kennebunkporte, kurin buvo perkelta ir provincijolo rezidencija. Tėvo Jurgio Gailiušo rūpesčiu 1965 čia buvo įkurta Šv. Antano gimnazija ir tais pačiais metais įsteigtas naujokynas.

Lietuvių pranciškonų veikla Amerikoje

Nuo pat įsikūrimo pradžios Amerikoje lietuvių pranciškonų veikla plačiai šakojosi. Jie aplankė beveik visas lietuvių parapijas su dvasiniais patarnavimais, dalyvavo įvairių organizacijų suvažiavimuose, paminėjimuose, laikė paskaitas, bendradarbiavo lietuvių spaudoje. Ypatingas dėmesys buvo kreipiamas į III ordino kongregacijas. Jos buvo dažnai lankomos, joms buvo parūpinama reikalingos literatūros. Buvo dedama pastangų tretininkus sąmoninti ir labiau įjungti į socialinę veiklą. Netrukus buvo suorganizuotas ir Trečiojo ordino tautinis sambūris — provincija.

Trečiojo ordino nariai buvo dosniausi lietuvių pranciškonų rėmėjai. Gausiomis aukomis jie rėmė pranciškonų vienuolynus, jų išlaikomas įstaigas, spaudą ir kitokią jų veiklą. Šių kuklių-jų Šv. Pranciškaus sekėjų niekados neturime pamiršti. Jų vardus, kurių tik dalis įrašyta bronzinėse lentose, turime su pagarba minėti ir nepamiršti jų savo maldose.

Tik atvykęs į JAV, savo dėmesį tuoj nukreipiau į spaudos sritį. Spaudos reikšmė religinei ir tautinei gyvybei išlaikyti nepaprastai svarbi. Spaudai puoselėti pranciškonai nesigailėjo nei energijos, nei aukų.

Įsikūrus Pittsburghe, pirmas užmojis buvo atgaivinti Šv. Pranciškaus Varpelį, kuris buvo pradėtas leisti Lietuvoje 1923 ir komunistų uždarytas pirmaisiais Lietuvos okupacijos metais. Žurnalui išleisti reikėjo nemaža lėšų. Į pagalbą atėjo Magdalena Kleitonienė, su kuria susipažinau lankydamasis Baltimorėje 1941 spalio pradžioje. Ji sutiko išleisti du pirmuosius Varpelio numerius. Ji taip pat viena iš pirmųjų dosniai parėmė pranciškonų įsikūrimą Pittsburghe. Savo lėšomis nupirko Greene vienuolynui namus ir, paaukojusi pranciškonams savo santaupas, pati apsigyveno Greene vienuolyne ir čia mirė. Jos garbei yra pastatyta Šv. Antano bronzinė statula Kennebunkporto vienuolyne.

Bevažinėdamas po parapijas su misijomis bei rekolekcijomis, suredagavau pirmąjį Šv. Pranciškaus Varpelio numerį, kuris pasirodė prieš 1941 Kalėdas. Pirmojo ir antrojo Varpelio numerių išspausdinta po 14,000 egzempliorių. Buvo daug vargo su Varpelio išsiuntinėjimu skaitytojams. Nė viena katalikiška organizacija, nė viena kat. laikraščių administracija nesutiko paskolinti adresų. Nesulaukta pagalbos ir iš lietuvių parapijų.

Vietoje pagalbos sulaukta kliudymų. Tada atsitiko net ir po tiek laiko sunkiai suprantamas įvykis. Šv. Pranciškaus Varpelis buvo spausdinamas Darbininko spaustuvėje Bostone. Vieną dieną atvyko lietuvių kunigų delegacija ir pareikalavo Varpelio spausdinimą sulaikyti. Spaustuvės vedėjas Antanas Peldžius tokio reikalavimo buvo labai nustebintas, bet paklausyti atsisakė. Jis ne tik Varpelio spausdinimo nenutraukė, bet dar paskolino Darbininko prenumeratorių adresus ir per savo ryšius pirūpino jų net iš kitur. Su jo pagalba metų gale Šv. Pranciškaus Varpelis jau turėjo 4000 prenumeratorių ir ilgam laikui užsitikrino savo leidimą.

Vokietijoje gyveną tremtiniai leido gerą kultūros žurnalą Aidus. Kai stovyklas pradėjo naikinti, o tremtiniai iš Vokietijos pradėjo išvažinėti į kitus kraštus, Aidus Vokietijoje leisti tapo nebeįmanoma. Tada buvo pasiūlyta jų leidimą perimti pranciškonams Amerikoje. Aš buvau linkęs juos perimti, tą mintį pasiūliau provincijos tarybai, bet taryba labai suabejojo. Jai atrodė, kad tokiam dideliam užsimojimui pranciškonai dar nėra pasiruošę.

Aš pats galvojau kitaip. Mane dar skatino dr. Juozas Girnius, kuris, kaip tik mano paties iškviestas, jau buvo atvykęs į Ameriką ir gyveno Kennebunkporte. Antanas Vaičiulaitis sutiko redaguoti, o ir bendradarbių iš vis naujai atvykstančių tremtinių tarpo buvo pakankamai. Taip, nežiūrint visokių abejojimų, pranciškonai ir paėmė leisti Aidus. Prie Aidų leidimo ir jų redagavimo ypač daug prisidėjo tėvas Leonardas Andriekus. Be jo vargu ar Aidai iki šiol dar būtų išsilaikę.

JAV buvo leidžiami trys katalikiški savaitraščiai: Darbininkas, Amerika ir Lietuvių Žinios. Jie, neturėdami pakankamai bendradarbių, buvo silpno turinio ir turėjo finansinių sunkumų.

(Bus daugiau)

Linksmų Šv. Kalėdų ir laimingų Naujų Metų
visiems parapijiečiams ir *Darbininko* skaitytojams linki

Kun. ALBERTAS CONTON, klebonas
Kun. ROBERTAS F. WOLONGEVICZ
Kun. JONAS KLIMAS
Šv. Petro parapija
Boston, Mass.

Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga
nuoširdžiai sveikina visus parapiečius
Kun. JONAS PAKALNIŠKIS, klebonas
Kun. ANTANAS RAČKAUSKAS
Apreiškimo parapija, Brooklyn, N.Y.

Kristaus Gimimo šventėje
Ramybės ir Taikos visiems parapiečiams linki
Kun. PRANAS BULOVAS, klebonas
Kun. STASYS RAILA
Prel. J. BALKŪNAS, P.A., klebonas emeritus
V.J. ATSIMAINYMO PARAPIJA
Maspeth, N.Y.

Širdingai sveikiname visus parapijiečius, geradarius bei draugus, sulaukus
Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų
Kun. BRUNO KRUZAS, klebonas
ŠV. JURGIO PARAPIJA
Brooklyn, N.Y.

Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga
Ramybės ir Taikos
visiems parapijiečiams linki
Rev. JOHN A. BIDA
VILNIAUS AUŠROS VARTŲ PARAPIJA
New York, N.Y.

Linksmų Šv. Kalėdų ir laimingų
Naujų Metų
linkiu visiems parapijiečiams
Kun. BERNARDAS A. SHIMKUS, JCD, klebonas
Msgr. VITAS J. MARTUSEVIČIUS, klebonas emeritas
ŠV. JURGIO PARAPIJA
Philadelphia, Pa.

Linksmų Šv. Kalėdų ir laimingų Naujų Metų buvusiem Angelų Karalienės parapiečiam linki
Kun. ANTANAS PETRAUSKAS

Sveikindamas savo parapijiečius linkiu linksmų
Šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų
Kun. JURGIS D. DEGUTIS
klebonas
Kun. KAJETONAS SAKALAUSKAS
ŠV. ANDRIEJAUS PARAPIJA
Philadelphia, Pa.

Amerikos Lietuvių Katalikų Tarnyba
linki visiems
Dievo gausiausių malonių Šv. Kalėdų proga.
Kun. K. Pugevičius,
Reikalų Vedėjas

Giedraus Kalėdų džiaugsmo linkime
visiems parapijiečiams
Kun. KĘSTUTIS R. BALČYS, klebonas
Kun. A. GRIGAITIS
ŠV. KAZIMIERO PARAPIJA
Amsterdam, N.Y.

KAIP ŠV. PRANCIŠKUS NORĖJO ŠVĘSTI VIEŠPATIES UŽGIMIMĄ

Šv. Pranciškus Kūdikėlio Jėzaus Gimimo šventę šventė su didesniu džiaugsmu ir iškilmingumu už visas kitas šventes, nes jis ją vadino visų švenčių šventė, kurioje Dievas gimė Kūdikėliu. Su godžia mintimi glostė jis tų kūdikiškų kūno narelių atvaizdą ir rašė užuojautą Mažutėliui, kuri tirpdė jo širdį ir vertė jį kūdikišku būdu kalbėti švelniausius žodžius. Ir tas vardas jam buvo saldus kaip medaus korys.

Per vienas Kalėdas buvo diskutuojama, ar buvo galima, ar ne valgyti mėsą, nes tais metais Kalėdos buvo penktadienį. Tai girdėdamas, jis tarė broliui Morikiui: "Broli, darai nuodėmę, vadindamas penktadieniu dieną, kurią gimė Kūdikėlis Jėzus! Norėčiau, kad dieną, kaip ši, ir sienos valgytų mėsą; bet kadangi tai negalima, tai bent kad būtų pateptos iš lauko".

Jis norėjo, kad per Kalėdas vargšai ir išalkę būtų turtingųjų pasotinti, o jautis ir asilas gautų daugiau šieno negu paprastai. Jis sakė: "Jei galėčiau kalbėti su imperatorium, prašyčiau jį išleisti bendrą įsakymą, kad visi, kurie gali, pabarstytų kviečių ir kitų grūdų ant kelių, kad tokioje didelėje šventėje paukščiai ir ypatingai mūsų broleliai vyturėliai turėtų pakankamai maisto". Negalėjo sulaikyti ašarų, mąstydamas apie trūkumus, kuriuos tą dieną patyrė beturtė Mergelė Marija. Vieną kartą pietų metu vienas brolis prisiminė palaimintosios Mergelės ir jos sūnelio Jėzaus Kristaus neturtą. Pranciškus susijaudino, skausmingai kukčiodamas, su riedančiomis veidu ašaromis, pakilo nuo stalo ir, atsisėdęs ant plikos žemės, suvalgė duonos likutį.

Dėl to neturtą vadino pagrindine dorybe, kuria ypatingu būdu spindėjo Karalius ir Karalienė. Broliams, kurie klausdavo, kuri dorybė kūrinį padaro artimiausiu Kristaus draugu, jis, tarsi atidarydamas savo širdies paslaptį, atsakydavo: "Žinokite, vaikeliai, kad vienas yra ypatingas išganymo kelias — Neturtas, kurio vaisiai yra gausūs, bet nedaugeliui žinomi".

Tomas iš Celano

LITUANISTIKOS INSTITUTO NAUJI NARIAI

Lituanistikos Instituto aštuntojo suvažiavimo metu LI pirmininkas dr. Rimvydas Šilbajoris paskelbė šiuos asmenis LI tarybos nutarimu išrinktus garbės nariais:

muziką Juozą Žilevičių, istorikę dr. Vandą Sruogienę, kalbininką a.a. Stasį Barzduką, dr. Ivar Ivask ir prof. Juozą Eretą.

Pirmieji trys, ilgamečiai LI nariai, savo nuopelnais lituanistikos darbų baruose seniai pasižymėję. Prof. J. Eretas, Bazely gyvenąs literatūros istorikas, dar vis aktyviai Europoj besireiškiąs visuomenės veikėjas ir mokslininkas, lietuviam pažįstamas ir jų gerbiamas. Dr. I. Ivask, baltų kilmės World Literature Today žurnalo redaktorius, vertas didesnio mūsų dėmesio ir padėkos. Jis yra buvęs AABS (baltų studijų puoselėjimo draugijos) pirmininku. Atlikdamas šias savo įvairias pareigas, nepaprastai daug prisidėjo prie lietuvių literatūros klestėjimo.

Su dideliu pasitenkinimu buvo pristatyti šie jauni naujieji Lituanistikos Instituto nariai:

dr. Audronė Barūnaitė-Willeke, associate profesorė ir kalbos-literatūros skyriaus vedėja Miami university, Oxford, Ohio.

dr. Liucija Baškauskaitė, associate profesorė antropologijos skyriuje ir Urban Anthro. Internship programos vedėja California State universitete, Northridge, Calif.,

dr. Živilė Balaišytė, buvusi dėstytoja University of Illinois Chicagoj ir Earlham kolegijoj, Metmenų redakcijos bendradarbė, Lietuvių rašytojų draugijos narė,

dr. Kęstutis Girnius, vienas Lituanus žurnalo redaktorių, šiuo metu dirbąs Amerikos Balso radijo stoty Miunchene,

dr. Mirga Girniuvienė, buvusi dėstytoja Northeastern universitete Bostone ir Bentley kolegijoj, anksčiau dėsčiusi University of Wisconsin ir Hiram kolegijoj, paskelbusi straipsnius Aiduose, Lit. Instituto ir L. Katalikų Mokslo Akademijos darbuose,

dr. Jules Levin, lietuvių kilmės associate profesorius lingvistikos skyriuje University of California, Riverside, Calif., pasireiškiąs mokslinėj spaudoj baltų kalbotyros klausimais, vienas iš šiuo metu ruošiamos plačios lietuvių kalbos gramatikos (anglų kalba) autorių,

Eglė Viktorija Žygaitė, Liaudies meno koordinatorė Indianos valstijos meno komisijos štabe, paskelbusi straipsnius Akiračiuose ir Metmenyse.

Dr. Janina Reklaitienė,
LI sekretorė

Švenčių proga paremk lietuviškas institucijas, kurios rūpinasi Lietuvos išlaisvinimu ir lietuviškos kultūros išlaikymu.

SVEIKINAME!

Nuoširdžiai Šv. Kalėdų ir sėkmingų Naujųjų — 1975 Metų visiem geradariam, rėmėjam. Tikintieji Lietuvoje perduoda savo sveikinimus ir padėką visiem, kurie juos atsimena, užtaria ir gelbsti savo maldomis, minėjimais ir aukomis..

Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos Valdyba,
Vysk. Vincentas Brizgys, pirm.
Kun. Kazimieras Pugevičius, reikalų vedėjas

Linksmų Šv. Kalėdų ir laimingų Naujų Metų
linkiu visiems parapijiečiams
Kun. JONAS RIKTERAITIS, klebonas
ŠV. ANDRIEJAUS PARAPIJA
New Britain, Conn.

Kalėdų švenčių proga sveikinu miclus parapijiečius, linkėdamas visiem Dievo palaimos bei globos.
Kun. JURGIS VILČIAUSKAS, klebonas
Kun. JONAS MOSKUS
Kun. PAULIUS P. SABULIS
ŠV. JUOZAPO PARAPIJA
Waterbury, Connecticut

ŠV. JUOZAPO PARAPIJOS KLEBONAS
linki visiems parapijiečiams
linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų
Kun. JONAS D. ŽUROMSKIS
klebonas
Lowell, Massachusetts

Linksmų šventų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų
linki visiems parapijiečiams
ŠV. JURGIO PARAPIJOS
klebonas
Kun. ALBERTAS ABRAČINSKAS
Norwood, Massachusetts

Nuoširdžiai sveikiname visus parapijiečius, seseles mokytojas, chorą su jo vedėju, visus parapijos rėmėjus ir linkiu visiems džiugių Šv. Kalėdų ir laimingų Naujų Metų.
Kun. SIMONAS V. SAULĖNAS
klebonas
NEKALTO PRASIDĖJIMO PARAPIJA
Cambridge, Massachusetts

ŠVČ. TREJYBĖS PARAPIJOS KUNIGAI
maloniai sveikina visus parapijiečius
Kalėdų šventėse
Kun. JUOZAS J. MATUTIS
klebonas
Hartford, Connecticut

ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOS
klebonas nuoširdžiai sveikina mielus parapijiečius, sulaukus linksmų Šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų
linkėdamas visiem Dievo palaimos bei globos.
Kun. JUOZAS BUCEVIČIUS
Kun. FRANCIS SPENCER
Nashua, N.H.

Linkime savo mieliems parapijiečiams
linksmų Kalėdų švenčių!
Kun. ALBINAS F. JANIŪNAS
klebonas
ŠV. PRANCIŠKAUS ASYŽIEČIO PARAPIJA
Lawrence, Mass.

Kalėdų švenčių ir Naujųjų Metų sulaukus
nuoširdžiai sveikinu visus parapijiečius
Kun. PETRAS SHAKALIS, klebonas
Brockton, Massachusetts

STEIGIAMASIS SEIMAS PRISIMINIMUOSE

Pernai ir šiemet vienur kitur prisimenamas Lietuvos steigiamasis seimas. Jis buvo numatytas sušaukti, skelbiant Nepriklausomybės atstatymo aktą 1918 vasario 16. Jame buvo pasakyta, kad turi būti "kiek galima greičiau sušauktas steigiamasis seimas, demokratiniu būdu visų jos gyventojų išrinktas". Rinkimai įvyko 1920 balandžio 14-15. Buvo išrinkta 112 atstovų, tarp jų ir kun. Povilas Dogelis, Kauno katedros viceprepozitas (klebonas). Savo knygoje "Mano gyvenimo prisiminimai", išleistoje Kaune 1936, jis rašo ir apie steigiamąjį seimą. Čia duodame to aprašymo ištraukas.

-o-

"Steigiamojo seimo atidarymo diena, 1920 m. gegužės 15, yra Lietuvos istorijoje minėtina.

Tą dieną katedroje buvo atlaikytos iškilmingos pontifikalinės Mišios, kurias laikė Vyskupas Skvireckas, dalyvaujant Valstybės Prezidentui Smetonai, valdžios atstovams ir Seimo nariams.

Dievo Kūno šventė tais metais taip pat buvo nepaprastai iškilmingai minima. Procesija ėjo iš katedros iki Karmelitų bažnyčios. Visą laiką procesijoje už baldakimo ėjo Valstybės Prezidentas Smetona, St. Seimo pirmininkas A. Stulginskis, susisiekimo ministeris V. Carneckis ir k.

Steigiamasis Seimas turėjo padėti pamatą besikuriančiai Lietuvai: priimti konstituciją, pastatyti nuolatinę ir pastovią vyriausybę, ir išleisti kitus svarbesnius įstatymus.

Visos partijos ir srovės, Lietuvoje esančios, turėjo St. Seime savo atstovus. Teko ir mano menkam asmeniui būti 'karalium', atstovaujant Seime krikščionis demokratus (Steigiamojo seimo narius "karaliais" pavadino prel. Aleksandras Dambrauskas-Adomas Jakštas, Red.). Steigiamasis Seimas ir jo nariai turėjo didelės galios: paskirti ir atstatyti valstybės ministerius, skųsti valdininkus vyriausybei, žmonių skriaudas ginti ir juos užtarti.

Reikia pripažinti Steigiamajam Seimui didelius nuopelnus. Jis pastatė Lietuvą ant kojų. Padėjo Lietuvai pamatus priimdamas Konstituciją. Steigiamasis Seimas pravedė Žemės Reformą, atimdamas žemes nuo dvarininkų ir išdalindamas jas savanoriam, bežemiam ir mažažemiam. Šioje srityje didžiausi nuopelnai tenka kun. Mykolui Krupavičiui. Jis visų pirma sugebėjo tą įstatymą pravesti Seime. Nelengvas tai buvo darbas. Reikėjo tam ir kitiems svarbiems įstatymams pravesti, sudaryti seime daugumą. Toji dauguma buvo sudaryta iš krikščionių demokratų, ūkininkų ir darbo federacijos. Referentu arba pranešėju žemės reformos įstatymo buvo K. Ambrozaitis. O visų partijų vyriausiu lyderiu arba vedėju buvo kun. Krupavičius. Kada įstatymas buvo priimtas ir reikėjo jį vykdyti, tai tas darbas pavesta Krupavičiui, paskiriant jį Žemės Ūkio Ministeriu. Ir, iš tikrųjų, Krupavičius nedelsdamas, sumaniai ir tvarkingai, teisingumo dėsniais vaduodamasis, padalino žemes.

1922 m. rugpiūčio m. 1 d. St. Seimas priėmė Lietuvos Konstitucviją. Diena buvo graži, saulėta. Dangus pradėjo niauktis, užėjus ant Kauno nedideliam debesėliui. Kada opozicija — socialdemokratai, socialistai liaudininkai ir kiti — reiškė savo deklaracijas dėl krikščionių bloko priimamos Konstitucijos, pradėjo žaibuoti ir perkūnas trankyti. Kada ėjo balsavimas, tai taip pat perkūnas dundėjo. Smarkiai lijo nedaugiau 5 minučių. Paskui vėl buvo giedra. Nelyginant, Dievui skelbiant žydams savo įstatymus, žaibavo ir perkūnas griovė, taip gamtos reiškiniai reiškėsi nepaprasto Lietuvos gyvenimo įvykio, priimant Konstituciją, metu. Įdomu, kad tą dieną, rugpiūčio mėn. 1 d. 1914 m., prasidėjus Didžiajam Karui, pirmas vokiečių šūvis krito Lietuvon. (Čia autoriaus tarsi norėta pasakyti, kad su tuo karu susidarė Lietuvai galimybė atkurti nepriklausomą savo valstybę. Red).

Rytdieną katedroje buvo atlaikytos pamaldos. Jas laikė Katedros Bazilikos klebonas ir Steigiamojo Seimo narys kun. P. Dogelis. Po šv. Mišių vyskupas J. Skvireckas pasakė prakalbą ir pagiedojo "Te Deum". Pamaldose dalyvavo St. Seimo Pirmininkas ir laikinai einąs Valstybės Prezidento pareigas Aleks. Stulginskis, St. Seimo nariai, ministeriai, diplomatai ir svetimų valstybių atstovai.

Lietuvos Konstituciją sustatant, daugiausia darbo ir triūso įdėjo Steigiamojo Seimo Konstitucijos Komisijos Pirmininkas, advokatas Antanas Tumėnas."

-o-

Šiame pasakojime suminėtų asmenų likimas. Prezidentai Antanas Smetona ir Aleksandras Stulginskis pasikeitė pareigomis 1920 birželio 19. Devintinių šventė buvo birželio 3, tad joje A. Smetona dar dalyvavo kaip prezidentas. Pasitraukęs iš Lietuvos jis mirė Clevelande namų gaisre 1944. Aleksandras Stulginskis, kalintas Sibire 1941-1956, grįžęs mirė Vytėnuose prie Kauno 1969. Arkivysk. Juozapas Skvireckas, pasitraukęs į Austriją 1944, ten mirė 1959. Prel. Mykolas Krupavičius, vokiečių suimtas ir ištremtas iš Lietuvos, po karo apsigyveno Chicagoje, kur mirė 1970. Antanas Tumėnas, buvęs ministeris pirmininkas, pasitraukęs iš Lietuvos 1944, mirė Austrijoje 1946. Voldemaras Čarneckis, buvęs užsienio reikalų ministeris ir Lietuvos atstovas užsienyje, 1941 suimtas bolševikų ir ištremtas Sibiran, ten mirė 1946. Kazimieras Ambrozaitis, Darbo Federacijos lyderis, ištremtas į Sibirą, ten mirė 1957. Prisiminimų autorius kan. Povilas Dogelis mirė Kaune 1949 lapkričio 3.

S.S.

Dail. B. Murino (d.) parodos atidaryme apie jo kūrybą kalba dail. A. Valeška (k.)

CHICAGO, ILL.

Spalvinga dail. B. Murino tapybos kūrinių paroda

Spalio 8 Chicagoje, Čiurlionio galerijoje, buvo atidaryta dail. B. Murino tapybos darbų paroda. Ją globojo Chicagos Liet. Dantų Gydytojų S-ga, todėl ir pirmuosius atidarymo žodžius tarė tos S-gos narė L. Baltrušaitienė. Pasveikino dailininką, jo žmoną, taip pat S-gos narę, ir visus gausiai susirinkusius Murino ir meno gerbėjus. Ji atkreipė dalyvių dėmesį į kolegę Murinienę, kuri ir po sunkios operacijos ir didelių skausmų varginama nenustojo entuziazmo ir buvo toji didžioji inspiratorė šios parodos vykdyme. Išreiškiant padėką, S-gos vardu narė A. Mačiuikienė prisegė jai gėlę, o dalyviai gausiai plojo.

Ilgesnį žodį apie dail. B. Murino kūrybą, naujus ieškojimus ir savęs nepraradimą kalbėjo dail. A. Valeška. Tada buvo pakviestas kalbėti pats šios šventės kaltininkas B. Murinas. Jis buvo sujaudintas, ir jo žodis buvo trumpas. Jis dėkojo parodos darbininkėms, dėkojo visiems susirinkusiems ir šilčiausiai dėkojo savo žmonai, kuri nenuilstamai jį skatino ruošti ne tik šią parodą, bet ir jo darbų spalvotų ir juoda-balta nuotraukų albumą. Jį visi parodos lankytojai lankymo valandomis galėjo užsisakyti, nes tai puiki dovana ir savam tautiečiui ir kitataučiui.

Po oficialaus parodos atidarymo ir prie žydinčių sodų, ir prie vandens pakrantės, ir prie kavos puoduko dar ilgai stovinėjo meno ir grožio garbintojai chicagiškiai.

L. Baltrušaitienė

Mūsų laikai

(atkelta iš 3 psl.)

Kova prieš Kristų yra kova prieš savo ir visos žmonijos gera. Abejingumas Kristui ir tam, kas jo mums duota, yra abejingumas savo paties ir žmonijos dabarčiai ir ateičiai. Nei asmeniui, nei šeimai, nei visuomenei nėra kito teisingesnio ir sėkmingesnio kelio į laimingą gyvenimą, kaip Kristaus duotas kelias ir jo malonė.

Visiems nuoširdžiai linkiu malonių Kristaus gimimo švenčių ir Dievo laiminamų 1982 metų.

Vysk. Vincentas Brizgys

Steigiamojo seimo rūmai Kaune. Vėliau čia buvo mergaičių Aušros gimnazija.

Kristaus Gimimo šventėje nuoširdžiai sveikina

ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOS
kunigai
Prel. JONAS A. KUČINGIS, klebonas
Kun. ALGIRDAS OLŠAUSKAS
Kun. VINCAS BARTUŠKA

Los Angeles, Calif.

Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų sulaukus
Ramybės ir Taikos visiems parapijiečiams linki

Prelatas JONAS J. SCHARNUS, klebonas
Kun. VLADAS KARALEVIČIUS

ŠV. TREJYBĖS PARAPIJA
Newark, N. J.

Kalėdų švenčių sulaukus Ramybės ir Taikos
visiems parapijiečiams linki

Kun. VYTAUTAS PALUBINSKAS, klebonas

Paterson, N. J.

SOPULINGOS DIEVO MOTINOS PARAPIJOS
Kearny, N. J.
Kunigai sveikina ir linki linksmų Kalėdų švenčių
ir laimingų Naujų Metų

Kun. DOMININKAS POCIUS
klebonas

Rochesterio Šv. Jurgio lietuvių parapija
Sveikiname visus parapiečius, organizacijų vadovus ir pranciškonų rėmėjus. Parapijos kunigai:

T. JUSTINAS VAŠKYS, OFM

Nuoširdžiai sveikina su Šv. Kalėdom
ir linki daug laimės Naujuose Metuose

Kun. P. ŽEMEIKIS, klebonas
Kun. J. PRABULBICKAS

Elizabeth, N. J.

Kristaus gimimo šventėj
Ramybės ir Taikos visiems parapijiečiams
ir *Darbininko* skaitytojams linki

Kun. A. MATULIS

Bayonne, N. J.

Kun. ANTANAS MICIŪNAS, M.I.C.
Kun. BENJAMINAS UŽDAVINIS, M.I.C.

Nuoširdžiai linki Šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų!

Šv. Kazimiero parapija
WORCESTER, MASS.

Atsiųs ta pa minėti

VYTIS. Nr. 8 (1980). Okupuotoji Lietuva. Serijinis leidinys Nr. 3, kuriamę pateikiami pilni autentiški okupuotoje Lietuvoje leidžiami pogrindžio patriotinės spaudos tekstai. Išleido Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, 5620 So. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636, USA. Spaudė M. Morkūno spaustuvė 1981 m. Tiražas 1200 egz. 42 psl. Prenumerata: 6 leidiniai — 20 dol. Šio leidinio kaina — 3 dol.

Numeris pradedamas rašiniu "Kodėl niekinama lietuvių tautos praeitis?" (atvirame laiške DLK Vytauto vainikavimo dieną primenamas nykiame Jurbarko parke stovįs apkerpėjęs ir apsamanojęs Vytauto Didžiojo paminklas). Po rašiniu — 24 parašai.

Petras Palubys aprašo Vytauto Didžiojo 550-ųjų mirties metinių minėjimą, įvykusį 1980 spalio 25 Trakuose. Tūkstantinė žmonių minia, nepaisydama ten esančios daugybės milicininkų bei kagebistų, sugiedojo net Lietuvos himną. Rašoma: "Dalyvių veiduose švietė pasididžiavimo liepsnelė, džiaugsmo ašaros žybčiojo akyse. Nutilus himnui, išnaudodama savaime stojusią tylos minutę, Nijolė Sadūnaitė prabilo: 'Gal ir nedarniai sugiedojom, nieko keisto — po 40 metų pirmąkart!' "

Po atviru laišku Tiesos redaktoriui dėl purvais drabstomo Balio Gajausko pasirašė 15 asmenų.

Spausdinama pavergtoj Lietuvoj iškilusio poeto Kosto Kubilinsko poema, kuri, kaip rašoma įvade, "dar niekur nebuvo paskelbta. Ji parašyta tuo Kosto Kubilinsko gyvenimo laikotarpiu, apie kurį nutyli Lietuviškoji tarybinė enciklopedija ir bolševikinė spauda. Nors iš tiesų tie metai buvo bene svarbiausieji, nulėmę visą poeto gyvenimą". (Ten pat rašoma, kad jis "mirė neaiškiomis aplinkybėmis, kažkodėl atsidūręs Makejevkoje, prie Maskvos".) Poema, poetiniu požiūriu dar gana žalia, yra antibolševikinė ir vadinasi "Raudonasis rojus".

Pakutiniuoju šiame leidiny spausdinamas rašinys "Kas nužudė keturis komunarus?"

Esą neaišku, kiek šiam numeriui trūksta puslapių, nes iš Lietuvos gautoji kopija esanti nepilna.

Ankstesnieji PLB išleisti Lietuvos pogrindžio spaudos serijiniai leidiniai: Vytis, Nr. 5 (1980), ir Perspektyvos, Nr. 9 (1979).

Algis Norvilas — DVIKALBIŠKUMAS: PALAIMA AR PRAKEIKIMAS? Išleido Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjunga. Čikaga, 1981. Spaudė Mykolo Morkūno spaustuvė. 40 psl. Kaina 2 dol.

Vertindami šią knygutę, ištisai cituojame leidėjų žodį, kuris, mūsų manymu, yra taiklus:

"Dr. Algis Norvilas skaitė vieną iš šešių įvadinių paskaitų Pasaulio lietuvių jaunimo ketvirtojo kongreso Studijų dienose, Altenberge, Vakarų Vokietijoje 1979 m. vasarą.

Dr. Norvilo pastabos labai įtakojo IV PLJK atstovų diskusijas lietuvių kalbos klausimais. Visi kongresai kreipė daug dėmesio lietuviškai nekalbančiųjų įtraukimui į lietuvių visuomenę, bet paskutinysis taip pat išskirtinai pabrėžė reikalą neapleisti lietuvių kalbos. IV PLJK Nutarimuose pastebima: 'reikia nepasiduoti gyvenamojo krašto kalbos įtakai. Svarbu plačiau lietuvių kalbą naudoti'. Tai akivaizdus jaunimo susirūpinimas mąžtančia lietuvių kalba išeivijoje.

Tikime, kad šis leidinys bus naudingu įrankiu jaunimui, jaunoms šeimoms, jaunimo auklėtojams ir vadovams. Jei pastangos puoselėti dvikalbiškumą pasieks bent vieną šeimą, tai tikslas bus pasiektas."

Moterų Sąjungos seimas

Moterų sąjungos seimas yra didelis įvykis sąjungiečių gyvenime. Kas antri metai, iš visų kuopų suvažiuoja delegatės svarstyti organizacijos ir veiklos aktualius klausimus. Rūpi kaip išlaikyti lietuvybę parapijose—tą lietuviam taip brangų lietuvišką žodį ir giesmę bažnyčioje. Arkiv. Jurgio Matulaičio beatifikacijos bylos pagreitinimas. Ir taip pat rūpi, kaip pirm. Julia Mack išsireiškė savo kalboje, kad visi lietuviai dirbtų vieningai ir kad visos organizacijos taptų vienas didelis lietuvių balsas, kurį išgirstų kuo daugiausia kitataučių.

Rugpiūčio 5 jau 39-tą kartą, delegatės susirinko į Charterhouse Inn salę Clevelande registracijai ir susipažinimui.

Ketvirtadienio rytą seimas prasidėjo su mišiomis, kurias atlaikė klebonas Gediminas Kijauskas ir kun. Kazimieras Kuzminskas. Į bažnyčią 36tos kuopos vėliavą įnešė K. Titienė ir lietuviškais drabužiais pasipuošusios mergaitės. Bažnyčioje labai gražiai nuskambėjo kanklių muzika ir delegačių giedamos lietuviškos giesmės.

Pusryčius valgėme Dievo Motinos Nepaliaujamos Pagalbos parapijos salėje. Toje pat salėje įvyko pirmasis posėdis, kurį atidarė su labai jausminga kalba Marija Titienė. Klebonas G. Kijauskas, sukalbėjo invokaciją, prašydamas Dievo darbingo ir našaus seimo.

Delegatės sutartinai nominavo centro valdybą: pirm. Julia Mack, vicepirm. Genevieve Kaneb, rašt. Dale Murray ir padėjėją Victoria Leone, pravesti posėdžius.

Seimą sveikino JAV prezidentas Ronald Reagan ir Nancy Reagan, vysk. V. Brizgys, Clevelando miesto burmistras, Ohio gubernatorius, gen. konsulė Juzė Daužvardienė, A.L. Bendruomenė, ateitininkai, vyčiai ir daug daugiau organizacijų ir pavienių asmenų.

A.L.R.K. Moterų s-gos pirm. savo kalboje apžvelgė centro valdybos nuveiktus darbus. Pabrėžė, kad jos didelis uždavinys buvo išpopuliarinti lietuvių moterų Sąjungos vardą ir duoti kuo daugiausia žinių apie lietuvius kitataučiam. Ji kalbėjo apie galimybę susijungti su kita lietuvišką apdraudos organizacija, jeigu apsidraudusių narių skaičius sumažėtų. Su dideliu dėmesiu delegatės išklausė jos pranešimo ir įgaliojo centro valdybą ištirti geriausius būdus susidariusioms problemom išspręsti.

V. Leone ir D. Murray padėkojo kuopom už atsiųstus receptus. Virimo ir kepimo knyga ruošiama spausdinimui.

Šių metų iškiliausioji moteris — Marija Rudienė. Tuojau po pranešimo c. valdybos vicepirmininkė Genevieve Kaneb ją telefonu pasveikino.

Į garbės nares pakeltos Janina Miliauskienė iš 5tos kuopos, Worcester, Mass., ir Ona Valatkienė iš 54-tos kuopos, Southfield, Mich.

L.K.B. Kronikos leidėjas kun. K. Kuzminskas papasakojo apie kronikos reikšmę. Kronikoje iškeliama ta didelė skriauda daroma mūsų broliam ir sesėm Lietuvoje. Kronika išleista keturiomis kalbomis parodo kitataučiam lietuvių kovotojų pastangas dėl katalikybės. Kada Lietuvoje žmonės už kronikas eina į kalėjimą, mes čia, laisvame krašte būdami, nors savo aukomis galėtume prisidėti prie to didelio darbo.

Seimo delegatės susiskirstę į grupes svarstė kaip gelbėti lietuviškas parapijas. Kiekviena grupė atsakė į pateiktus klausimus. Sąjungietės labai sielojasi lietuviškų parapijų atkūrimu — tai mūsų katalikių moterų tikslas. Lietuviškumo išlaikymas parapijose reikalingas mum ir mūsų pavergtai tautai.

Nominacijų komisiją sudarė: Ch. Servo, U. Rastenis, H. Kodis, A. Szeiva ir M. Mariūnienė. Jos labai vieningai ir išsamiai apsvarstę pateikė seimui naujas centro valdybos kandidates, kurias delegatės vieningai išrinko.

Naujos centro valdybos sudėtis: pirmininkė — Julia Mack, vicepirm. — Dale Murray, II vicepirm. — Aldona Shumway, iždininkė — Mary Druktenis, sekretorė bus vėliau surasta. Iždo globėjos — Victoria Leona ir Juliana Rotsko.

Stipendijos fondo komisija — G. Kaneb, B. Janus ir A. Gabalienė.

Pasaulinei katalikių moterų organizacijai atstovės — M. Juškienė ir E. Kezienė. Seimo įnešimų komisija — V. Leone ir Gr. Meiluvienė

Skundų komisija — U. Rastenienė, J. Pargauskienė ir O. Paurazienė.

Federacijai atstovės — J. Mack, J. Rotsko ir V. Leone.

"Moterų Dirvos" redaktorė — Dale Murray.

Direktorės: Conn. — Em. Saulienė; Mass. — Kristina Kaneb; Mich. — B. Janus; N.Y. N.J. — E. M. Juškienė ir J. Skripkienė; Ill. — U. Rastenienė. Buvusių direktorių bus atsiklausta. Kitų valstijų reikės paskirti.

Atstovės iš kiekvienos kuopos papasakojo apie veiklą savo vietovėse. Buvo labai įdomu išgirsti darbus ir metodus išlaikyti kuopas veiklias ir užtikrinti jų tęstinumą.

Moterų Sąjungos suvažiavimas užbaigtas su menininkės R. Petrutienės medžio dailės paroda. Atidarymo žodį tarė E. Nainienė, o išsamų parodos apibūdinimą padarė I. Bublienė. Sąjungietės gėrėjosi parodoje išstatytais paveikslais, lėkštėmis ir kitais medžio dirbiniais.

Meninėje dalyje sol. Nora Braziulienė ir sol. Julius Kazėnas, akompanuojant Reginai Brazaitienei, padainavo gražių dainų.

Iškilmingą vakarienę pradėjo klebonas Ged. Kijauskas su malda, o pirmininkė Julia Mack uždegė žvakę už mirusias sąjungietes.

Po vakarienės įdomią paskaitą "Moteris 20-to amžiaus pabaigoje" skaitė Algirdas Kasiulaitis, kurioje iškėlė didelę moters reikšmę gyvenime.

Pirm. Julia Mack padėkojo ir įteikė dovaną Dalei Murray, kuri tiek daug darbo ir rūpesčio įdeda redaguodama "Moterų Dirvą". Ji taip pat išreiškė padėką parapijos klebonui Ged. Kijauskui ir 36 kuopai už seimo globojimą. Ypatingai didelė padėka tenka 36-tos kuopos pirm. Stefanijai Stasienei, kuri įdėjo tiek daug energijos ir rūpesčio, rengiant šį seimą. Mes tikrai jautėme jos nuoširdžią globą per visą seimo laiką.

Janina Puodžiūnienė

ALRK Moterų Sąjungos 39-to seimo dalyvės Clevelande su kun. G. Kijausku, S.J., ir kun. K. Kuzminsku. Nuotr. V. Bacevičiaus

Lietuvos Generalinis Konsulas New Yorke nuoširdžiai sveikina už Lietuvos laisvę kovojančius veiksnius, organizacijas ir visus geros valios lietuvius Kalėdų švenčių ir Naujųjų 1982-jų Metų proga.

Tegu 1982-ji metai būna laimingi Jūsų asmeniniam gyvenime ir teatneša šviesesnių laisvės vilčių mūsų broliams pavergtoje Tėvynėje.

Anicetas Simutis,
Lietuvos Generalinis Konsulas
New Yorke

Jau keturiasdešimt antrą kartą sėdame prie Kūčių stalo ne laisvoje nepriklausomoje Lietuvoje, bet pavergti ir išblaškyti po visus pasaulio kraštus. Sėdame skaudančiomis širdimis, nes mūsų tautos kančios kelias dar nesibaigė. Tačiau mus drąsina ir viltingai nuteikia mūsų sesių ir brolių nepailstanti kova pavergtoje tėvynėje, pasireiškianti pogrindžio spauda ir tyliu, atkakliu pasipriešinimu okupanto priespaudai.

Džiaugiamės ir laisvojo pasaulio lietuvių gyvastingumu. Sukaktuvinės Australijos Lietuvių Dienos, VII-tasis Pietų Amerikos Lietuvių Kongresas, Vasario 16-tosios gimnazijos 30 metų sukaktis, tradicinė Europos Lietuviškųjų Studijų Savaitė, IV-tasis Mokslo ir Kūrybos Simpoziumas Chicagoje — tai vis tie mūsų gyvenimo žiedai, įpinti į praėjusių metų vainiką. Pirmosios Lituanistikos Katedros laisvajame pasaulyje įsteigimas Chicagoje buvo iškiliausias šių metų užmojis, kurio svarba ir reikšmė dar labiau išryškės kelyje į ateitį. Visa tai teikia paskatinimo ir drąsos viltingai žiūrėti į 1982-uosius metus.

Gimusio Kūdikio džiaugsmas ir ramybė teranda kelią į kiekvieno lietuvio širdį. Naujųjų metų tėkmėje dar stipriau liudykime savo tautinę ištikimybę pavergtai Lietuvai.

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS VALDYBA

Broliai ir sesės lietuviai,

JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdybos vardu linkiu Jums visiems linksmų Kalėdų Švenčių. Pasaulio Ganytojo atėjimas teatneša laisvojo pasaulio lietuviams taiką ir ramybę, o broliams ir sesėms už geležinės uždangos tesuteikia kantrybės, ryžto ir stiprybės, kovojant už religijos, tautos ir valstybės laisvę.

Taipgi visiem linkiu laimingų 1982 metų. Tegu laisvojo pasaulio lietuviai puoselėja lietuvybę, brangina lietuvių kalbą, išugdo jaunąją lietuvišką kartą ir visi įsijungia į savo tikėjimo lietuviškas parapijas, o pavergtieji — tegu nepalūžta, sėkmingai kovodami prieš pavergėją.

Jūsų

Vytautas Kutkus
JAVLB Krašto Valdybos
Pirmininkas

Kalėdų švenčių rimties ir taikios ramybės dvasia tejungia mus nuoširdžiam ir našiam darbui, Siekiant laisvės dienų Lietuvai. Tegu Nauji 1982 metai uždega visus išeivijos lietuvius nauju entuziazmu. Broliška meilė tejungia mus pasišvęsti kovai iki laimėjimo.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA

Kalėdų Kristau, laimink pirmą mūsų vagą . . .
Bernardas Brazdžionis

Kalėdų ir Naujųjų Metų šventėse sveikiname ateitininkus visuose pasaulio kraštuose, linkėdami visų Sąjungų ir vienetų valdyboms ir visiems Federacijos nariams visokeriopos Kalėdų Kūdikėlio palaimos, dvasios stiprybės ir kūrybingų darbų brangiosios Tėvynės Lietuvos ir Bažnyčios gerovei.

Ir kaip poeto Bernardo Brazdžionio "Artojų maldoj Kalėdų Kristui" Dievo Kūdikis

". . . viršum visų laukų ištiesia ranką
Ir tyliai laimina visų artojų širdis . . ."

tegul Viešpaties gera ranka taip laimina visų mūsų širdis ir triūsą.

ATEITININKŲ FEDERACIJOS VALDYBA

WORCESTER, MASS.

Šaulių šventė

Dr. Vinco Kudirkos šaulių kuopa lapkričio 22 atšventė kuopos 10 metų veiklos ir Lietuvos kariuomenės atkūrimo 63 metų sukaktis. Šventė pradėta mišiomis Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioj. Mišias aukojo ir pamokslą pasakė kuopos garbės šaulys kun. A. Miciūnas, MIC. Įspūdingai giedojo parapijos vyrų choras, kurio didelę dalį sudaro šauliai. Vadovavo muz. Z. Snarskis. Vargonavo O. Keršytė.

Mišiose su vėliavomis ir organizuotai dalyvavo ne tik Dr. Vinco Kudirkos šaulių kuopa, bet ir kitos, priklausančios prie Naujosios Anglijos rinktinės: Jono Vanagaičio — Bostono, Martyno Jankaus — Brocktono. Nevėžio ir Neringos skautai ir skautės taip pat dalyvavo su vėliavomis.

Po pamaldų šauliai ir skautai su vėliavomis išsirikiavo bažnyčios šventoriuj prie Žuvusiem už Lietuvos laisvę paminklo. Trumpom žuvusių prisiminimo apeigom vadovavo Dr. V. Kudirkos kuopos pirm. A. Zenkus. Žodį tarė LŠST garbės pirm. prof. dr. V. Mantautas ir Nevėžio tunto skautų tunto tuntininkas B. Baras. Kleb. kun. A. Miciūnas sukalbėjo maldą ir pašventino vainiką, kurį prie paminklo padėjo šauliai, savanoriai kūrėjai, kuopos vicepirm. K. Prapuolenis ir K. Kriaučiūnas. Tą gražų vainiką padovanojo K. Prapuolenis, kuris šiais metais švenčia 82 m. amžiaus ir 60 metų šauliškos veiklos sukaktis.

Maironio Parko didžiojoj salėj 12 val. vyko tolimesnė šventės dalis: akademija, pietūs, programa ir šokiai.

Akademijai vadovavo Dr. V. Kudirkos šaulių kuopos pirm. A. Zenkus. Jis apibūdino kuopos 10 metų darbus ir perskaitė LŠST centro valdybos ir pirm. K. Milkovaičio sveikinimą.

Žodžiu sveikino LŠST garbės pirm. prof. dr. V. Mantautas. Pagrindinę kalbą pasakė rinktinės pirm. inž. J. Stašaitis.

Po trumpos pertraukos pietus su malda pradėjo kleb. kun. A. Miciūnas. Visiem pasivaišinus, Dr. V. Kudirkos šaulių kuopos pirm. A. Zenkus iškvietė Lietuvių Labd. draugijos pirm. K. Adomavičių ir įteikė jam gautą iš LŠST c.v. pirm. K. Milkovaičio padėkos pažymėjimą. Tokiais padėkos pažymėjimais dar apdovanoti: Lietuvių Piliečių klubo pirm. E. Tamulevičius, Šv. Kazimiero parapijos vargonininkė O. Keršytė, Dr. V. Kudirkos kuopos šaulys E. Meilus Jr. ir A. Sciglienė.

Išnešus vėliavas ir užbaigus akademinę dalį, tolimesnei programai vadovavo E. Meilus, Jr. Žodžiu sveikino: Martyno Jankaus kuopos pirm. Šaulys, Jono Vanagaičio kuopos pirm. P. Tyla, Lietuvių Labd. dr-jos pirm. K. Adomavičius, Worcesterio lietuvių organizacijų tarybos pirm. P. Molis, Lietuvių Piliečių klubo pirm. E. Tamulevičius, LB Worcesterio apylinkės pirm. P. Babickas, Nevėžio skautų tunto tuntininkas B. Naras, ALRK Moterų Sąjungos centro valdybos ir 5-tos kuopos vardu pirm. A. Shumway ir kiti.

Kariuomenės šventės proga žodį tarė Dr. V. Kudirkos kuopos garbės šaulys K. Česna.

Gauta daug sveikinimų raštu. Tarp jų buvo sveikinimas ir šios kuopos steigėjo muz. A. Mateikos, kuris šiuo metu gyvena Floridoj.

Šiai 10 metų kuopos veiklos sukakčiai prisiminti išleistas specialus leidinėlis, kurį gavo kiekvienas šventės dalyvis.

Meninę programos dalį atliko moterų ir vyrų trio bei mišrus sekstetas "Paslaptis" iš Hartfordo. Vadovauja muz. J. Petkaitis. Po programos vyko ir šokiai.

Mirusieji

Okupuotoje Lietuvoje spalio mėnesį mirė Vytautas Miliauskas, Juozo Miliausko brolis, sulaukęs 51 m. amžiaus. Vytautas ganėjo šakas, kurių viena krito ir pataikė į galvą. Sąmonės netekęs, buvo nuvežtas į ligoninę, kur netrukus mirė. Gyveno Kalvarijoj su šeima.

Taip pat gautos žinios, kad okupuotoj Lietuvoj spalio mėnesį mirė Andriaus Urbono brolis Juozas ir Zigmo Dabrilos mamytė.

Lietuviai miesto šventėj

Šiais metais Worcester Center minėjo 10 metų veiklos sukaktį. Iškilmės pradėtos pavasarį ir atskirom tautybėm buvo paskirtos specialios savaitės. Lietuviai tokią savaitę turėjo birželio pradžioj.

Paskutinė sukakties minėjimo savaitė buvo spalio 5-10. Atskiros tautybės galėjo gauti po vieną dieną. Lietuviam teko spalio 9. E. Meilus, Jr., suorganizavo dienos programą ir jai vadovavo. Neringos skaučių tunto tuntininkė R. Grigaitis demonstravo margučių meną. Lietuvos vyčių 26-ta kuopa surengė gintaro dirbinių parodą. Daugiausia darbo įdėjo Vanda Lescord. Dr. V. Kudirkos šaulių kuopos sesės pardavinėjo lietuviškškus kepinius. Vakare programą atliko tautinių šokių Žaibas jaunesniųjų ir vyresniųjų šokėjų grupės. Jom vadovauja I. Markevičienė ir N. Pranckevičienė. Akordeonu grojo E. Meilus, Jr., lietuvių raddijo valandos vedėjas. Dainavo dvylikametė solistė Kirsten Carlstrom. Akomponavo jos mamytė lietuvaitė. Organizacijų tarybos iniciatyva buvo išspausdinti atitinkami lapeliai anglų kalba apie Lietuvą.

J.M.

Lietuvos 1941 metų sukilimo minėjime Clevelande kalbėjo Vladas Šakalys. Nuotraukoje — Clevelando veikėjai iš k. V. Čyvas, L. Klimaitė, V. Šakalys, kun. G. Kijauskas, SJ, J. Žilionis ir V. Jokubaitis. Nuotr. V. Bacevičiaus

PRIEŠ METUS MIRĖ ELENA SKLĖRIENĖ

ALFONSAS NAKAS

Kas ji? Kodėl ją prisimename mirties metinėse, kai mirtis ir laidotuvės buvo praleistos beveik negirdomis?

Elena Sklėrienė — dailininko Kajetono Sklėriaus-Šklėrio našlė. Kadanti K. Sklėrius (antrosios pavardės variacijos toliau nebekartosiu) mirė 1932 sausio 14, tai netrukus bus minima jo mirties 50—ties metų sukaktis. Tiek giminės, tiek ir anuomet labai gausūs, o dabar bėgančio laiko baigiami išskinti draugai žinojome, jog Kajetono gyvenime Elena vaidino nepaprastą rolę. Galima sakyti, jog ji dalyvavo kiekvienos jo akvarelės išliejime, vis tiek, savam bute Kaune, tolimų Kauno apylinkių gamtoje, Klaipėdos uoste, Italijos miestuose, visur kitur. Ji maišydavo dažus, paruošdavo popierių; jam sergant širdimi, gamtoje nešiodavo visas tapybos priemones ir pagaliau būdavo pirmoji jo paveikslų vertintoja. Kodėl tad nekrologas tik po metų? Visų pirma todėl, kad žinia apie mirtį mane pasiekė tik po trijų savaičių, o kai kurios svarbios detalės — dar po poros mėnesių. Antra, su testamento vykdytojais prasidėjo susirašinėjimas dėl keleto K. Sklėriaus paveikslų likimo, o kol viskas teigiamai išsisprendė, buvo praėjęs visas pusmetis. Tai ir nusprendžiau palaukti jos mirties metinių, jungiamų, kaip minėjau pradžioje, su Kajetono mirties 50-tosiomis metinėmis.

Gavęs žinią apie E. Sklėrienės mirtį, trumpai informavau Draugo redakciją, ir 1981 sausio 15 žinutė buvo paskelbta. Netrukus žinutę pakartojo Tėviškės Žiburiai ir Darbininkas. Gaila, mano išsikirpta Darbininko žinutė dingo. O ji man svarbi tuo, kad ten parašyta, jog Amerikoje esame du K. Sklėriaus artimi giminės, būtent Elena Arbienė (Alė Rūta) ir šio nekrologo autorius. Tiesa, kad Elena ir aš esame Kajetono jauniausios sesers Emilijos vaikai, bet Amerikoje gyvena dar vienas mūsų brolis, Algirdas. Be to, Floridoje įsikūrę Kajetono brolio Felikso, prieš I pasaulinį karą į JAV emigravusio, prieš keletą metų mirusio, dvi dukterys, dėl kurių vardų nebesu tikras, nes jokių ryšių nepalaikome. O kito brolio, pulkininko Alfonso Sklėriaus, duktė Aldona Raulinaitienė gyvena Clevelande ir duktė Jūratė Viriušienė — Toronte. Yra dar keliolika antros eilės pusbrolių-pusseserių Š. Amerikoje bei Australijoje, bet jų pavardžių ir vardų nebeminėsiu. Skaitytoją atsiprašau, kad taip išklydau į lankas. Jei ne minėta užuomina šiame savaitraštyje, kad E. Arbienė ir aš esame K. Sklėriaus artimi giminės, nebūčiau nė kitų giminių čia vardinęs.

Elenos Sklėrienės nebuvau matęs nei jai gyvenant Kaune, nei pokario Vokietijoje. Kodėl taip, reikėtų daug aiškinti. Tik 1972 vasarą, skrendant Europos lankyti, pusseserė Jūratė Viriušienė įsiūlė adresą ir patarė užsukti. Iš Stuttgarto traukiniu nuvažiavęs į Schorndorfą, miestelį tarp gražių kalvų ir vynuogynų, buvau sutiktas išskėstom rankom. Tuomet jau 85-erių metų senutė, žiauriai raukšlėto veido, buvo guvi, greita, neapsakomai skaidraus proto, geriausios orientacijos, temperamentinga, viskuo besidominti pokalbininkė. Kadangi jau artėjo dėdės Kajetono šimtasis gimtadienis, sutarėme, jog, Amerikon grįžęs, atsiųsiu jai Kajetoną liečiančių klausimų, į kuriuos ji pažadėjo atsakyti. Išsivystė mudviejų laiškinė draugystė, o jos suteiktas žinias panaudojau ilgesniam rašiniui 1976.X.16 Draugo II daly. Draugystę sustiprinau antruoju vizitu 1977 vasarą, šį kartą nusiveždamas žmoną ir dukrelę. Ir mano abi moterys stebėjosi jos guvumu, galantiškumu, bet kartu ir vidine šiluma, nuo kurios svečias pas ją pasijunti kaip namie. Linksma, vaišinga, nors turėjo vargo su regėjimu (katarakto operacijai nekaip pavykus), ir klausa buvo gerokai pašlijusi. Susirašinėjimą tęsėme. Paskutinis, 52-ras, jos laiškas, rašytas tik 20 dienų prieš mirtį, mane pasiekė 1980 gruodžio vidury. Jos gyvybė užgeso 1980 gruodžio 23-osios vakare. Mane informavusios globėjos žodžiais, ji užbaigė taip, kaip norėjo: būdama pilnos sąmonės, be fizinių kančių. Užmigus pokaičio, nebepabudo. Mirė eidama 94-uosius metus.

Elena Sklėrienė 1976 metų pavasarį

Elena Freybusch buvo gimusi 1887 liepos 16 Kolomna vietovėje, netoli Maskvos. Jos tėvas, Rusijos vokietis, buvo vieno didelio fabriko inžinierius. (Kad motina irgi vokietė, nors velionė man to ir nepasakojo, aišku iš užuominų, kad šeimoje kalbama vokiškai ir kad velionė buvo liuteronų religijos.) Jai tik pradėjus lankyti gimnaziją, tėvas 1899 buvo iškeltas į Liepoją fabriko direktorium. Turėdama palinkimą menui, baigusi Liepojos gimnaziją, įstojo į Rygos meno mokyklą. Po poros ar trejų metų susipažino su Kajetonu Sklėrium, kuris, tuomet pramušta galva skulptūrai, savo namuose jai pozuojant lipdė jos galvą. Dailininkas iš karto patiko jos tėvams, o paskui ir jai pačiai ... Juodu susituokė 1910 vasario 20. Puikiai nusisekus jos skulptūra, deja, žuvo I pasaulinio karo liepsnose. Karui prasidėjus, su vyru buvo evakuoti į Petrapilį, nes ten 1915 buvo perkelta Liepojos gimnazija, kurioje Kajetonas dėstė paišybą.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, apsigyveno Kaune, kur Kajetonas tapo Meno mokyklos direktorium. Gerai pramoko lietuvių kalbos, įsilieko į laikinosios sostinės gyvenimą. Dažnai abu keliaudavo į užsienius, ypač į Italiją, kurios klimatas teigiamai veikė ligotą Kajetono širdį. Kajetonui 1932 sausio 14 staiga mirus, ji liko Kaune, savo namely. Tik 1941 pradžioje, atsiradus progai iš sovietų imperijos ištrūkti, repatriavo į Vokietiją. Gerai mokėdama keletą kalbų, jų tarpe ir prancūzų, karo metu dirbo vertėja vokiečių okupacinėje karinėje įstaigoje Paryžiuje.

Po karo apsigyveno minėtame Wuerttembergo švelnaus klimato miestelyje Schorndorfe, Eberhardtų šeimoje ir, ilgainiui įsipilietinusi tartum tos šeimos tikroji narė, niekur kitur nebesikėlė. Tik jokiu būdu neliko namo antrojo aukšto kambaryje lindėti visą laiką. Kol sveikata leido, kiekvienais metais kur nors keliaudavo, nes materialiai vokiečių buvo gerai aprūpinta (meno mokyklos direktoriaus našlei skiriama pensija). Dažniausiai išvykdavo kelioms savaitėms į Italiją, kartais į Egiptą, kitus kraštus. Lankėsi ir Amerikoje, tik nežinau kiek kartų, viešėdama pas drauges New Yorke, gal dar kur nors. Bet tais laikais su ja neturėjau ryšio. Tik paskutinį gyvenimo dešimtmetį niekur iš Schorndorfo nebesijudindavo ir ten draugių būdavo aplankoma. Vedė plačią korespondenciją, galima sakyti, "su visu pasauliu" — su Lietuvoje likusiais draugais bei giminaičiais, kultūrininkais, dailininkais, o taip pat su giminaičiais bei draugais Amerikoje, Italijoje ir kitur.

Jos pačios pageidavimu, laidotuvės atliktos be iškilmių. Kūnas sudegintas, ir gruodžio 29 (dėl Kalėdų švenčių taip ilgai užtrukus) karstas su pelenų urna palaidotas Schorndorfo kapinėse ("auf dem Schorndorfer Friedhof", tad, spėju, tik vienos bevardės kapinės miestelyje tėra) Eberhardtų šeimos bendrame kape.

Kai laiškuose kalbėdavomės apie dėdę Kajetoną, ne kartą ji pabrėžė, kad **"mano gyvenimas buvo Kajetono gyvenimas ..."** Tai ji įrodė kartu dalyvaudama šimtų ir šimtų akvarelių liejime, jį lydėdama į įvairius kraštus, jį globodama širdies ligoje, pagaliau beveik 49-nerius metus našliaudama.

PUTNAM, CONN.

Paminėtas vienuolijos įsteigimas

Spalio 15, šv. Teresės iš Avilos dieną, Marijos Nekalto Prasidėjimo vienuolyno seselės minėjo savo vienuolijos įsteigimo 63-čias metines. Į kuklų minėjimą atvyko Norwich diecezijos vyskupas Daniel Reilly. Jis ir vienuolyno įstaigų kapelionai bei kiti čia gyveną lietuviai kunigai vienuolyno koplyčioj koncelebravo mišias. Vyskupas apžiūrėjo naujus vienuolyno namus, kun. Ylos statytą Mindaugo pilį ir vienuolyne vakarieniavo. Jis gyrė seseles ir jas remiančius lietuvius už pastatymą tokio pastato, kuris tarnaus ne tik lietuvių dvasiniam pakilimui, bet juo galės naudotis ir amerikiečių grupės.

Seselių rėmėjų sąskrydis ir mirusiųjų minėjimas

Vietos ir Rytinio pakraščio lietuvių kolonijų seselių rėmėjų būrys susirinko vienuolyne lapkričio 1 dvejopu tikslu: prisiminti savo mirusiuosius ir pabendrauti su seselėmis ir kitais rėmėjais bei išklausyti pranešimus.

Diena pradėta mišiomis vienuolyno koplyčioj. Mišių koncelebrantai: kun. P. Baltakis, OFM, kun. S. Yla ir prel. V. Balčiūnas. Kun. Baltakis pamoksle iškėlė reikalingumą melstis už skaistykloj esančius.

Po pamaldų visi pasistiprino erdvioj vienuolyno valgykloj. Tuoj po to vyko sąskrydžio programa.

Posėdį atidarė rėmėjų centro valdybos pirm. V. Vaitkus, sveikindamas susirinkusius, dėkodamas rėmėjam, kviesdamas ir toliau remti seselių darbus. Jis pristatė paskaitininkę, Religinės Šalpos ir Lietuvių Informacijos Centro Brooklyne darbuotoją Gintę Damušytę.

Paskaitininkė iškėlė reikalingumą mūsų pastangų informuoti pasaulį ir valdžių pareigūnus apie persekiojimus už tikėjimą Lietuvoj (tai daroma perspausdinant ir išleidžiant kitomis kalbomis Lietuvos pogrindžio leidinius), taip pat ir reikalingumą remti persekiojamuosius moraliai ir materialiai. Persekiojimas didėja, bet ir rezistencija Lietuvoj auga. Atsiminkim tik kun. Garucką, Plumpą, Jaugelį, Sadūnaitę, Skuodį, Novickaitę ir t.t. Mes turim veikti daugiau, negu lig šiol, tiem persekiojimam sustabdyti.

Ses. Augusta Sereikytė pristatė naują rėmėjų centro valdybą: pirm. V. Vaitkų, vicepirm. prof. A. Vasaitį, sekr. A. Lipčienę bei keliolika narių iš aplinkinių lietuvių kolonijų. Dėkojo valdybos nariam ir visur esantiem rėmėjam už jų pastangas, remiant seselių darbus ir statant šiuos namus.

Ses. Aloyza Šaulytė, seselių vyresnioji, pasidžiaugė vienuolyno pasisekimais: metine iškyla, Neringos stovykla, dažnomis kai kurių seselių išvykomis į lietuvių kolonijas ir taip pat gyva veikla čia pat, vienuolyne. Ji dėkojo visiem rėmėjam, nes jie įgalino tai atlikti.

Ses. Margarita Bareikaitė, statybų vadovė, pasidžiaugė rėmėjų pastangomis, jų vainikavimu — naujais vienuolyno pastatais. Tačiau prašė, kad ir toliau jie seseles remtų, nes reikia išmokėti skolas.

Po to vyko meninė programa, kurią atliko dailiojo žodžio meistrė Izabelė Žmuidzinienė. Ji deklamavo ar skaitė: Partizano mirtis, Armonikos baladė, Vėlinių naktį, iš Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos ir Mano žemė. Šiuos kūrinius ji puikiai perdavė ir klausytojus pakiliai nuteikė.

Programą baigus, visi skubėjo į kapines aplankyti savo artimųjų kapų ar pasimelsti už mirusius. Iš ten — vėl į koplyčią mišparam už mirusius. Mišparam vadovavo prel. V. Balčiūnas ir kun. S. Yla, prie vargonų — ses. Bernadeta Matukaitė.

Minėjime-pabendravime dalyvavo apie 150 žmonių. Visi dėkojo seselėm už prasmingos dienos suruošimą.

Mūsų mirusieji

— Seselė Marija Agnietė — Eleonora Maminskaitė, 79 metų amžiaus, mirė Matulaičio namuose spalio 15 ir palaidota seselių kapinėse spalio 19. Iš Vokietijos tremtinių stovyklų atvyko į Torontą, Kanadoj, 1948. Vėliau gyveno Montrealy. Į Matulaičio namus perkelta š.m. rugp. 6, jau kaip ligonė.

— Magdalena Latvėlaitė mirė spalio 27 Matulaičio namuose ir palaidota seselių kapinėse spalio 30. Kilusi iš Suvalkų trikampio, gimusi 1885 sausio 22. Karo laiku ir po karo gyveno Vokietijos stovyklose, šiame krašte gyveno keliose vietose. Į Villa Maria priimta 1950, o į Matulaičio namus — 1968. Nežinoma, kad šiame krašte būtų palikusi giminių.

J. Kr.

CHEMIJOS MOKSLŲ DAKTARAS

Jonas Vytautas Dunčia lapkričio 20 Princeton universitete apgynė disertaciją iš chemijos srities, ir universiteto vadovybė jam suteikė daktaro laipsnį.

J. V. Dunčia pirmuoju baigė chemijos kursą bakalauro laipsniu Michigan universitete. Tolimesnėm studijom gavo stipendiją iš Princeton universiteto. Iš savo profesinės srities yra parašęs straipsnių, kurie buvo spausdinami amerikiečių mokslo žurnaluose.

Naujasis daktaras neapsiribojo studijomis. Studijuodamas Michigan universitete, įsteigė

Jonas Vytautas Dunčia

lietuvių studentų klubą ir kurį laiką jam vadovavo. Jo rūpesčiu gauta universitete lietuviam kambarys ir piniginė pašalpa lietuviškai spaudai užsiprenumeruoti. Jo pastangomis universiteto biblioteka įsigijo Lietuvių Enciklopediją anglų kalba.

Dr. J. V. Dunčia šiuo metu dirba Du Pont bendrovėj, medicininės chemijos tyrinėjimų skyriuje. Sėkmės!

P.T.

— **Bronė Gajauskienė**, gyvenanti Santa Monica, Calif., daug darbuojasi besiekdama išlaisvinti okupantų kalinamą giminaitį Balį Gajauską. Paskutiniu laiku ji kreipėsi į sen. Ch. Percy, Los Angeles burmistrą Tom Bradley. Paramą pažadėjo ir Occidental Petroleum vadovas A. Hammer, International Foundation of Human Rights fondo steigėjas.

KRAŽIŲ MONOGRAFIJA

Viena iš seniausiai gyvenamų vietovių Lietuvoj yra Kražiai, minimi net karaliaus Mindaugo dokumente, sudarytame su Rygos arkivyskupu. Kražiai, kaip ir kitos vietovės, Mindaugo buvo padovanoti arkivyskupui už jam išrūpintąjį karaliaus vainiką. Todėl Kražiai tikrai yra verti tinkamos monografijos.

Šiai Kražių monografijai leisti sudarytoji redakcinė komisija iš Prano Razmino, vyriausio redaktoriaus, Apolinaro Bagdono ir Jono Žadeikio, savo posėdy nutarė kuo greičiau užbaigti redaguoti gautąją medžiagą, kurios yra tikrai nemaža. Dalis knygos jau yra surinkta Draugo spaustuvėj. Tikimasi, kad po kelių mėnesių knyga pasirodys pas platintojus.

Redakcija džiaugiasi, kad kražiškiai atsiliepė į jos prašymą, atsiųsdami straipsnių ir retų nuotraukų iš buvusios Kražių Žiburio gimnazijos gyvenimo. Taip pat yra gauta knygai gražių vaizdų ir iš okupuotos Lietuvos.

Monografija bus didelė. Juk Kražiai ilgus šimtmečius buvo garsūs savo kolegija, vienintele visoj Žemaitijoj. Be to, jie įėjo į Lietuvos istoriją ir vadinamosiomis Kražių skerdynėmis 1893 m., kada rusų kazokų kareiviai su arkliais ir nuogais kardais sujojo į bažnyčią ir ten kapojo, mindžiojo ir plakė besimeldžiančius žmones, pasiryžusius išgelbėti savo bažnyčią nuo sugriovimo. Šio įvykio, išgarsinto visame pasauly, aprašymas irgi užims nemažą monografijos dalį.

Ne tik visi kražiškiai ir jų draugai, bet ir visi žemaičiai bei lietuviai yra kviečiami užsisakyti iš anksto minimąją monografiją, atsiunčiant savo auką iždininkui šiuo adresu: Jonas Žadeikis, 6522 S. Rockwell Ave., Chicago, Ill. 60629.

A.P.B.

Ponchielli opera I Lituani — Lietuviai Toronto scenoje. Antro veiksmo baletas. Nuotr. V. Bacevičiaus

— **Premijai skirti už istorinį veikalą** komisija, susidedanti iš prof. Tomo Remeikio, Broniaus Kviklio ir prof. Jono Račkausko, premijos verta pripažino Liet. Istorijos d-ją, kuri per savo 25-rius darbo metus išleido 22 istorines knygas. Jai ir buvo paskirta 1000 dol. premija, kurios mecenatas yra kun. dr. Juozas Prunskis. Jis premiją įteikė draugijos iždininkei ir reikalų vedėjai Alicijai Rūgytei lapkričio 15 Chicagos Jaunimo Centre minint draugijos sukaktį.

— **Dr. Regina Kulienė,** profesoriaujanti Illinois universitete Chicagoj, lapkričio 8-12 dalyvavo Toronte įvykusioj senimo reikalam svarstyti konferencijoj. Ten ji skaitė paskaitą apie vyresniųjų lietuvių socialinio gyvenimo problemas. Ji savo pranešime plačiai panaudojo duomenis, gautus neseniai vykdytam LB Socialinių reikalų tarybos senesniųjų, daugiau negu 60 metų, lietuvių surašinėjime.

— **Vaclovas Momkus,** Pasaulio Lietuvių dienose 1983 įvykstančios IV Dainų Šventės rengimo komiteto pirmininkas, yra pasiruošęs išsiuntinėti repertuaro gaidas visiem pas jį užsiregistravusiem choram ir ta proga susidariusių grupių mokytojam. Adresas: 3222 So. 66th Place, Chicago, Ill. 60629.

— **I Lituani operos** vieną spektaklį Chicagos lietuvių opera pastatė lapkričio 8 Toronte. Rengėjam — Prisikėlimo parapijos komitetui — tai atsiėjo 45,000 dol. su viršum.

— **Lietuvių Moterų Federacijos Waterburio klubas** per savo kasininkę Albiną Paliulienę Darbininkui palaikyti atsiuntė 25 dol. auką. Nuoširdus ačiū.

— **Antanas Javaltas,** Lietuvos Respublikinės psichiatrinės ligoninės Naujojoje Vilnioje forensinės psichiatrijos skyriaus vadovas (Vilnius, Eidukevičiaus 49, kv. 12), Briuselyje išeinančiame biuletenyje USSR News Brief (1981.IX.30) minimas sąraše psichiatrų, kurie bendradarbiauja su valdžios organais prievartiniame disidentų internavime.

— **Darbininko kalendorius** 1982 m. Kanadoj gyvenantiem skaitytojam siunčiamas tik paprašius. Daugumoj kolonijų yra leidžiami savi kalendoriai, o taip pat JAV civilinės šventės nesutinka su Kanados šventėmis.

— **Nauji Darbininko skaitytojai:** A. Pruselaitis, Toronto, Ont., Canada, J. Chicavich, Richmond Hill, N.Y., V. Eikinas, Hingham, Mass. Užsakė kitiem: H.T. Shields, New York, N.Y. — A. Swanson, Barefoot Bay, Fla. Sveikinam naujus skaitytojus ir dėkojam užsakytojam. Naujiem skaitytojam Darbininko prenumerata pirmiem metam tik 12 dol. Atnaujinant — visiem 15 dol. metam.

VISUOMENININKĄ STASĮ LUŠĮ PRISIMENANT

Bostone 1980 gruodžio 17 mirė žymus visuomenininkas, krikščioniškos akcijos šulas Stasys Lušys.

Stasys Lušys

Velionis buvo veiklus idealistas. Buvo gimęs 1903 rugpiūčio 3 Vaišnorių kaime, Šiaulių valsčiuje ir apskrityje. Mokėsi Šiaulių gimnazijoje, nuo 1920 įsijungė į ateitininkų veiklą, 1923-25 pirmininkavo gimnazijos moksleivių ateitininkų kuopai. Gimnaziją baigė 1925. Įstojo į Lietuvos Universitetą Kaune, studijavo ekonomiją ir labai aktyviai veikė ateitininkuose. 1926-1927 buvo Moksleivių Ateitininkų centro valdybos pirmininku, 1927-1929 — Liet. Universiteto Studentų Ateitininkų Sąjungos pirmininku. Baigęs universitetą 1930, įsijungė į plačią ateitininkų sendraugių veiklą.

Į katalikišką akciją Stasys Lušys atėjo per savo giliai religingą šeimą. Iš savo tėvų, paprastų kaimo žmonelių, S. Lušys išmoko branginti nekintamas vertybes, kuriomis vėliau grindė savo ideologiją. Ateitininkų organizacija padėjo jam iškilti į kilnių asmenybių eiles.

Stasys Lušys skaudžiai išgyveno abi Lietuvos okupacijas. Kai Sovietai 1940 birželio 15 pavergė Lietuvą, jo mintyse žiebėsi kovos idėja prieš okupantą. Jis iš pirmų dienų įsijungė į rezistencinį sąjūdį, į Aktyvistų Frontą, slaptai pogrindyje su kitais ruošė tautą sukilti prieš Lietuvos agresorių.

Jis aktyviai dalyvavo 1941 birželio 23 lietuvių tautos sukilime. Savo namų palėpėje Kaune jis suredagavo Lietuvos nepriklausomybės atstatymo aktą, kuris per radiją buvo perduotas į visą Lietuvą. St. Lušys dalyvavo laikinojoje vyriausybėje ir trumpai ėjo finansų ministerio pareigas, o po to buvo Pramonės, Prekybos ir Amatų rūmų pirmininku.

Vokiečių okupacija irgi buvo nepakenčiama. Vokiečiai nepripažino laikinosios Lietuvos vyriausybės ir 1941 rugsėjo 5 ją panaikino. St. Lušys vėl perkėlė veiklą į pogrindį ir ten veikė iki 1944 metų. Dabar jis kovojo už vieno centro būtinumą, kuris rūpintųsi nepriklausomos Lietuvos atstatymu. Jis tikėjo, kad į Lietuvos išlaisvinimo darbą turi įsijungti visi sąjūdžiai, partijos bei srovės. Šiai jo minčiai pritarė dauguma pogrindžio veikėjų. St. Lušys ir A. Damušis buvo įgalioti tartis su Vyriausiu Lietuvių komitetu. Lietuvos Taryba norėjo, kad būtų sudarytas vieningas vyriausias veiksnys. Tuo reikalu pirmas pasitarimas įvyko 1943 birželio 29 S. ir M. Lušių bute. Pasitarime dalyvavo: S. Lušys, A. Damušis, J. Audėnas ir B. Bieliukas. S. Lušys ta proga pasakė kalbą, pabrėždamas, kad "vienybė ir viltis yra mūsų ginklai, kurie niekada nerūdija".

Po penkis mėnesius trukusių pasitarimų buvo įkurtas vieningas vienetas — organas — Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas — VLIKas. 1943 lapkričio 25 Kaune susirinko tą VLIKą sudarantieji partijų atstovai. Ši data ir laikoma VLIKo įkūrimo data. 1944 vasario 16 Vilniuje buvo paskelbta speciali deklaracija apie vyriausio kovos veiksnio įsteigimą ir funkcijas.

Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto idėją išpuoselėjo Stasys Lušys, todėl jam ir priklauso VLIKo įkūrėjo vardas. Vlike jis visą laiką reiškėsi kaip krikščionių demokratų partijos atstovas.

1944 St. Lušys su šeima pasitraukė į Vakarus, nes Sovietų armija artėjo prie Lietuvos. Antroji okupacija buvo neišvengiama, ir S. Lušiui kaip laisvės kovotojui grėsė Sibiras.

Pasitraukęs pradžioje buvo sustojęs Vienoje, paskui Bavarijoje, vėliau buvo pakviestas į Wuerzburgą dalyvauti VLIKo atstatyme. Pasibaigus karui, tuoj buvo atkurtas VLIKas, kur S. Lušys buvo autoritetingu nariu. Be to, jis buvo vienas Lietuvių Bendruomenės steigėjų Vokietijoje ir buvo jos centro valdybos nariu.

1948 S. Lušys su šeima emigravo į Ameriką. Įsikūręs Bostone, organizavo ateitininkus, įsteigė lituanistinę mokyklą, Lietuvių Bendruomenę.

1954 persikėlė į New Yorką, buvo pakviestas Balfo reikalų vedėjo pareigom. S. Lušys ir toliau buvo aktyvus VLIKo narys, buvo VLIKo tarybos politinės ir teisių komisijos pirmininkas ir buvo VLIKo valdybos vicepirmininku. 1974 White Plains veiksnių suvažiavime dėstė savo mintis dėl bendravimo su pavergta Lietuva.

Stasys Lušys paliko šį pasaulį su kaupu atidavęs savo reikšmingą duoklę Lietuvai. Jo šviesi asmenybė atmintina visų, su kuriais jis dirbo visuomeninį darbą Lietuvoje ir išeivijoje, su kuriais Kaune 1941 metų sukilimo metu pradėjo pogrindžio veiklą.

I. Banaitienė

BALTIMORĖS ŽINIOS

Lietuviška Kalėdų eglutė pereitais metais buvo viena iš gražiausių tarp kitų tautybių eglučių Baltimorės miesto centre. Šiemet tokiomis eglutėmis publika gali pasigrožėti Stevensville, Maryland. Lietuviška eglutė papuošta gražiais šiaudinukais.

Lietuvių Postas 154 ir jų padėjėjos gruodžio 13 Lietuvių Namuose vaikam suruošė gražų pobūvį.

Šv. Alfonso mokyklos kalėdinis renginys vyko gruodžio 15 mokyklos salėj.

Šv. Alfonso suaugusių klubas kalėdinio pobūvio datą pakeitė iš gruodžio 12 į gruodžio 19. Balius vyks Lietuvių Namuose.

Kalėdų šventėm šv. Alfonso bažnyčia skoningai papuošta. Prie šv. Juozapo altoriaus įrengta graži prakartėlė. Ant bažnyčios sienų kabo kalėdiniai vainikai. Kalėdų naktį, prieš Bernelių mišias pusvalandį giedos mišių patarnautojaai ir Dainos choras. Choras giedos ir vidurnakčio mišių metu.

Raupsuotųjų vajus, daugelį metų vykdomas Šv. Alfonso parapijoj, vyksta sėkmingai. Aukoja parapiečiai, novenos maldininkai ir kiti geros valios žmonis. Šį gailestingumo darbą pradėjo prel. L. Mendelis.

FINANSINIAI HORIZONTAI SIAURĖJA

Kai rudenį dienos trumpėja ir, anot Donelaičio, "saulelė nuo mūs atkopdama ritas", taip ir dienų horizontai siaurėja. Lyg tyčiomis, atrodo, tą patį daro ir ekonominės pašvaistės. Reikia prisiminti, kad nėra lengva išlaikyti savo dabartinį gyvenimo stovį ir užtikrinti ateitį bei gerovę nieko nedarant.

Eidamas gatve ir nešdamas porą batų, galvojau. Galėjau nupirkti aną porą už $6.90. Jie buvo gražūs, bet kaina nežmoniška. Dar prie to pridedant du procentus vadinamųjų taksų, kaina jau viršija septynis dolerius. Per brangu! Ir taip save nuraminęs, nešiausi porą batų už $3.50. Jau buvo ruduo. Lietus lijo, ir pasukau į savo butelį, kur malkinis pečius traškėjo, šildydamas butą. Tai buvo 1950 metais.

Šiuo laiku girdžiu šeimyną kalbant, kad galima tikrai gerą porą batų nusipirkti, bet ji šiek tiek per brangi — $200. Uždėjus aštuonis procentus taksų, dar prisideda $16.

Šitas palyginimas, neskaitytas, bet iš mano paties gyvenimo, parodo infliacijos, pinigo išpūtimo, pasekmes.

Tokių pavyzdžių, gal ne taip kontrastiškų, turim kiekvienas. Kyla klausimas: kaip sustabdyti mūsų turto menkėjimą, o gal geriau, kaip pakinkyti infliacijos vėjus į savo laivo bures? Atrodo, kad apiplėšiantis procentų kilimas sustojo ir pamažu, lyg pavasario upių potvynis, pradeda atslūgti, atiduodamas pievas bei slėnius vėl gamtai ir artojui. Jeigu procentai "prime rate" kristų žemiau 10%, visiems vėl patarčiau skolintis, kiek tai galima, savo namams, kad vėliau pigesniu doleriu galima būtų skolą grąžinti.

Tačiau būtų šiek tiek naivu galvoti, kad jaunystė vėl sugrįš. Jaunystė, žinoma, ne mums, bet doleriui. Atsimindami, kad, nežiūrint amžiaus, geras ūpas kuria gerą sveikatą ir malonų gyvenimą, ir iš menkėjančio dolerio galim sukurti labai jaukias pastoges. Šiuo laiku patarčiau mesti žvilgsnį į auksą bei sidabrą. Jų kainos yra labai prieinamos, palyginus su 1980 metų pradžia, kada pasaulio nežinios įkarštyje buvo mokama $800 už unciją aukso ir $40 už unciją sidabro. Daug kas bijo, kad auksas kainos gali kristi. Aš sakau: paėmę svarstykles, pasverkit vieną unciją. Jei jos svoris sumažėjo, praradot; jei ne, tai nieko nepraradot. Spekuliatorius gali bandyti nupirkti vadinamąsias metalų sutartis, arba "futures". Tačiau čia, nepagavus pulsavimo takto ir 5,000 uncijų nukritus vieną dolerį, galima viską prarasti. Todėl lietuviškam būdui, manau, yra daug prieinamesnis investavimas perkant patį metalą ir pilnai užmokant jo kainą. Mūsų organizacija, LITAS, tuose dalykuose mielai patarnauja.

Šių dienų procentai labai daug ką nubaido nuo nekilnojamo turto pirkimo. Sako, "kaip aš galiu mokėti 18% palūkanų," nors, tuo pat metu investuodamas į Certificates of Deposit, nešančius 15% ar 16%, visiškai šiomis palūkanomis nesiskundžia.

Paskutinių kelerių metų laikotarpy atsirado didelis įkarštis pirkti vadinamuosius "condominiums", ir žmonės yra padarę nemažai pelno šitais pirkimais. Tačiau čia turim būti atsargūs, nes "condominium" yra tam tikra prasme kolchozas, kurio kontrolė yra svetimose rankose ir suvaržyta reguliacijomis. "Condominiums" patarčiau pirkti, jei jų kaina būtų ypatingai prieinama.

Patarčiau neužmiršti žemelės. Nuo senų laikų žemvaldys visuomet turėjo jėgą. O ši žemelė Amerikoj yra dar labai nebrangi. Jeigu ją galima pirkti paėmus hipoteką — "mortgičius", tai dar geriau. Man bekeliaujant Europoj, teko patirti, kad vienas sklypelis žemės prie Paryžiaus ar Amsterdame kainuoja ligi ketvirčio milijono dolerių. Jeigu mes New Yorko valstijoj galim pirkti akrą žemės už mažiau kaip tūkstantį dolerių (dar geriau už skolintus finansus) ir jei jo kaina po keleto metų sieks $10,000, tai mūsų mokamas aukštas procentas pasidaro tiktai 2%.

Gal blogiausia yra nieko nedaryti su pinigu, nes tada tikrai infliaciniai vėjai mūsų derlių užpustys. Tai sakydamas, nemanau, kad kiekvienam reikia spekuliuoti. Tiems, kurie nori absolučio saugumo, patartina būti žvaliems dėl aukštesnių procentų, mokamų "Money Market Certificates" bei "U.S. Treasury Notes". Kaip žinot, esam įsteigę KASĄ, taupymo banką, kuris yra labai sėkmingas. Jo sėkmingumas yra surištas su tuo, kad daugumas taupytojų ateina su dideliais indėliais. Tačiau prašau atsiminti, kad mums yra svarbus kiekvienas narys. Manau, kad kai kurių neatidarytos sąskaitos yra tik neprisirengimo dalykas.

Kviečiam visus burtis į vieną lietuvišką ūkišką draugiją. Rudenio šalnai užėjus, mūsų laukiamajame visuomet garuoja šilta kavutė, vyksta malonus pašnekesys ir laukia greitas patarnavimas. Lauksim visų. Ligi pasimatymo.

Vytautas Vebelūnas

Antanas Jurgilas, ankstesnės karto lietuvis ir pirmo pasaulinio karo veteranas, gruodžio 7 mirė Loch Raven Veteranų ligoninėj. Už velionį gedulingos mišios aukotos gruodžio 10 Šv. Alfonso bažnyčioj. Palaidotas Crownsville veteranų kapinėse. Nuliūdime liko giminaičiai Agnietė ir Juozas Pušininkai.

Jonas Obelinis

2422 WEST MARQUETTE ROAD
CHICAGO, ILLINOIS 60629
PHONE: 312 925-6897
U. S. A.

LIETUVIŲ FONDAS — LITHUANIAN FOUNDATION

1981 lapkričio mėn. įnašai.

Santrumpa: atm. įn. — atminimo įnašas, po: pavardė — įamžintojas, pad. — padidino, įm. — įmokėjo, suma po pavardės — įnašų iš viso.

1 x 10.00 — Tylas Matas (miręs) ir Valė, pad. Staniškis Bronius $210.00.

1 x 20.00 — Gudonienė Matilda, atm. įn. pad. JAV LB St. Petersburgo apyl. įm. Urbšaitis Kazys $120.00.

1 x 25.00 — Banevičius Voldemaras $225.00.

2 x 50.00 — Lipčius Stasys, kpt. ir Lipčius Stasys, S/gt. atm. įn. pad. Augius Jurgis ir Jūratė $856.00, Šakių apskr. klubas įm. Jurkšaitis Juozas $900.00.

1 x 63.00 — Ponelis Pranas, atm. įn. įm. Aušrotienė Veronika $188.00.

15 x 100.00 — Auštuolis Rimantas R. ir Vita M. $100.00, Beleška Antanas $100.00, Cibas Juozas ir Sofija $100.00, Dagys Petras, Kun. atm. įn. įm. Dagys-Bortkevičienė A. $400.00, Kvedaras M. $1,400.00, Polikaitis Bronius ir Aurelija $300.00, Raila Bronys ir Daneta $200.00, Raila Neringa $100.00, Račkauskas Jonas A., Ph. D. ir Ramunė M. $400.00, Remienė Marija $800.00, Rušėnas Adomas, atm. pad. Rušėnienė Ona. $200.00, Špakevičius Julijonas, dipl. agr. ir Bronislava. atm. įn. įm. Špakevičius Julius 5 asm. auka $200.00, Stirbys Steponas ir Sofija $100.00, Tauras Vytautas M.D. ir Aldona $2,700.00, Venezuelos Lietuvių dr-ja įm. Suvaizdis Hacintas $200.00.

1 1 x 115.00 — Tonkūnienė Ona, atm. įn. įm. Rudaitienė Ritonė $810.00.

6 x 200.00 — Ambrozaitis Kazys, M.D. ir Marija $3,600,00, Jakštys Jonas, atm. įn.: Jakštienė Irena $200.00, Lorencas Jurgis, atm. įn.: Plaušinaitienė Halina $200.00, Sidryss Linas A., M.D. ir Rima R. $325.00, Steponaitis Juozas $400.00, Urba Vytautas, dr. ir Aldona $1,210.00,

2 x 220.00 — Barzdukas Stasys ir Albina, atm. įn. įm. Arvydas Barzdukas 5 asm. aukas ir Augius Jurgis ir Jūratė $25.00, iš viso įn. $1,040.00, Zelbienė Bronė, atm. įn. per Zelba Pranas 18 asm. aukos $220.00.

1 x 250.00 — Kemėšis Fabijonas, kan. atm. įn.: Karalius Pranas $500.00.

3 x 300.00 — Labukienė Olga, atm. įn.: Labukas Nikodemas $300.00, Pautienis Kazimieras, atm. įn. pad. Pautienis Joana $500.00, Vitkus Alex ir Vitkus Dana D., dr. $99.00.

2 x 400.00 — Juodikienė Danutė, atm. įn.: Juodikis Petras Sr. $400.00, Sinkus Vladas $600.00.

3 x 500.00 — X $1,800.00, Tamulaitis Stasys $1,000.00, Tumasonis Venceslavas P., M.D. ir Vida M. $1,500.00.

6 x 1,000.00 — Briedis Juozas, dr. ir Kazimiera įm. International Minerals ir Chemical Corp. $1,700.00, Būčys Jonas atm. įn.: Motiekienė Antanina, įm. Grušas Pranas $1,000.00, Gedgaudas E., dr. $1,000.00, Razma Antanas, M.D. ir Elena $13,100.00, Gedgaudas E., dr. $1,000.00, Razma Antanas M. D. ir Elena $13,100, 00, Vilkas Stasys, atm. įn. test. palikimas $1,000.00, Vygantas Mindaugas, M.D. ir Austė, Ph. D. $17,000.00.

1 x 2,000.00 — Mankelūnas Vytautas, Columbia, S.A. $3,000.00.

Iš viso 46 — $14,923.00.

Lietuvių Fondas įžengė į trečią milijoną ir pagrindinis kapitalas 1981.XII.2 pasiekė $2,118, 633.70. Gautomis palūkanomis parėmė lietuvišką švietimą, kultūrą ir jaunimą $876,562.77.

Palikimai sudaro svarbią Lietuvių Fondo kapitalo dalį. 1981.XII.2 palikimais gauta $535,210.84.

Sudarykime testamentus ir bent dalį turto palikime Lietuvių Fondui. Testamente įrašykime šį tikslų pavadinimą:

"LITHUANIAN FOUNDATION, A NON-FOR-PROFIT, TAX EXEMPT, ILLINOIS CORPORATION, 2422 W. MARQUETTE ROAD, CHICAGO ILLINOIS 60629".

Visi statykime Lietuvių Fondą, nes gautomis palūkanomis remiamas lietuvybės išlaikymas.

Linksmų Šv. Kalėdų ir laimingų N. Metų!

MONY

Apdrausdami sveikatą, pensijas, gyvybę, pas lietuvį, sutaupysit 30-50% premijos mokėjimą. Tel. dieną 201 964-3500, vakarais ir savaitgaliais 201 654-3756.

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų linkiu visiems mano bičiuliams.

Dr. A. Goeldnerienė

LIETUVIŲ KULTŪROS FONDAS

sveikina visus fondo narius, Židinio rėmėjus ir bingo darbuotojus šv. Kalėdų proga ir linki dar daug laimingų metų Kultūros Židiny.

LK FONDO VALDYBA **KULTŪROS ŽIDINYS**

Visų lietuvių taupomoji ir skolinamoji

KASA

linki šv. Kalėdų džiaugsmo ir laimės Naujuose Metuose.

86-01 114th St. Richmond Hill, N.Y. 11418
Tel. 441-6799

Nuomonės ir pastabos

NEAIŠKUS SENATORIAUS ELGESYS

Angliškoj spaudoj yra išspausdintas senatoriaus F. Savicko pareiškimas, kad jis daugiau nekandidatuos į tą patį postą Illinois valstijos senate. Daugelis lietuvių dėl to nustebo. Mum atrodo, kad jo postas yra svarbus ir garbingas. Pažymėtina, kad Illinois sostinės Springfieldo senate yra 59 senatoriai. Mažesnių tautų senatoriais yra išrinkti po 2-3 asmenis ir daugiau. Bet Illinois valstijoj yra daugiau kaip 400,000 lietuvių, o senatorių turime tik vieną ir nenorime jo prarasti.

Senatorius F. Savickas apie 10 metų dalyvauja politikoj, ir jo rekordai yra garbingi. Tuo tarpu kai kurie kiti asmenys buvo įsivėlę į nemalonumus. Aš pats esu pergyvenęs daug politinių suktybių, bet patyriau ir gerai atliktų darbų.

Buvau pasiekęs prokuroro asistento postą, ketverius metus buvau Chicagos miesto korporacijos advokatūros asistentu. Illinois gubernatoriaus buvau paskirtas specialiu komisionieriumi "The Court of Claims of Illinois" pareigom, kurias ėjau ketverius metus. Todėl žinojau, kad "reikia mažiau kalbėti, o daugiau galvoti". Iš savo patirties galėčiau ir kitiem duoti gerų politinių patarimų. Visą laiką palaikiau glaudų kontaktą su lietuviška spauda, biznieriais ir profesionalais bei plačiąja visuomene, tiek su dekokratų, tiek su respublikonų vadais. Nežiūrint pasitaikančių sunkumų, visą laiką ir dabar neapleidžiu lietuviškų politinių ir visuomeninių darbų. Turėjau ryšių su aukštais demokratų politiniais vadais, įskaitant ir mirusį Chicagos burmistrą Richard J. Daley. Svarbiausia būti ištikimu ir teisingu lietuviam ir nepažeminti savo tautos.

Todėl aš patarčiau sen. F. Savickui, nežiūrint politinių sunkenybių, nesitraukti iš lietuviškos veiklos, kad mūsų atlikti darbai pereitų į kitas kartas, kad istorikai galėtų su pagarba minėti mūsų nuveiktus darbus.

Adv. Charles P. Kal

KUNIGŲ VIENYBĖS SUVAŽIAVIMAS

ELIZABETH, N.J.

New Yorko-New Jersey apylinkės Kunigų Vienybės nariai lapkričio 24 suvažiavo į Šv. Petro ir Povilo parapijos kleboniją Elizabethe, N.J. Kunigų Vienybės pirmininkas ir klebonas kun. Petras Žemeikis ir jubilijatas kun. Juozas Pragulbickas maloniai visus priėmė ir po susirinkimo gražiai pavaišino.

Dėl parapijų išlaikymo

Pirmiausia buvo pasidalinta mintimis, kurios buvo svarstomos praeitame Kunigų Vienybės seime Scranton, Pa. Ten buvo kalbėta parapijų išsilaikymo klausimu. Amerikos vyskupai rūpinasi bendra parapijų gerove, tai ir etninės parapijos galėtų pasinaudoti jų planais. Ypač tai svarbu didmiesčiuose.

Numatyti lietuvių parapijų metai gal įneš naujo judėjimo ir lietuviškų parapijų gyvavimą sustiprins.

Daug kalbėta apie toliau gyvenančias šeimas, kurios nutolsta nuo lietuviškų organizacijų ir parapijų. Reikia rasti būdų, kaip juos vėl pritraukti prie savų bažnyčių. Pavyzdžiu gali būti lietuvių parapijos Toronte ir lietuvių parapija Los Angeles, Calif. Ten ir toli gyveną lietuviai laikosi prisirišę prie savo parapijos. Jos ne silpnėja, o stiprėja. Los Angeles į lietuvių bažnyčią žmonės važiuoja 80 mylių, kad galėtų pabuvoti su lietuviais. O kitose vietose bijo atvykti 10-30 mylių, nes tai būsią laiko praradimas.

Gal lietuviškos parapijos metai padės nugalėti visas kliūtis ir atgaivins parapijų veiklą.

Susirinkusieji kalbėjo ir apie šv. Kazimiero jubiliejų, apie artėjantį Lietuvos nepriklausomybės minėjimą, šv. Kazimiero šventę, apie persekiojimus Lietuvoje.

Visi nori pagerinti lietuviškus minėjimus. Jie užtrunka per ilgai, kartojami vis tie patys žodžiai. Tai atbaido žmones, ypač jaunimą.

Kun. Kazimieras Pugevičius padarė pranešimą apie Liet. Kat. Religinės Šalpos veiklą. Jis buvo Amerikos vyskupų konferencijoje ir ten platino informacinę literatūrą apie padėtį Lietuvoje. Neseniai išleista knygelė "Catholics in Soviet-Occupied Lithuania" yra labai vertinga, nes čia sudėta daug reikalingos informacijos. Knygelė išversta iš prancūzų kalbos ir išleista draugijos — "Reikalinga Šalpa Bažnyčiai".

Po visų pasitarimų buvo pasveikintas kun. Juozas Pragulbickas jo 50 metų kunigystės sukakties proga. Jis vis dar gydosi po susižeidimo gegužės mėnesį. Prieš pat savo jubiliejų jis nusilaužė koją. Sugiedota ilgiausių metų. Jis ir pakvietė su juo pabuvoti, pasivaišinti.

Buvo susirinkę 25 kunigai. Prisiminti ir pasveikinti sergą šios apylinkės kunigai: kun. Jurgis Gurinskas, kun. Juozas Aleksiūnas, kun. Jonas Kinta. Visiem pasiųstos sveikinimo kortelės su visų parašais.

KR

Tėv. Klemensas Žalalis, OFM, gruodžio 20 švenčia savo kunigystės 40 metų sukaktį. Vienuoliškus įžadus padarė 1939 gruodžio 8. Mokslus baigė Romoje, kur gavo teologijos doktorato ir Šv. Rašto licencijatą. Lietuvių pranciškonų provincijoje ėjo įvairias pareigas. Dabar gyvena Brooklyno pranciškonų vienuolyne.

HARTFORD, CONN.

Berželio sukaktis

Hartfordo tautinių šokių grupė Berželis švenčia savo veiklos dešimtmetį. Ta proga rengiamas sukaktuvinis koncertas — balius, kuris įvyks 1982 vasario 20, šeštadienį, 7 val. vak. Šv. Andriejaus lietuvių parapijos salėje, Church St., New Britain, Conn.

Ruošiamo sukaktuvinio leidinio išlaidom padengti ir tolimesnei Berželio veiklai paremti sveikinimus su aukomis iki š.m. gruodžio 31 priima Zina Dresliūtė, 238 Oxford St., Hartford, Conn. 06105. Tel. 236-5501.

Lionginas Kapeckas

RENGINIAI KULTŪROS ŽIDINY

1982 metais

Ateinančių metų Kultūros Židinio kalendoriuje jau yra užregistruoti šie renginiai:

Sausio 10 — Maironio lituanistinės mokyklos eglutė.

Sausio 16 — Klaipėdos Krašto prisijungimo minėjimas.

Vasario 13-14 — dailės paroda, skirta Lietuvos nepriklausomybės šventei pagerbti.

Vasario 21 — Lietuvos nepriklausomybės minėjimas.

Kovo 6-7 — skautų rengiama Kaziuko mugė.

Kovo 20 — Lietuvių Bendruomenės suvažiavimas.

Kovo 27-28 — sporto šventė.

Balandžio 17 — Laisvės Žiburio koncertas.

Gegužės 1 — Tautos Fondo metinis suvažiavimas.

Gegužės 15 — ketvirtadienio popiečių darbuotojų vakarienė.

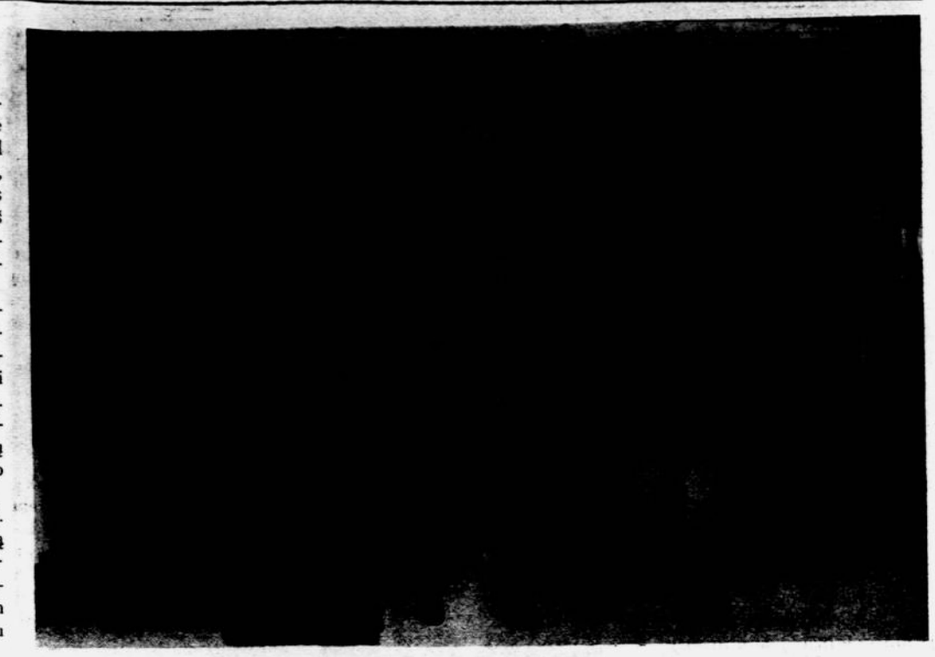

Simo Kudirkos šaulių kuopa lapkričio 21 minėjo savo veiklos 10 metų sukaktį ir taip pat surengė jų išleistos dr. A. Budreckio knygos "D.L.K. Algirdas" sutikimą. Nuotraukoje — kuopos valdyba, programos dalyviai, svečiai. Iš k. I-oje eilėje — Tėv. Leonardas Andriekus, OFM, kuopos pirmininkas Kęstutis Miklas, dr. Algirdas Budreckis, Simas Kudirka, Aleksandras Vakselis, Jurgis Kiaunė; II-oje eilėje — Juozas Jurkuvėnas, Kazimieras Bačauskas, Pranė Jurkuvėnienė, Vladas Vasikauskas, Tėv. Viktoras Gidžiūnas, OFM, Vida Jankauskienė, Paulius Jurkus, Juozas Stašaitis, Vacys Butkys, Algis Jankauskas, Albinas Sakalas.

ŠAULIŲ KUOPOS ŠVENTĖ IR KNYGOS SUTIKIMAS

New Yorko šauliai, Simo Kudirkos kuopa, jau veikia 10 metų. Sukaktis paminėta lapkričio 21, šeštadienį, 7 v.v. Kultūros Židinio mažojoje salėje. Drauge tai buvo ir kuopos išleistos knygos — dr. A. Budreckio "Algirdas" — sutikimas.

Sukaktuvinis leidinėlis

Kuopai sumaniai pirmininkauja Kęstutis Miklas. Jis suorganizavo, suredagavo ir išleido sukaktuvinį leidinėlį, kuris turi 40 puslapių.

Čia sudėta eilė sveikinimų. Sveikina Liet. gen. konsulas A. Simutis, Šaulių Sąjungos pirmininkas K. Milkovaitis, N.Y. LB apygardos pirmininkas A. Vakselis ir eilė šaulių kuopų. Sveikinimai atspausdinti ofsetiniu būdu kaip originalai. Toliau aprašoma kuopos istorija, kuopos išleistos knygos "Pėdos mirties zonoje", Algirdo monografija, sudėtos nuotraukos iš kuopos veiklos.

Pirmoji dalis sukakčiai prisiminti

Pirmoji šio vakaro dalis ir buvo skirta kuopos sukakčiai.

Salė buvo specialiai dekoruota šiai progai (dekoravo P. Jurkus). Minėjimą pradėjo kuopos pirm. K. Miklas. Įneštos vėliavos. Sugiedojus Lietuvos himną, invokaciją sukalbėjo Tėv. Leonardas Andriekus, OFM.

Žodį tarė Simas Kudirka, kurio vardu yra pavadinta kuopa. Jis kalbėjo apie įsipareigojimą tėviškei, apie ištikimybę pogrindžiui, apie pogrindžio spaudą, kuriai reikia pagalbos.

Vacys Butkys, šios kuopos pirmasis organizatorius, kalbėjo apie kuopos įsikūrimą ir veiklą.

Atsistojimu ir susikaupimu pagerbti mirę kuopos nariai.

Įteikiami žymenys

Kuopa savo švenčių metu specialiais šaulių žymenimis apdovanoja tai savo narius, tai šiaip žmones, kurie pasižymi lietuviška veikla.

Šaulių žvaigždės ordinu apdovanoti: Paulius Jurkus už kultūrinę ir visuomeninę veiklą; savanoris-kūrėjas Jurgis Kiaunė jo 85 metų sukakties proga. Ordinus įsegė Simas Kudirka.

Šaulių žvaigždės medaliu apdovanoti šauliai Algirdas Jankauskas ir Vladas Vasikauskas.

Ordinus ir medalius paskyrė LŠST centro valdyba ir specialus Šaulių Žvaigždės komitetas.

Sveikinimai

Pirmininkaujantis toliau perskaitė sąrašą tų, kurie jau 10 metų priklauso prie kuopos. Toliau dar buvo sveikinimai. Dalis sveikinimų atspausdinta sukaktuviniame leidinėlyje. Priminti New Yorko ramovėnų sveikinimas, Worcesterio kuopos, Gorodeckienės sveikinimas. Žodžiu sveikino LB apylinkės pirm. A. Vakselis, linkėjo kuo plačiau paskleisti knygą. Žodžiu sveikino ir N. Anglijos rinktinės vadas Juozas Stašaitis.

Sutinkama knyga

Be pertraukos prieita prie naujosios knygos sutikimo. Įvadą į šią dalį padarė P. Jurkus, prisimindamas, kad knyga buvo ilgai rengiama, ilgai keliavo per spaustuvę, nes jos rinkimas buvo sudėtingas, panaudota daug įvairių šriftų ir t.t.

Apie pačią knygą kalbėjo Tėv. Viktoras Gidžiūnas, OFM, istorijos mokslų daktaras. Jis apžvelgė visą knygos turinį ir padarė keletą pastabų, kurios daugiausia lietė įvairias kalbines savybes.

Ištrauką iš knygos paskaitė Vida Jankauskienė. Paskaitė Algirdo asmens ir veiklos apibūdinimą.

Pabaigai žodį tarė pats autorius dr. Algirdas Budreckis, kuris su žmona Giedre į šias iškilmes buvo specialiai atvykęs iš Bostono. Jis padėkojo leidėjam, talkininkam, visiem prisidėjusiem. Prisiminė ir tai, kodėl jis tokią knygą parašė.

Vakarienė

Baigdamas pirm. K. Miklas suminėjo tuos, kurie prisidėjo prie šios knygos paruošimo, išleidimo ir dar kartą padėkojo visiem.

Pakvietė visus vakarienės. Pirmiausia buvo pakeltos šampano taurės šios knygos pasirodymo proga už autorių, jo knygą ir už leidėjus.

Vakarienę nemokamai parengė šaulė Elena Mickeliūnienė. Vakarienė buvo puiki — šalti ir šilti valgiai, pyragaičiai, kava. Visi šnekučiavosi, o paskui ir padainavo.

Buvo atnešta naujai išleistų knygų. Autorius jas čia autografavo svečiam, kurie buvo įsigiję knygą.

Šventė buvo gražiai suorganizuota, tvarkingai pravesta, vakaras buvo jaukus. Žmonių atsilankė apie 50. Jų galėjo būti kur kas daugiau, nes buvo gražus susitikimas su knyga, buvo graži kuopos šventė. **(p.j.)**

Dr. Algirdas Budreckis kalba jo knygos "D.L.K. Algirdas" pristatyme Kultūros Židinyje lapkričio 21.

UNNY HILLS, FL

Paminėjo kariuomenės atsteigimo šventę

apkričio 22, sekmadienį, ıny Hills lietuvių kolonijos ventojai, suėję bažnyčion, mio 63-čias metines nuo Lietu kariuomenės įkūrimo. Tas) reikšmingas įvykis mūsų tos istorijos raidoje buvo atnėtas pamaldomis, kurias au) vietinis klebonas kun. P. iška.

tojus rimties nuotaikai, pasišusios tautiniais drabužiais Zubavičienė ir V.Zitikienė riaus papėdėje padėjo vaiį žuvusiems už laisvę kovons pagerbti. Pamaldas giesnis paįvairino nedidelė gruhoristų, organizuotų ir vadoamų muziko V. Mamaičio. edojo solo vieną giesmę ir epukienė.

ieš pradėdamas mišias, kus kreipėsi į susirinkusius, ıdamas susikaupti maldai isus tremtinius, partizanus rius, žuvusius dėl Lietuvos iklausomybės. Mišių metu asakė šiai progai pritaikytą okslą. Po skaitymų kalbėjo ; Strazdas.

'o gana trumpoje apžvaljis sugebėjo išryškinti paesmingiausias gaires, atsiėjusias mūsų kariuomenės mosi procese. Tai buvo, ıu pasakius, išjausti ir išgyprisiminimai liudytojo, jusio savo įžvalgia akim ginkluotų pajėgų augimą ulėjimą.

)aneigiama tiesa, tvirtilbėtojas, kad be savo kaenės po Pirmo pasaulinio nebūtume apgynę krašto, ume sukūrę savo valstybės, e galėjome džiaugtis laisaminėjęs sunkumus, kupakėlė pirmieji savanoriai, mi kraštą nuo priešų, jis ıi įvertino jų heroizmą, ıją ir pasiaukojimą. Jų dėka Lietuvos nepriklausomybės idėja tapo realybe. Cituoju kalbėtoją: "toje laisvėje ir mes užaugome, pažinome patys save — kas esame, o svarbiausia žinome, ko norime, t.y. norime būti laisvi."

Kai 1940 mūsų kraštą užpuolė raudonųjų ordos, Jonas Strazdas jau buvo aktyvioje karinėje tarnyboje. Aš mačiau, tęsė jis, — kaip šauniai mūsų kariai buvo paruošti vartoti ginklą, kokia aukšta buvo jų moralė bei patriotizmas. Kai raudonieji barbarai užpuolė mūsų kraštą, mūsų kariai verkė, negavę įsakymo gintis. Tokio įsakymo nesulaukus, mūsų kariuomenė, nepadarius nė mažiausio pasipriešinimo, buvo išdraskyta ir sunaikinta.

Bet tuo mūsų tautos agonija nepasibaigė. Kai 1944 raudonųjų gaujos vėl užplūdo mūsų kraštą, išblaškyti karių būriai pasitraukė į mišką. Užvirė žūtbūtinė partizaninė kova, anot kalbėtojo, istorijoje sau pavyzdžio neturinti kova. Ir vėlgi miško brolių gretas sudarė buvusieji mūsų kariuomenės kariai, buvę šauliai ir jaunuoliai, dar kariuomenėje netarnavę.

Atnaujinta viltimi ir kartu kietu ryžtingumu praskambėjo paskutinieji kalbėtojo žodžiai: "ateis gi kada laikas, kada laisvę vėl turėsime krauju išpirkti ir nežinomo kareivio paminkle įrašytą įsakymą "Redde quod debes" — atiduok ką privlai, reikės vykdyti."

Pasibaigus mišioms, iškilmių dalyviai, atsigręžę į stovinčią mūsų vėliavą šalia altoriaus, sugiedojo Lietuvos himną.

Po pamaldų visi susirinko bažnyčios gale esančioje nedidukėje patalpoje pasivaišinti kava, ta proga paruošta mūsų malonių Sunny Hills gyvenančių ponių rūpesčiu.

H.K.

A. A. SAVANORIS KŪRĖJAS JUOZAS ZARAUSKAS

Lapkričio 9 Jamaicos ligoninėje mirė Lietuvos kariuomenės kūrėjas-savanoris **Juozas Zarauskas.** Giliame nuliūdime paliko žmoną Olgą, dukrą Liudą, — abi jos gyvena okupuotoje Lietuvoje.

Velionis buvo gimęs 1898 rugpiūčio 26. Pasibaigus laisvės karam, Juozas perėjo į civilinį gyvenimą. Tarnavo Vidaus Reikalų ministerijoje, eidamas įvairias pareigas. Bolševikam antrą kartą okupavus Lietuvą, pasitraukė į užsienį. 1949 atvyko į Ameriką ir čia įsijungė į lietuvišką veiklą. Kaip didis patriotas, jis stengėsi visur ir visada padėti lietuviam, remti lietuviškų organizacijų darbus. Priklausė prie daugelio organizacijų, jas remdamas aukomis ir darbu.

Būdamas ramaus būdo, darbštus ir kruopštus, jis ilgus metus buvo Lietuvos kariuomenės kūrėjų — savanorių sąjungos New Yorko skyriaus iždininku, o paskutiniu laiku ir pirmininku, Liet. Atgimimo Sąjungos New Yorko skyriaus iždininku ir kitų organizacijų nariu. Rėmė visas patriotines organizacijas ir lietuvišką spaudą.

Velionis jautriai pergyveno savo šeimos netekimą ir rūpinosi kiek tik galėdamas jai padėti — materialiai ir moraliai, stiprindamas jų dvasią ir viltį greitu pasimatymu. Bet kaip daugelio išskirtųjų šeimų viltys, taip ir Juozo viltys neišsipildė. Nuožmus okupantas, be širdies ir be moralės, neleido šeimai išvažiuoti. Per visus tremties metus Juozas liko vienas ir ištikimas savo mylimai šeimai.

Lapkričio 12 Juozo kūnas buvo pašarvotas M. Šalinskienės šermenėnėje. Sukalbėjus maldas, atsisveikinimo kalbas pravedė A. Samušis. Atsisveikinti su velioniu susirinko pilna šermeninė. Atsisveikinimo kalbas pasakė tų organizacijų nariai, prie kurių jis priklausė. Apreiškimo parapijos vardu kalbėjo A. Samušis, kūrėjų savanorių — J. Kiaunė, L.A.S. skyriaus vardu — L. Tamošaitis, šaulių kuopos — K. Bačauskas, L.B. I-mos apylinkės — V. Radzivanas, ramovėnų — dr. E. Noakas, Balfo 100-jo skyriaus — V. Padvarietis. Paskaitytas L. Virbicko eilėraštis "Prie savanorio kapo".

Lapkričio 13 Apreiškimo parapijos bažnyčioje buvo atlaikytos gedulingos pamaldos už velionio vėlę. Mišias aukojo kun. J. Pakalniškis, kun. K. Pugevičius, kun. A. Račkauskas.

Po gedulingų pamaldų karstas buvo nulydėtas į Cypress Hills kapines.

L. Virbickas

— **Dr. Vytautas Klemas**, jūros mokslo profesorius Delaware universitete, buvo išrinktas kaip NASA tvarkomo "Columbia" pakeliamo laivo skridimo tyrinėtojas. Dr. V. Klemas padarė įvairias nuotraukas, kurios bus palygintos su nuotraukomis, daromomis iš laivo. Iš to bus daromos jūros studijų išvados. Dr. Klemas yra tolimo jautimo jūrų studijų centro direktorius.

LITHUANIAN COOKERY, by Iz. Sinkevičiūtė (In English, 316 pages, 8 dol., postage 50 c.) Graži dovana Kalėdų proga lietuviškai nekalbantiem draugam. Darbininkas, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

Motina ir vaikas

— Mokytoja šiandien vėl tavimi skundėsi, — sako motina.

— Negali būti, aš iš viso mokykloje nebuvau, — atsako sūnus.

Ateitis

— Kaziuk, kuo tu norėtum būti?

— Aš . . . kaminkrečiu . . .

— Kodėl?

— Nereikėtų taip dažnai praustis.

Kada pareis?

Nusipirkom gėlių. Eisim sveikinti senelio, išėjusio į pensiją. Sūnus klausia:

— Mamyte, ar tai senelio gimimo diena?

— Ne. Senelis išėjo į pensiją.

— O kada pareis?

Iš mokyklos

— Ką tu, sūneli, veikei šiandien mokykloj?

— Laukiau skambučio, tėveli.

Piršto paskirtis

— Negražu rodyti pirštu, — barasi mama.

— Tai kodėl šis pirštas vadinamas rodomuoju? — užklausia sūnelis.

Arklys

Petriukas labai mėgsta arklius. Jis viską nori apie juos sužinoti. Tad jis klausia tėvelį:

— Kaip vadinasi arklio tėvas?

— Eržilas.

— O arklio mama?

— Kumelė.

— Kaip vadinasi arklio vaikas?

— Kumeliukas.

— Tai dabar tik vieno dalyko nesuprantu — kas yra arklys?

Išėjo trumpam

— Kur tavo mama?

— Prieš pusvalandį išėjo pas kaimyną penkiom minutėm.

Išradimas

Mokytoja: Šiais laikais matom labai daug naujų išradimų. Jonuk, pasakyk man, ką dabar turim, o prieš 25 metus neturėjom.

Jonukas: Mane, panele, mokytoja.

Nauda

Mokytojas paklausė klasėj:

— Kokia nauda iš automobilinio amžiaus?

— Nustojo arklius vogti, — atsakė studentas.

Apie grožį

— Ar tu, tetule, nesupyksi ant manęs už klausimą?

— Tikrai ne. Gali klausti.

— Tai pasakyk man, tetule, ar tu tikrai esi gražiosios lyties?

Dalybos

— Turiu tris obuolius, o mūsų keturi. Kaip pasidalysime?

— Išvirk, mamyte, kompotą!

Žvėrys

— Prašau išvardinti tris Afrikos žvėris, — sako mokytojas.

— Du krokodilai ir vienas liūtas.

ŠACHMATAI

Veda Arūnas Simonaitis

Lapkričio mėnesį rusas Anatoly Karpov dar kartą įrodė, kad jis yra pasaulio šachmatų čempijonas, nugalėdamas (dabar) šveicarą Viktorą Korchnoi 6-2. Prieš devynerius metus šį titulą Amerikai laimėjo Fisheris.

Amerikoje U.S. uždaras pirmenybes laimėjo Walter Browne iš Californijos ir jaunasis 21 metų didmeisteris Yasser Seirawan iš Seattle, Wash. Trečią vietą pasidalino senasis Sammy Reshevsky ir didmeisteriai Christiansen ir Kovalik. Seirawan buvobuvo reikalingas Korchnoi, kai jis žaidė prieš Karpov. Dabar Seirawan žada susitikti su 18-kos metų rusų didmeisteriu Gari Kasparov.

A. Simonaitis, Lietuvių komandos kapitonas, prieš rungtynes spaudžia ranką latvių kapitonui Gunars Znotins.

Lietuviai prieš latvius

Gruodžio 6 Kultūros Židiny žaidė lietuvių šachmatų komanda prieš latvius. Komandą sudarė penki žaidėjai. Pirmoje lentoje žaidė Arūnas Simonaitis, antroje — mūsų senas pažįstamas Edvardas Staknys, trečioje — Vytautas Kulpa, ketvirtoje — naujas narys Linas Kudžma, penktoje — senas, bet dar stiprus narys — Juozas Vilpišauskas.

Laimėjo latviai 5 1/2-3 1/2. Mūsų komandai taškus laimėjo: Juozas Vilpišauskas, Vytautas Kulpa ir Arūnas Simonaitis. Pusę taško gavo Staknys.

Žaidėm du žaidimus ant pirmų keturių lentų ir tik vieną partiją ant penktos lentos. Simonaitis nugalėjo latvių kapitoną ir stipriausią žaidėją Gunars Znotins, bet pralaimėjo prieš Berzinš. Lietuviai žada kitą kartą atsigriebti.

Lietuvių Atletų Klubas dabar rengia rytų apygardos sporto žaidynes kovo 27-28. Bus ir šachmatai.

Atrodo, kad dar sausio mėnesį mūsų komanda galės susitikti su latviais.

PADĖKA

L.B. Newarko apylinkės valdybos lapkričio 29 ruoštas renginys šeštadieninei Vinco Kudirkos mokyklai paremti, nežiūrint nedidelio žiūrovų skaičiaus, buvo sėkmingas. Nuoširdi valdybos padėka priklauso tautinių šokių grupės Liepsnos vadovei Rūtai Mickūnienei, mokyklos taut. šokių mokytojai Tursaitei ir abiejų grupių šokėjams už atliktus šokius ir Emilijai Skruodytei už šokių palydėjimą akordeonu; prel. Jonui Sarnui, Liucijai Alinskienei, Debbie Didžbalytei, Emilijai Jurevičiūtei, Alfai Jokūbaitienei, Anne Klem, Mildai Kvedarienei, Gilandai Matonienei, Donnai Rogers, Sofijai Savickienei ir Narimantui Karašai už dalyvavimą ta proga suruoštoj tautodailės darbų ir paveikslų parodoj; mokyklos mokinių mamytėm Valei Klygienei, Sruoginienei ir Jonei Šernienei; Rožei Ambraziejienei, Nijolei Audėnienei, Alfai Jokūbaitienei, Genutei Trečiokienei ir Sofijai Savickienei už paaukotus kepinius dalyviam pavaišinti; Reginai ir Valentinui Mėliniam už skaniai pagamintas bulvines dešras; Kaziui Šipailai ir Juozui Venskui už darbą bare ir Danutei Audėnaitei ir dr. Rožei Šomkaitei už gausias dovanas loterijai.

SUNNY HILLS, FLA.

Patiksliname

Darbininko 48 numeryje tilpo korespondencija iš Sunny Hills, Fla. Padėkos dieną salę dekoravo ne Br. Matonienė, o Bronė Motuzienė.

Susirgo

Ona Zubavičienė susirgo ir paguldyta Washington County ligoninėje.

KNYGOS DOVANOM

Dr. A. Rukšos — Kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės, 20 dol.

Dr. A. Budreckio — DLK Algirdas, 15 dol.

A. Šapokos — Lietuvos istorija, 18 dol.

Lietuviai Sibire — albumo formato leidinys, 20 dol.

Persiuntimui pridedama po 1 dol.

Šios naujos lietuviškos knygos, plokštelės, suvenyrai gaunama Darbininko administracijoj, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

DARBININKUI PAREMTI AUKOJO

Darbininko skaitytojai, atsiųsdami prenumeratos mokestį, prisidėję aukomis už kalendorių, įvairius patarnavimus ar šiaip spaudą parėmę:

20 dol. — S. Plechavičius, Dobbs Ferry, N.Y.

15 dol. — V. Ogden, Pennsboro, West Va.

12 dol. — V. Bartys, Ringwood, N.J.

10.50 dol. — B. Tender, Wellesley, Mass.

Po 10 dol. — M. Shulin, Lakewood, N.J., J. Arlauskas, Chicago, Ill., M. Slavinskas, Monticello, N.Y., R. Dovydaitis, Bloomsburg, Pa., F. Monchun, Windsor, Conn., W. Romeika, Scranton, Pa., J. Skudzinskas, Baltimore, Md., dr. A. Revukas, Cranford, N.J., K. Gruzdas, Quincy, Mas., J. Kristolaitis, Cleveland, Ohio, L. Špokas, Woodhave, N.Y., Ethnic Community Services, Chicago, Ill., A. Znortas, Kearny, N.J., A. Ąžuolaitis, Weymouth, Mass.

9 dol. — L. Eurkoos, Washington, D.C.

7 dol. — J. Smith, Fort Meyers, Fla.

6 dol. — B. Vilčinskas, New Britain, Conn.

Po 5 dol. — O. Vileniškis, Dorchester, Mass., A. Tylius, Washington, D.C., J. Glebauskas, So. Dennis, Mass., A. Uiski, St. Petersburg, Fla., O. Krasnakevich, So. Boston, Mass., J. Hasselberg, Yonkers, N.Y., A. . . Masaitis, Westfield, Mass., J. Grincevičius, Elizabeth, N.J., R. Dalangauskas, New Britain, Conn., L. Murelis, Chicago, Ill., K. Miklas, Great Neck, N.Y., W. Dargis, Riverdale, N.Y., S. Kuprys, Chicago, Ill., M. Žilinskienė, So. Boston, Mass., J. Bliznikas, Union, N.J., N. Dėdinas, Pittsford, N.Y., J. Strazdas, Sunny Hills, Fla., J. Birutis, Orlando, Fla., K. Kuzas, Chicago, Ill., J. Skobeika, Berlin, Conn., J. Andrews, Inverness, Fla., B. Rimas, Ridgewood, N.Y., V. Gedmintas, St. Petersburg Beach, Fla., V. Damijonaitis, Riviera Beach, Fla., A. Grigaliūnas, Chicago, Ill., J. Pačėsa, Cresskill, N.J., J. Mikulionis, Sterling Hts., Mich., Z. Stanaitis, Monrovia, Calif., P. Evans, Massapequa Park, N.Y., B. Jasaitis, Chicago, Ill., J. Kiaušas, Harrison, N.J., dr. A. Šmulkštys, Gibbstown, N.J., E. Zunaris, Wollaston, Mass., dr. J. Urbaitis, Kana, Pa., Arminas, Waterbury, Conn., A. Radzevich, Amsterdam, N.Y., S. Venckus, Arlington, Mass., M. Petrauskienė, Hartford. Conn.

Po 3 dol. — V. Kligys, Edison, N.J., A. Čepėnas, Chicago, Ill., J. Palevičius, Hudson, N.H., G. Jezukatitis, Gulpfort, Fla., A. Vilgošas, Philadelphia, Pa., A. Zakus, New Port Richey, Fla., V. Alantas, Redford Twp., Mich.

Po 2 dol. — A. Valatkevičius, Ridgewood, N.Y., F. Zowe, Fayetteville, N.C., A. Krulikas, St. Petersburg Beach, Fla., M. Čižauskas, Woodhaven, N.Y., A. Petrutis, District Heights, Md., E. Radzevičiūtė, Chicago, Ill., J. Vaičjurgis, Dorchester, Mass., V. Jurgelevičius, Fairfield, Calif., Sist. M. Regina, Grand Rapids, Mich., Rizauskas, New Britain, Conn., V.. Budrecki, Elizabeth, N.J., R. Wolod, Richmond Hill, N.Y.

1 dol. — A. Kairys, Rego Park, N.Y.

Visiem aukotojam nuoširdžiai dėkoja Darbininko administracija.

KELIONĖS Į LIETUVĄ 1982 METAIS

10 dienų kelionė: Vilnius (5 naktys), Leningradas, Maskva. Išvykstama ketvirtadieniais iš New Yorko: balandžio 8, gegužės 13 ir 27, birželio 17, liepos 14, rugpiūčio 13, rugsėjo 2 ir 16, spalio 7.

15 dienų kelionė: Vilnius, Leningradas, Maskva ir Roma. Išvykstama pirmadieniais iš New Yorko: gegužės 3, birželio 28, rugpiūčio 30, rugsėjo 20.

15 dienų kelionė: Vilnius, Maskva, Leningradas ir Ryga. Išvykstama šeštadieniais iš New Yorko: birželio 12, liepos 31, rugpiūčio 7.

Jonas Adomėnas, vadovas
ORBITAIR INTERNATIONAL LTD.
NEW YORK, N.Y. 10017
TEL. 212 986-1500

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B. S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N.Y. 11421
WE DELIVER
296-4130

PRAŠOME pagal savo išgales aukoti TAUTOS FONDUI: savo uždaviniams vykdyti, Lietuvos Laisvės Iždui — laisvajai Lietuvai padėti atsistatyti, 6 kalbomis ELTOS informacijoms leisti, radijo transliacijoms į okupuotė Lietuvą finansuoti ir politiniam kaliniams gelbėti.

Nepamirkite tam tikrą procentą ir savo testamente įrašyti: not-for profit, tax exempt corporation — Lithuanian National Foundation P.O. Box 21073, Wodhaven, NY 11421.

NAUJAUSIOS PLOKŠTELĖS

Aras . . . toli nuo tėvynės. Toronto vyrų choras "Aras" dainuoja 12 dainų, iš kurių Ten, kur Nemunas banguoja ir Tavęs nebemyliu solo dainuoja sol. V. Verikaitis. Choro kitos dainos: Kvietimas į Sūduvą, Aras, Už aukštų kalnų, Visos žmonos tokios pačios, Kur Nemunai jaunų dienų, Tėve mūsų, Širdis dar žydi, Leiskit į tėvynę ir Suskyniau skynimą. Kaina 10 dol.

Nerija . . . Clevelando studenčių vokalinio vieneto dainos: Prie gintaro jūros, Paskutinį sekmadienį, Obelėlė ir upelis, Tango notturno, Spaudos baliaus valsas, Laukinė aguona, Kregždutės, Gulio ryčio, Oi lekia, lekia gulbių pulkelis, Oi ūžkit, gauskit, Pūsk trimitą, Barcarolle (iš Hofmanno pasakų), Tik-tak, Alma Ilanera. Kaina 8 dol.

Taip pat gaunamos plokštelės: **Pavasaris,** dvynukų Šalčių. Kaina 10 dol. **Motulės dainos, "Sodauto"** — Bostono lietuvių ansamblio dainos 6 dol. **Užaugau Lietuvoje,** lietuviškų dainų rinkinys 8 dol.

Persiuntimui pridedama 1 dol.

Šios ir kitos lietuviškos plokštelės, lietuviškos knygos ir suvenyrai gaunama Darbininko administracijoje: 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

PIRMAUJANTI DEŠRŲ PREKYBA NEW YORKE
VOKIŠKOS SPECIALYBĖS

SCHALLER & WEBER

AUKŠČIAUSIOS KOKYBĖS PRODUKTAI

Mūsų krautuvėse geriausios dešros. Kelionei ir TV užkandžiai — kumpiai, įvairiausios mėsos, lietuviška duona ir kiti produktai

Užeikite - įsitikinsite!

13 DIDŽIULIŲ KRAUTUVIŲ 13

New Yorke: 1654 2nd Ave. (85-86 St.) — TR 9-3047
Ridgewoode: 56-54 Myrtle Avenue — VA 1-7068
Astorioje: 28-28 Steinway Street — AS 4-3210
Floral Park, L.I.: 259-17 Hillside Ave. — 343-6116
E. Northport, L. I.: 250-A Lark Field Rd. 516 757-0801
Franklin Sq., L. I.: 981 Hempstead Tpke. — 437-7677
Flushinge: 41-06 Main Street — HI 5-2552
White Plains, N. Y., The Chese Pitt — 200 Hamilton Ave. — Tel.: 914-249-0226
Nanuet, N.Y., Nanuet Mall Shopping Cent., Route 59 — Tel. 914 623-4265
Farmington, Conn: Hans and Fritz Deli 270 Farmington Ave. — 203-677-7000
Danbury, Conn.: Danbury Gourmet, 296 Main St. — Tel.: 203 744-6857
Norwood, Mass.: Meat and Wursthaus — 101 Central St. Tel: 617 769-2695
Wayne, N.J.: 1234 Willowbrook Mall— Tel.: 201 785-0542

DABAR KASOS KREDITO UNIJOJ:

9% palūkanų už paprastas taupomąsias sąskaitas.

12% už Share Certificates 500 dol. sumomis.

MONEY MARKET Certifikatų procentai už 5,000 ir 10,000 dolerių indėlius 6 mėnesiam.

"ALL — SAVERS" Certifikatai 1 metam su laisvomis nuo mokesčių palūkanomis.

Laisvi nuo mokesčių IRA pensijų fondo indėliai.

Paskolos — Namų pirkimo "mortgičiai" — Čekių iškeitimai — Pensijos čekių indėliai ir t.t.

KASOS adresas: 86-01 114th Street, Richmond Hill, N.Y. 11418

Telefonas: (212) 441-6799

Darbo valandos: nuo 9 iki 9 kasdien; penktadieniais ir šeštadieniais nuo 9 iki 5 val. p.p.

Patarnavimas lietuvių ir anglų kalbomis.

Visi indėliai apdrausti iki 100.000 dol.

LITHUANIAN COOKERY
(In English, 316 pages, price 8 dol.)

Agronomės Iz. Sinkevičiūtės parašyta lietuviškų valgių receptų knyga. Graži dovana draugėm amerikietėm. Knyga su plastininiu aplanku, nugarėlė patogiai suverta. 316 pusl. Kaina 8 dol. Darbininkas, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

Užsakau "Lithuanian Cookery" už 8 dol. Persiuntimas-Postage 50 c.

Vardas, pavardė .....

Numeris, gatvė .....

Miestas, valstija, Zip .....

DERMATOLOGIST
J. BARAL, M.D.
245 E. 63 St., NYC
Tel. 355-2828
All Skin Diseases and VD Treated, Hair Transplants Medicare Accepted

Bostono tautinių šokių sambūris. Sambūriui vadovauja Ona Ivaškienė (trečioje eilėje trečia iš kairės).

NEW YORKE

Prel. Jonas Balkūnas, P.A., iš St. Petersburg Beach, Fla., buvo atvykęs į Maspethą ir apsistojo V. Atsimainymo lietuvių parapijoj. Prelatas dalyvavo kun. Juozo Aleksiūno laidotuvėse ir pasakė pamokslą. Velionio laidotuvėse dalyvavo vyskupai, kunigai ir tikintieji tikrai gausiai. Kun. Aleksiūnas palaidotas Šv. Jono kapinėse savo šeimos kape. Prel. J. Balkūnas tuoj po laidotuvių išvyko į Chicagą, ja.a. konsulo Petro P. Daužvardžio mirties 10 metų sukakties minėjimą, kuris vyko gruodžio 13.

Užsakant Naujiem Metam stalus Kultūros Židiny rengiamam baliuje, galite įėjimo aukas siųsti čekiais, juos adresuojant Lithuanian Cultural Foundation vardu, 355 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207. Reikalui esant, aukos galės būti nurašytos nuo federalinių mokesčių.

Brooklyno vyskupijos įstaigom išlaikyti vykdomas finansinis vajus visose parapijose. Visi pagal išgales kviečiami dosniai aukoti, nes vyskupas išlaiko ir daug labdaringų įstaigų.

V. Atsimainymo parapijoj Maspethe Naujų Metų išvakarėse 5 val. popiet bus aukojamos mišios. Parapijos salėj Naujų Metų sutikimo vakarienė pradedama 9 val. vak. Naujų Metų dieną mišios 8:30, 10, 11 ir 12:15 val.

Mokytoja Anna M. Shovelski iš Glendale, N.Y., mokėdama metinę prenumeratą, pridėjo spaudai 50 dol. auką. Šv. Kalėdų proga sveikina savo draugus ir pažįstamus, linkėdama laimingų metų.

Algirdas Brazinskas iš So. Orange, N.J., apmokėdamas savo metinę prenumeratą, užsakė Darbininką K. J.Jonynui, Rego Park, N.Y. Taip pat pridėjo spaudai stiprinti 60 dol. Ačiū labai.

Kaip kalėdinę dovaną užsakė Darbininką 1982 metam: O. Eikinienė — sūnum Vladui, Hingham, Mass., ir Vytautui, Randolph, Mass., P. Puodžiūnas, Philadelphia, Pa. — Jūratei Field, Fountain Valley, Calif., A. Volod, Ridgewood, N.Y. — R. Volod, Richmond Hill, N.Y., E. Senken, Ozone Park, N.Y. — Peter Link, Jr., Hewlett, N.Y. Sveikinam naujus skaitytojus ir dėkojam užsakytojam.

Albinas Bendžius, Darbininko skaitytojas iš Philadelphijos, apmokėdamas metinę prenumeratą, pridėjo spaudos reikalam 23 dol., o taip pat užsisakė kalėdinių suvenyrų už 45 dol. Padėka spaudos rėmėjui.

Genovaitė Wereck iš Woodhaven, N.Y., Kalėdų proga atsiuntė 50 dol. mirusios motinos prisiminimui. Ačiū už paramą spaudai.

Kun. Jonas Adomaitis, Ossineke, Mich., jau keleri metai paremia Darbininko spaudą 50 dol. auka. Nuoširdi padėka jam.

Per trisdešimt Kalėdinių sveikinimų buvo parašyta Vytautui Skuodžiui bei kitiems sąžinės kaliniams New Yorko moksleivių ateitininkų susirinkimo metu praeitą šeštadienį. Šiam tikslui Darbininko administracija paaukojo kalėdinius atviruk.us. Susilaukta viena auka iš p. Ąžuolienės pašto išlaidom padengti. Vieno laiško išsiuntimas registruotu paštu kainuoja 4.25 dol. Likusias pašto išlaidas padengė BATUNas, Baltic Appeal to the United Nations.

Darbininko kalendorius 1982 metam lapkričio 20 išsiuntinėtas skaitytojam. Kalendorių puošia mūsų žinomo fotografo Liudo Tamošaičio spalvota nuotrauka — jaunimo šventė Putnamo seselių sodyboje. Jei kas norėtų gauti papildomų egzempliorių, prašom atsiųsti po 2 dol.

MIRĖ KUN. JUOZAS ALEKSIŪNAS

Gruodžio 9 mirė Brooklyno lietuviam gerai pažįstamas **kun. Juozas Aleksiūnas.** Buvo pašarvotas M. Šalinskienės šermeninėje. Penktadienio vakare buvo pervežtas į Apreiškimo parapijos bažnyčią. Čia mišias aukojo vyskupo vikaras prel. Gerald Langelier.

Laidotuvės buvo gruodžio 12, šeštadienį, 11 val. Dalyvavo trys vyskupai, vadovavo Brooklyno vysk. Francis Mugavero. Dalyvavo apie 40 kunigų ir daug žmonių iš įvairių parapijų. Palaidotas Šv. Jono kapinėse. Po laidotuvių pietūs buvo Apreiškimo parapijos žemutinėje salėje.

-o-

Velionis kun. Aleksiūnas buvo gimęs 1902 kovo 22 Brooklyne. Krikštytas Šv. Jurgio lietuvių parapijoj, prie kurios jo tėvai tada priklausė.

Kunigų seminariją baigė Brooklyne, kunigu įšventintas 1929 gegužės 22. Pirmoji jauno vikaro paskyrimo vieta buvo Apreiškimo parapija. Be to, dar vikaravo Angelų Karalienės parapijoje, V. Atsimainymo parapijoje Maspethe. 32 metus išbuvo Angelų Karalienės parapijos klebonu. Pasitraukus kun. N. Pakalniui iš Apreiškimo parapijos klebono pareigų, tuoj klebonu buvo paskirtas kun. J. Aleksiūnas. Čia jis išbuvo 4 metus, kol išėjo į pensiją. Jį pakeitė kun. Pr. Raugalas.

Kun. Juozas Aleksiūnas, ilgametis Angelų Karalienės parapijos klebonas, paskui Apreiškimo parapijos klebonas,

Pasitraukęs į pensiją, gyveno Freeport, N.Y., pas savo seserį. Paskutiniu laiku sunkiau sirgo, retai kada pasirodydavo kur Apreiškimo bažnyčioje ar Kultūros Židinyje. Sirgo ir mirė vėžio liga.

PADĖKA

Tragiškai žuvus okupuotoj tėvynėj Lietuvoj mano vieninteliam ir mylimam sūnui ALGIMANTUI, šioje nelaimėje VISIEMS, mane prisiminusiems: organizacijoms, bičiuliams-bičiulėms per spaudą, laiškais ir telefonu, kas man palengvino šį didį skausmą, tariu nuoširdžiausią AČIŪ.

Liudas Tamošaitis

BOSTONO ŽINIOS

Minkai pasukojo $100

Steponas ir Valentina Minkai, kurie nuo 1934 metų vadovauja lietuvių radijo valandėlei Bostone, išgirdę, kad Lietuvos pasiuntinybės pastatas Washingtone reikalingas labai skubaus remonto, tuoj tam reikalui pasiuntė tūkstantį dolerių.

Abu Minkai yra gimę ir užaugę Amerikoje. Minkus yra baigęs teisę, o Minkienė — muzikos konservatoriją. Lietuvos jie visai nėra matę. Tačiau jiem jų tėvų žemė ir visa, kas rišasi su ja, yra brangūs.

Kai 1934 jie suorganizavo lietuvių kalba radijo valandėlę, ji buvo pertransliuota į Lietuvą. Minkai rengė vaidinimus, organizavo chorus ir visą laiką dirbo su lietuviais. Šis Minkų aktas dėl pasiuntinybės pastatų yra gražus pavyzdys daugeliui mūsų, kaip reikia mylėti ir rūpintis savo tautos ir valstybės reikalais. Lietuvos Atstovybė Washingtone yra simbolis laisvos Lietuvos valstybės, nes ir Amerikos vyriausybė nepripažįsta sovietų okupacijos.

Koncertavo Dana Stankaitytė

Bostone vyresniųjų skaučių Židinys savo 20 metų veiklos sukakčiai atžymėti gruodžio 5 Lietuvių Piliečių D-jos salėje So. Bostone surengė vakarą su menine programa, šokiais ir vaišėmis.

Meninę programą atliko svečiai iš Chicagos: solistė Dana Stankaitytė ir muzikas Alvydas Vasaitis.

Nors pasitaikė labai blogas oras, nes jau buvo prasidėjusi sniego audra, tačiau į vakarą susirinko gražus skaičius skaučių, skautų bei jų rėmėjų ir svečių. Po meninės dalies, kurią gražiai atliko Stankaitytė ir Vasaitis, visi vaišinosi ir šoko.

Iš amerikiečių spaudos

Laikraštis Boston Herald American spalio 22 d. straipsnyje "Herald the Bluetooth has a nice regal ring" išveda Anglijos princo Charles giminystę su įvairiais kraštais ir jų valdovais. Tos giminės šaknis labai didelė ir ilga. Be kitų, ten rašoma: "He is descended from the Russian Catherine and Peter the Greats, Yuri Dolgoruky, the founder of Moscow, Polands King Zygmund and the **Lithuanian Gedimin.** Esą daug lengviau atsiminti Yuri and Gedimin, negu Richard the Third or Harry the Fifth.

Laiškas popiežiui

Šv. Petro lietuvių parapijos parapiečiai surinko per 500 parašų ir pasiuntė popiežiui prašydami, kad būtų pagreitinta ark. Jurgio Matulaičio beatifikacijos byla.

L.B. pirm. V. Kutkus ir Kunigų Vienybės pirm. kun. A. Kontautas iššiuntinėjo laiškus LB apylinkių valdybom ir lietuviškų parapijų klebonam, kad jie rinktų parašus, siųstų popiežiui ir prašytų ark. Matulaičio bylos pagreitinimo.

Šv. Petro parapija So. Bostone tą jau atliko.

BOSTONO PARENGINIŲ KALENDORIUS

Gruodžio 13, sekmadienį, 4 val. popiet tradicinė kalėdinė vakaronė — kūčios Lietuvių Piliečių klubo salėj. Ruošia Moterų Federacijos Bostono klubas.

Gruodžio 31 Lietuvių Piliečių D-jos salėj Naujų Metų sutikimas.

Baltų D-jos koncertas First and Second Church salėje Bostone vasario 14. Programą atlieka latviai.

Minkų radijo valandėlės 48 metų sukakties minėjimui rengiamas vakaras kovo 21 So. Bostono Lietuvių Piliečių D-jos salėje. Be to, pradedant sausio 3 jų programa bus girdima sekmadieniais nuo 8 val. iki 8:30 val. ryto iš tos pačios radijo stoties banga 1360, o nuo vasario 7 ši programa bus perduodama du kartu į dieną (sekmadieniais) nuo 8 iki 8:30 val. ryte ir po pietų nuo 4:30 iki 5 val.

Baltų D-jos koncertas, kuriame atliks programą lietuviai, įvyks balandžio 18 First and Second Church salėje Bostone.

Šv. Petro lietuvių parapijos banketas-reunion balandžio 18 Lantana restorane, Randolph.

Laisvės Varpo pavasarinis koncertas įvyks balandžio 25 Lietuvių Piliečių D—jos salėje, So. Bostone.

Šv. Petro parapijos vyr. amžiaus "senior citizens" balius, kurį rengia vyčiai ir sodalietės, įvyks sausio 10, sekmadienį, 3 val. p.p. 7-tos gatvės koplyčioje. Visi kviečiami. Bilietų nebus.

LAISVĖS VARPAS sekmadieniais 11:30-12:10 val. 740 banga iš WCAS, 12:10-1:00 val. 1460 banga iš WBET. Vedėjas Petras Višinis, 173 Arthur St., Brockton, MA 02402 Telef. (617) 586-7209.

BOSTON, MASS. — WLYN 1360 bangos sekm. nuo 1 iki 1:30 val. Veda S. ir V. Minkai, 502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127. Telef. 268-0489. Parduodamas Darbininkas. Didelis lietuviškų knygų pasirinkimas.

VISO PASAULIO ŠVENTĖ

Bostone, Commonwealth Pier, lapkričio 11-15 vyko didžiulis įvykis — Whole World Celebration. Atsilankė apie 40,000 žmonių. Jų daugiausia buvo šeštadienį ir sekmadienį. Programoje dalyvavo 32 tautinės grupės.

Lietuviam atstovavo Bostono tautinių šokių Sambūris, vadovaujamas Gedimino Ivaškos. Lietuviai programą atliko šeštadienio vakare. Paskutinį šokį šokant, scenoj šoko 48 šokėjai, kuriem publika nepagailėjo plojimų.

Sambūrio visus reikalus tvarko tėvų komitetas, kuriam vadovauja William Vidugiris. Tai labai energingas Amerikoj gimęs trečios kartos lietuvis, vedęs vėlesnių ateivių dukrą Ireną. Jų abu vaikai Aušrelė ir Wilius lanko lituanistinę šeštadieninę mokyklą.

Tėvų komitetas toj šventėj turėjo lietuviškų valgių stalą, kuriam vadovavo Roma Štuopienė. Ji suorganizavo moteris, kurios prikepė tortų, žagarėlių ir visokių skanumynų penkiom dienom. Prie stalo dirbo Aldona ir Vytas Jurgėlos, Valentina ir Gintaras Čepai, Nijolė ir Jurgis Stankevičiai, Teresė Kazlas, Onytė Kearn, Erna Kalan, Dalia Lizdienienė, Rima Bričkienė, Nijolė Šležienė, Renata Špokevičienė, Aušrelė Petronienė ir Laima Kiliulienė. Dekoracijas tvarkė Vytautas Dilba.

Šioj šventėj lietuviai pasirodė labai gražiai ir nusipelno visų pagyrimo.

Vytė

Kun. dr. A. Liuima, SJ, buvo sustojęs pranciškonų vienuolyne Brooklyne. Apsilankė ir Darbininko redakcijoje ir papasakojo apie Liet. Kat. Mokslo Akademijos veiklą, rengiamą suvažiavimą, Alkos muziejaus reikalus. Kun. A. Luima, SJ, profesoriauja Gregorianumo universitete Romoje, yra Liet. Kat. Mokslo Akademijos pirmininkas. Atvykęs į Ameriką, dalyvavo IV-tame Mokslo ir kūrybos simpoziume Chicagoje, iš ten buvo nuvykęs į St. Petersburgą, Fla., kur susitarė dėl Kat. Mokslo Akademijos suvažiavimo, kuris bus ateinančiais metais. Iš Brooklyno išvyko į Putnamą tvarkyti Alkos muziejaus ir archyvo reikalų, nes Alka priklauso Akademijai. Dar lankysis ir Bostone, kur profesoriauja jo brolis, taip pat jėzuitas. Į Romą grįžta tik sausio pradžioje. Darbininko redakcija padarė pasikalbėjimą su mielu svečiu. Pasikalbėjimas bus spausdinamas sausio mėnesio viduryje.

RENGIAMA XII-OJI DAILĖS PARODA

Gruodžio 15 posėdžiavo Liet. Bendruomenės New Yorko apygardos valdybos sudarytas specialus komitetas. Apsvarstę visas galimybes, nutarė tokią parodą rengti. Ji bus ne vasario 6 ir 7, kaip buvo anksčiau skelbta, bet visą savaitę vėliau, — vasario 13-14, nes Lietuvos nepriklausomybės minėjimasbus tik vasario 21.

Šioje parodoje specialiai bus prisiminti skulptoriai Juozas Zikaras ir Petras Rimša, kurių 100 metų gimimo sukaktis bus lapkričio mėnesį. Parodoje bus išstatyta jų kūrinių.

Prašomi šios apylinkės dailininkai parodoje dalyvauti. Rengėjai prašo tik 3-5 vidutinio dydžio paveikslų. Kūrinius į Kultūros Židinį reikia pristatyti iki vasario 6. Smulkesnė informacija bus paskelbta vėliau.

APDEGĖ JURGIO KIAUNĖS NAMAS

Gruodžio 13, sekmadienį, 9 v.v. Jurgio Kiaunės namuose kilo gaisras. Pradėjo degti trečias aukštas. Sūnus, pastebėjęs gaisrą, ėmė šaukti, kad dega. Tada J. Kiaunė atidarė trečio aukšto kambario duris, ir staiga išsiveržė ugnis. Tos ugnies buvo parblokštas, bet tuoj nuropojo žemyn.

Atvykę gaisrininkai gaisrą užgesino, liko apdegęs tik trečias aukštas.

BANK-BY-MAIL
Postage paid both ways
Fast, convenient, private, safe, free!
That's what BANKING-BY-MAIL is
Greitai, prieinamai, privačiai, saugiai, nemokamai. Tai taupymas paštu So. Boston Savings Bank būdu. Ar jums reikia pinigus padėti į banką ar juos atsiimti, tai galite atlikti namie bet kuriuo laiku. Jūsų siuntą gavęs, bankas tuoj įtraukia sumą į sąskaitą. Prisideda ir užtikrinimas, kad jūsų pinigai pelno aukščiausius procentus, leidžiamus įstatymų. Dėl lengvo taupymo būdo per paštą skambinkit Mr. Donahue 268-2500 arba rašykit paduotais adresais.
MAIN OFFICE 400 West Broadway South Boston 9 AM to 3:30 PM — Monday thru Friday Saturday 10 AM to 1 PM 268-2500
NEIGHBORHOOD CIRCLE OFFICE 700 Dorchester Blvd. 8:30 AM to 5:30 PM Mon., Tues., Wed. & Fri. Thurs. — 8:30 AM to 7:30 PM Saturday 8:30 AM to 12 Noon
South Boston Savings Bank
ALWAYS THE LEADER
ALFRED W. ARCHIBALD PRESIDENT

Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga sveikina savo mielus klijentus

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE, INC.,

vidaus ir užsienio kelionių agentūra, kuri jau nuo 1960 metų sėkmingai ir rūpestingai organizuoja visą eilę ekskursijų į Lietuvą ir į kitas pasaulio šalis.

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE, INC.
393 West Broadway, p.o. box 116, South Boston, Mass. 02127
Tel. 617-268-8764

ALDONA ADOMONIENĖ
ALBINA RUDZIUNIENĖ IR TARNAUTOJAI

DARBININKAS

NEW YORKE

Redakcija ..... (212) 827-1352
Administr. ..... (212) 827-1351
Spaustuvė ..... (212) 827-1350
Vienuolynas .. (212) 235-5962
K. Ž. salė ..... 212) 827-9645

341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, N.Y. 11207

Tyro kalėdinio džiaugsmo ir Dievo palaimos Naujiesiems metams linkime ketvirtadienio ir penktadienio parengimų talkininkams, Lietuvių Kultūros Fondo vadovybei ir nariams bei visiems mūsų vienuolyno ir Kultūros Židinio geradariams.

BROOKLYNO PRANCIŠKONAI

Kultūros Židinyje šį savaitgalį gruodžio 19, šeštadienį, skautų bendros kūčios. Pradžia 6 v.v.

Stasys Lušys, žinomas visuomenės veikėjas, mirė prieš metus gruodžio 17. Tą dieną mišios bus aukojamos Apreiškimo parapijos bažnyčioje, gi gruodžio 19, šeštadienį, 11 val. ryto bus mišios pranciškonų vienuolyno koplyčioje. New Yorke gyvenanti velionio našlė Marija Lušienė, dukra Vida Penikienė ir taip pat Bostone gyvenanti antra dukra Irena Veitienė nuoširdžiai prašo bičiulius ir artimuosius dalyvauti mišiose ir kartu pasimelsti.

Inž. Antanas Novickis mirė prieš 10 metų gruodžio 28. Jo brangiam atminimui Živilė ir Algis Ratai Tautos Fondui paaukojo 100 dol. Fondo vadovybė už auką nuoširdžiai dėkoja

Edvardo Verbos 2 metų mirties sukaktis sueina gruodžio 29, antradienį. Tą dieną 7 val. ryte pranciškonų vienuolyno koplyčioje bus aukojamos mišios. Draugai ir pažįstami prašomi dalyvauti mišiose ir pasimelsti.

D. Brazdžionis iš Los Angeles, Calif., atsiuntė Darbininko paudai 100 dol., įsirašydamas į paudos fundatorius. Dėkojame.

Br. Kazimieras Gulbinas, OFM, po antro širdies priepuolio jau sustiprėjo ir grįžo iš ligoninės. Jis nuoširdžiai dėkoja visiem jį lankiusiem, sveikinusiem ir už maldas. Ta pačia proga per Darbininką sveikina savo draugus ir pažįstamus Šv. Kalėdų ir Naujų Metų proga.

LKM Sąjungos 29 kuopa gruodžio 20, sekmadienį, tuoj po 11 val. mišių, Apreiškimo parapijos salėje rengia bendras kūčias su lietuviškais valgiais. Svečius palinksmins Apreiškimo parapijos choras, pagiedodamas kalėdinių giesmių ir taip pat padainuodamas. Pelnas skiriamas parapijai. Didesnės grupės stalus gali užsisakyti skambinant tel. 849-8481.

Sol. Mečislovas Razgaitis gruodžio 20, šį sekmadienį, 15 minučių prieš 11 valandos mišias Apreiškimo bažnyčioje giedos naujas kalėdines ir patriotines giesmes. Vargonais palydės Viktoras Ralys.

Užsakymai į Naujųjų Metų sutikimą bus priimami iki gruodžio 24, t.y. iki Kūčių dienos. Vėliau užsisakiusiem gali nebūti vietų. Prašom pasiskubinti ir kreiptis į skelbime nurodytus asmenis.

Darbininko šventiniai numeriai dar išeis gruodžio 24 ir gruodžio 31. Skaitytojų patogumui į juos taip pat priimami sveikinimai.

Aušros Vartų parapijoj Kūčių vakarą mišios bus 8 val. Bus lietuvis kunigas ir klausys išpažinčių. 7:30 val. bažnyčioj vyks specialus koncertas — himnų giedojimas. Po mišių — vaišės, kurias rengia Lietuvos vyčių 12 kuopa. Kalėdų dienos mišios – kaip sekmadieniais: 9 ir 10 val. ryto.

SVEIKINAME!

LB Newarko apylinkės valdyba sveikina visus apylinkės lietuvius Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga ir visiem linki stiprybės lietuviškoje veikloje.

Apreiškimo parapijos choras ir jo vadovas Viktoras Ralys Šv. Kalėdų proga sveikina visus parapijos kunigus, parapiečius, tėvus pranciškonus, visus choro rėmėjus ir bičiulius ir linki kuo geriausių ateinančių metų.

Maironio lituanistinės mokyklos tėvų komitetas švenčių proga sveikina visus tėvus, mokytojus ir visus mokyklos rėmėjus. Linkime linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų 1982 metų.

Jonas ir Valerija Šileikiai iš Daytona Beach Florida, sveikina savo draugus ir pažįstamus Šv. Kalėdų proga ir linki gerų 1982 metų. Ta proga Darbininkui skiria auką.

Roma Verbienė Kalėdų švenčių proga sveikina savo bičiulius ir pažįstamus ir linki laimingų Naujųjų Metų. Ta proga skiria auką Darbininko spaudai paremti.

Mara ir Vytautas Vygantai su dukromis Monika ir Kristina iš Dallas, Texas, sveikina visus savo draugus ir pažįstamus su Šv. Kalėdomis bei linki sėkmės ir Viešpaties palaimos Naujuose Metuose. Vietoj komercinių kalėdinių sveikinimų skiria auką Draugo leidimui paremti.

Janė ir Edvardas Šišai iš saulėtos Californijos sveikina visus savo mielus draugus ir pažįstamus su Šv. Kalėdomis ir linki sveikų ir džiugių Naujų Metų.

Danutė ir Liutaveras Siemaškos vietoj siuntinėjamų atvirukų švenčių proga skiria auką Kultūros Židiniui.

Arnoldas ir Elena Pristernikai iš Rockaway, N.J., sveikina Tėvus Pranciškonus ir visus pažįstamus Šv. Kalėdų ir Naujų Metų proga. Prideda auką spaudai.

Elena Mileris ir Vladas Geibavičius per Darbininką sveikina Šv. Kalėdų ir Naujų Metę proga gimines ir pažįstamus.

Irena ir Adalbertas Milaševičiai, West Palm Beach, Fla., sveikina visus savo mielus draugus bei pažįstamus Šv. Kalėdų proga ir linki visiem saulėtų 1982 Metų.

Vytautas Radzivanas ir jo šeima (Australijoj) — Birutė, Vytenis ir Gintaras — sveikina gimines, draugus ir pažįstamus Šv. Kalėdų proga ir visiem linki laimingų Naujųjų Metų. Su nuoširdžiais linkėjimais prie jų prisideda ir Apolonija Radzivanienė.

V. Gudienė su šeima sveikina savo draugus ir artimuosius Šv. Kalėdų proga ir linki laimingų Naujų Metų.

Aldona ir Vytautas Gerulaičiai Kalėdų švenčių proga sveikina savo draugus ir pažįstamus ir linki laimingų naujųjų metų. Ta proga skiria auką Darbininko laikraščiui paremti.

Irena ir Mindaugas Jankauskai švenčių proga sveikina visus draugus ir pažįstamus ir vietoje kalėdinių atviručių skiria auką lietuviškai spaudai.

Janina, Antanas Snieška ir šeima sveikina visus Šv. Kalėdų proga. Naujiem metam linki sveikatos, geros nuotaikos ir sėkmės. Skiria auką spaudai.

Vytautas Maželis Kalėdų švenčių proga sveikina savo draugus ir pažįstamus ir linki daug laimės Naujuose Metuose. Ta proga jis Darbininkui skiria auką.

Kastytis ir Kazys Jankūnai, gyv. Lodi, N.J., sveikina Kalėdų švenčių ir Naujųjų Metų proga savo gimines ir draugus, o ypač tuos, kurie bet kuriuo būdu mus prisiminė mūsų sielvarto dienom, ir ta proga skiria auką Darbininkui.

Vytautas ir Genovaitė Beleckai iš Sunny Hills, Fla., Šv. Kalėdų ir Naujų Metų proga sveikina gimines, draugus bei visus Darbininko skaitytojus. Vietoj atvirukų aukoja Darbininkui.

Joana ir Antanas Vaičiulaičiai sveikina savo draugus ir pažįstamus Šv. Kalėdų ir Naujų Metų proga, linkėdami jiem sveikatos, ramybės ir džiaugsmo. Užuot siuntę atvirukus, skiria auką Darbininko spaudai.

Alfonsas ir Genė Volodkevičiai, Ridgewood, N.Y., Šv. Kalėdų ir Naujų Metų proga sveikina gimines, draugus ir pažįstamus per Darbininką.

Juozas ir Gertruda Valaičiai iš Great Neck nuoširdžiai sveikina savo mielus draugus ir pažįstamus, linkėdami malonių Kalėdų švenčių ir laimingų bei sveikų 1982 metų.

Elena ir Ildefonsas Krasauskai nuoširdžiai sveikina savo bičiulius ir pažįstamus Šv. Kalėdų proga ir linki laimingų 1982 metų.

Antanina ir inž. Pranas Urbučiai Šv. Kalėdų ir 1982 Metų proga nuoširdžiai sveikina visus ir aukoja spaudai.

Stasys ir Anelė Nutautai sveikina Apreiškimo parapijos kunigus, Tėvus pranciškonus, gimines, draugus ir pažįstamus Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga. Linki visiem geros sėkmės. Vieton kalėdinių kortelių siunčia auką spaudai.

Simone ir Kazys Brazauskai iš Floridos sveikina visus savo draugus ir bičiulius švenčių proga.

Algimantas, Teresė, Andrius ir Liudas Landsbergiai sveikina savo draugus švenčių proga ir skiria aukas Washingtono K. Donelaičio mokyklai, Putnamo seselėm, Darbininkui ir Draugui.

Margarita Samatienė sveikina visas — visus pažįstamus, linkėdama skaidrios, lietuviškos Šv. Kalėdų ir Naujų Metų nuotaikos.

Gražina, Vladas ir Audronė Biknevičiai sveikina savo pažįstamus, draugus ir artimuosius Šv. Kalėdų ir N. Metų proga. Vietoj asmeninių sveikinimų skiria auką Darbininkui.

Marija Šaulienė iš Wayne, N.J., sveikina savo mielus draugus ir pažįstamus Kalėdų švenčių ir Naujųjų Metų proga. Skiria Darbininkui paremti 20 dol.

Veronika Količienė iš Pittsburgh, Pa., vietoj kortelių su Šv. Kalėdų ir Naujų Metų šventėmis sveikina savo gimines, draugus ir bendradarbius per Darbininką.

Petras ir Genovaitė Šlapeliai Šv. Kalėdų ir N. Metų proga sveikina gimines, draugus ir pažįstamus, linkėdami viso gero.

Gintė Damušytė švenčių proga skiria Darbininkui 15 dol. auką ir linki New Yorko apylinkės draugam ir pažįstamiems viso geriausio Šv. Kalėdose ir 1982 metuose.

Marija ir Vitalis Žukauskai sveikina savo draugus ir pažįstamus Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga ir skiria auką Darbininkui.

Henrikas ir Elena Andruška sveikina gimines, draugus ir pažįstamus su Šv. Kalėdomis ir linki visiem laimės ir sveikatos Naujuose Metuose.

Vladas ir Rožė Bariai iš Bridgeport, Conn., sveikina draugus ir pažįstamus Šv. Kalėdų ir N. Metų proga, skirdami auką Darbininkui.

"Jinai ir trys gintarai" — dainuojantis vienetas, pasirodys Naujųjų Metų sutikime, atliks programą ir dainomis palydės šokius. Iš k. Vytautas Daugirdas, vieneto vadovas, Zenonas Jurys, Danutė Striugaitė, Juozas Nakutis-Nakutavičius. Jų saržą nupiešė Alona Pesytė. Nuotr. L. Tamošaičio

PAMALDOS KALĖDŲ DIENĄ

APREIŠKIMO PARAPIJOS BAŽNYČIOJE

Gruodžio 24, Kūčių dieną, mišios 6:30 v.v. Naktį 11:30 giesmos kalėdinės giesmės. 12 val. kties Bernelių mišios.

Kalėdų dieną gruodžio 25, mišios 8, 9:30 ir 11 val.

Išpažinties klausoma gruodžio ketvirtadienį, 4-5 val. popiet, tare 6-6:30 v.v. Gruodžio 31, pat nuo 4 iki 5 val. pot ir 6-6:30 v.v.

Naujų Metų išvakarėse mišios 6:30 v.v.

Naujų Metų dieną sausio 1, mišios bus 8, 9:30 ir 11 val.

VIEŠPATIES ATSIMAINYMO PARAPIJOS BAŽNYČIOJ MASPETHE

Gruodžio 24, Kūčių dieną, mišios 7 v.v., Bernelių mišios — 12 v. naktį.

Kalėdų dieną, gruodžio 25, mišios: 8:30, 10, 11 ir 12:15 v.

Išpažinties klausoma: Kūčių dieną po 7:30 v. mišių ryte ir nuo 4 iki 5 val. popiet, 7 v.v.

LIETUVIŠKAS KŪČIAS

rengia Liet. Kat. Moterų Sąjungos

29 kuopa gruodžio 20, sekmadienį, po 11 val. mišių, Apreiškimo parapijos salėje.
Įėjimo auka — 5 dol.
Stalus galima užsisakyti tel. 849-8481.
Pelnas skiriamas parapijai.
Visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti.

Maironio lituanistinės mokyklos

KALĖDINĖ EGLUTĖ

bus sausio 10, sekmadienį, 2 val. popiet Kultūros Židinyje

Atvažiuos Kalėdų senelis su dovanomis.
Veiks įvairios loterijos. Užkandiai, gėrimai.

Kviečiame visus dalyvauti ir pabendrauti šventiškoje nuotaikoje.

Parduodami lietuviški tautiniai drabužiai, parvežti iš Lietuvos. Dydis 12-14. Taip pat gaunami marškiniai (T-shirts su užrašu Lithuanian Power, small, medium, large, X-large, po 5 dol.). Persiuntimas 1 dol. Gaunama Darbininke.

Išnuomojamas kambarys Woodhavene, N.Y., moteriai ar vyrui. Tel. 847-7306.

QUEENS COLLISION CENTER INC. Expert auto body works — Ducco painting — Welding — Frames straightened — Fiber glass work. John R. Chicavich, 131-13 Hillside Avenue, Richmond Hill, N.Y. 11418. 24 hr. towing phone HI 1-6666. Towing after 6:00 — 843-6677.

MONY — Dr. M. Siemoneit, lietuvis, draudžia sveikatą, nedarbingumą, pensijas, gyvybę. (N.Y., N.J. ir Conn.) Apsidraudami pas jį, sutaupysit 30%-50% premijos mokėjimą. Draudimo įvairios grupės, kurias galite pasirinkti. Skambinti dieną: 201 964-3500. Vak., savaitgaliais: 201 654-3756.

Lietuvių Jaunimo Sąjungos New Yorko skyrius rengia

KALĖDŲ ŠOKIUS

gruodžio 25, penktadienį, 7:30 val. vak. Kultūros Židinio mažojoj salėj

KULTŪROS ŽIDINIO VALDYBA KVIEČIA VISUS Į

NAUJŲ METŲ SUTIKIMĄ

ketvirtadienį, gruodžio 31 d., 9 val. vak. Kultūros Židinyje, 361 Highland Blvd, Brooklyn, N.Y.

Šokiams gros ir programą atliks estradinis vienetas

JINAI IR TRYS GINTARAI

su orkestro palyda

Svečiai bus vaišinami šaltais užkandžiais. Bus ir karšti patiekalai, ir šampanas.

Įėjimo auka — 15 dol.; studentams ir moksleiviams 10 dol. (įskaitant vaišes ir šampaną)

STALUS IR PEVIENES VIETAS PRAŠOME REZERVUOTI:

NEW YORKE: MALVINA KLIVEČKIENĖ 296-0408
GENĖ KUDIRKIENĖ 236-0724
JADVYGA VYTUVIENĖ 846-2960
NEW JERSEY:
VITA MATUSAITIENĖ (201) 994-1229
LONG ISLAND:
LILĖ MILUKIENĖ (516) 681-6172

Asmenys, nesudarę pilno stalo, registruojasi pas J. Vytuvienę

VISUS KVIEČIA IR VISŲ LAUKIA

Visus kviečia ir visų laukia
KULTŪROS ŽIDINIO VALDYBA